

310914

(ప్రతి దినము ప్రకటింపఁబడును.)

Vol. 11
సంపుటము

Vol. 11 } చెన్న పట్టణము 1924 వ సం॥ మే నెల 16-వ తేది శుక్ర వారము
సంపుటము ౧౧ } శ్రీ రక్తాక్షినామ సంపత్సరము, వైశాఖమాస శుద్ధ ద్వాదశి ౧౨.

{ No. 39
సంచిక 3౯

అమ్మతాంజనము అన్ని నొప్పులకు మంచిమందు

గొప్ప గొప్పవారిచే వేలకు వేలు యోగ్యతాపత్రములు పొందియున్నది. సంవత్సర చీటి కూచి కొనిన మోసముగలుగదు.

అవ్యతాంజనమునకలవిధ

తలనెవుల మాన్పును, వాయువుపోట్ల బావును,
 పార్శవు నొప్పుల బారదోలును, పోట్లగొట్టును.
 బెణుకుల భేదించును వావుల రూపుమాపును.
 జ్వరము తగ్గించును మురదనుతోలగించును

నౌవ్యులకు నంజీవంటిది

ఈమందును దుష్టగానే చెమట పట్టటవలన శరీర మండలి డబ్బువార్థములను నొలగించి దేహమున కారోగ్యము గలిగించును. నొప్పులు తీసివేసును.

విదేశములలో కూడ వాడుచున్నారు.

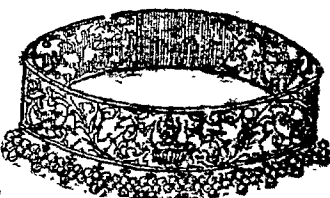

చక్క-డబ్బీతో నహా పీసా 1-కి ర్పు 0-10-0; డబ్బన్ 1-కి ర్పు 6-4-0. ప్రతియింటు నుండవగ్గిసిడి

అమృతాంజనము డిపో, బొంబాయి లేక నెం. 7 తయిశ్చెట్టివీది మద రాసు

న మృత ము నకు ప్రసిద్ధి చెందినది

చేతిపట్టెడలు, లేక నాగవత్తులు

కీటిని పాతికాపరక అంగుళము మొదలు ముప్పాతిక అంగు
ళము వెడల్పువరకును, 6—14 సవరముల వరకును యే మోస్త
రులో కావలసినను చేయవచ్చును. చేదారం సహజమజారి
ర్లు. 25—35 వరకు గలదు. మోస్తరు, పనితరము వీటిని
జూరి నిర్ణయించ బడును. సవరము బాగాదుకు పూచీయివ్వ
172 పుటల మా అందమైన పుటలాగు ధర రు. 1-0 0.

ఉమ్మడి రామస్వామిశెట్టి, గురుస్వామిశెట్టి కంపెనీ, వనవరకు ౪.25 చైతానికాయోధు ముతాను.

శ్రీ మా సుందరము

ఒక చక్కని పాపం

గ్రంథము : బంజల సత్యవర్ణము

ఇది నలువదేండ్లకు పూర్వ మాంద్రదేశమును కలివరపటచిన

రంపయ్యదేవి

నకు సంబంధించిన నవల. కథానందర్భములు, వర్ణనలు, రంగములు, పాత్రలు హృద్వద్వములై చిత్రము నాకర్షించును

డిన్ను, జు ౧౫౦ పేజీలు : వెల రూ 1-0-0

ఒకేసారి మొత్తముగ కొనువారలకు కమిషన్ నివ్వబడును

ఆంధ్రప్రదేశ్ కార్యాలయము, తపాలాపెట్టె 212, మదరాసు

ವೆಬ್ಲಿಂಗಿಟನ್ ಸಿನಿಮಾ

10-5-24 లేది శనివారమునుండి 17-5-24 లేది శుక్ర
వారమునకు రెండుసార్లు సాయంత్రము 6-15 దినమునకు రాత్రి
9-30 xంటలకు శని, ఆదివారములను మధ్యాహ్నము 3-15
xంటలకుకూడ యూనివర్సల్స్ స్ట్రీమింగు వీరిచుల్ ది
ఈగిల్స్ టాలన్సు మిక్సిలి భజనంకర, డ్రైఫ్ట్, కృష్ణములు ప్రాణముతీయకు,
ప్రాణముసోవుకు మొదలగునవిగల అధ్యాయము. ప్రజ్ఞాధాన్
నన్ & ఆన్ లిటిల్ ప్రధానపాత్రలను ధరించిరి. ఉపరధిలు
10, 11, 12, నాలుగవవారము 6 భాగములు. యూనివర్సల్స్
గ్రేట్ బాక్సింగు పిరియదు ది రెడర్ ఫ్రుమర్న ఇంటర్ సేషనల్
మ్యూసు & కామిక్ కూడ చూపబడును.

మామూలుపట్నం ఇనాం వి క యం

మాగాని భూములయం దాసక్తి^xలవారి కిది
మంచి తోచినము. అవ్యవధియైన మించిపోవును.
తగ్గరపడుదు.

కృష్ణాజిల్లాకు, గుడివాడతాలూకా, గుడివాడకు సుమారు 6 మైళ్లదూరములో యున్నటూ దంటి దండిగానపూడి గ్రామములో నె 119 ను య 21-69 ల్లు సర్వదుంబాలా ఇశాం భూమి, పీకాభండము, చవిరియైఃభూమి, మంజేరి కృష్ణ గొల్లకింద పాగుఅగునది. భూమి అంతకు హద్దులు 19-0-0 లు పై చిల్లర ఏటూ బిస్తున్నది. వారసత్వపుహక్కు మొదలుగాగల ఏవిధమైన తగాదాలు లేనిది. సదరుభూమి అంతాగాని, కొంతగాని, విక్రయమునకు సిద్ధముగా యున్నది. పలయు వారలు యీక్రింద వివరించిన అడ్డెసుకు తాము స్వతహాగా వచ్చిగాని, లేక జబ్బువారి జవాబు తెల్పించకొనబగాని చేయదగును.

య. చంద్రయ్య ప్రో. కె. ఎల్. ఎస్.

No 8160 of, 1940, 1941, 1942, 1943, 1944, 1945, 1946, 1947, 1948, 1949, 1950, 1951, 1952, 1953, 1954, 1955, 1956, 1957, 1958, 1959, 1960, 1961, 1962, 1963, 1964, 1965, 1966, 1967, 1968, 1969, 1970, 1971, 1972, 1973, 1974, 1975, 1976, 1977, 1978, 1979, 1980, 1981, 1982, 1983, 1984, 1985, 1986, 1987, 1988, 1989, 1990, 1991, 1992, 1993, 1994, 1995, 1996, 1997, 1998, 1999, 2000, 2001, 2002, 2003, 2004, 2005, 2006, 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017, 2018, 2019, 2020, 2021, 2022, 2023, 2024, 2025, 2026, 2027, 2028, 2029, 2030, 2031, 2032, 2033, 2034, 2035, 2036, 2037, 2038, 2039, 2040, 2041, 2042, 2043, 2044, 2045, 2046, 2047, 2048, 2049, 2050, 2051, 2052, 2053, 2054, 2055, 2056, 2057, 2058, 2059, 2060, 2061, 2062, 2063, 2064, 2065, 2066, 2067, 2068, 2069, 2070, 2071, 2072, 2073, 2074, 2075, 2076, 2077, 2078, 2079, 2080, 2081, 2082, 2083, 2084, 2085, 2086, 2087, 2088, 2089, 2090, 2091, 2092, 2093, 2094, 2095, 2096, 2097, 2098, 2099, 2100, 2101, 2102, 2103, 2104, 2105, 2106, 2107, 2108, 2109, 2110, 2111, 2112, 2113, 2114, 2115, 2116, 2117, 2118, 2119, 2120, 2121, 2122, 2123, 2124, 2125, 2126, 2127, 2128, 2129, 2130, 2131, 2132, 2133, 2134, 2135, 2136, 2137, 2138, 2139, 2140, 2141, 2142, 2143, 2144, 2145, 2146, 2147, 2148, 2149, 2150, 2151, 2152, 2153, 2154, 2155, 2156, 2157, 2158, 2159, 2160, 2161, 2162, 2163, 2164, 2165, 2166, 2167, 2168, 2169, 2170, 2171, 2172, 2173, 2174, 2175, 2176, 2177, 2178, 2179, 2180, 2181, 2182, 2183, 2184, 2185, 2186, 2187, 2188, 2189, 2190, 2191, 2192, 2193, 2194, 2195, 2196, 2197, 2198, 2199, 2200, 2201, 2202, 2203, 2204, 2205, 2206, 2207, 2208, 2209, 2210, 2211, 2212, 2213, 2214, 2215, 2216, 2217, 2218, 2219, 2220, 2221, 2222, 2223, 2224, 2225, 2226, 2227, 2228, 2229, 2230, 2231, 2232, 2233, 2234, 2235, 2236, 2237, 2238, 2239, 2240, 2241, 2242, 2243, 2244, 2245, 2246, 2247, 2248, 2249, 2250, 2251, 2252, 2253, 2254, 2255, 2256, 2257, 2258, 2259, 2260, 2261, 2262, 2263, 2264, 2265, 2266, 2267, 2268, 2269, 2270, 2271, 2272, 2273, 2274, 2275, 2276, 2277, 2278, 2279, 2280, 2281, 2282, 2283, 2284, 2285, 2286, 2287, 2288, 2289, 2290, 2291, 2292, 2293, 2294, 2295, 2296, 2297, 2298, 2299, 2300, 2301, 2302, 2303, 2304, 2305, 2306, 2307, 2308, 2309, 2310, 2311, 2312, 2313, 2314, 2315, 2316, 2317, 2318, 2319, 2320, 2321, 2322, 2323, 2324, 2325, 2326, 2327, 2328, 2329, 2330, 2331, 2332, 2333, 2334, 2335, 2336, 2337, 2338, 2339, 2340, 2341, 2342, 2343, 2344, 2345, 2346, 2347, 2348, 2349, 2350, 2351, 2352, 2353, 2354, 2355, 2356, 2357, 2358, 2359, 2360, 2361, 2362, 2363, 2364, 2365, 2366, 2367, 2368, 2369, 2370, 2371, 2372, 2373, 2374, 2375, 2376, 2377, 2378, 2379, 2380, 2381, 2382, 2383, 2384, 2385, 2386, 2387, 2388, 2389, 2390, 2391, 2392, 2393, 2394, 2395, 2396, 2397, 2398, 2399, 2400, 2401, 2402, 2403, 2404, 2405, 2406, 2407, 2408, 2409, 2410, 2411, 2412, 2413, 2414, 2415, 2416, 2417, 2418, 2419, 2420, 2421, 2422, 2423, 2424, 2425, 2426, 2427, 2428, 2429, 2430, 2431, 2432, 2433, 2434, 2435, 2436, 2437, 2438, 2439, 2440, 2441, 2442, 2443, 2444, 2445, 2446, 2447, 2448, 2449, 2450, 2451, 2452, 2453, 2454, 2455, 2456, 2457, 2458, 2459, 2460, 2461, 2462, 2463, 2464, 2465, 2466, 2467, 2468, 2469, 2470, 2471, 2472, 2473, 2474, 2475, 2476, 2477, 2478, 2479, 2480, 2481, 2482, 2483, 2484, 2485, 2486, 2487, 2488, 2489, 2490, 2491, 2492, 2493, 2494, 2495, 2496, 2497, 2498, 2499, 2500, 2501, 2502, 2503, 2504, 2505, 2506, 2507, 2508, 2509, 2510, 2511, 2512, 2513, 2514, 2515, 2516, 2517, 2518, 2519, 2520, 2521, 2522, 2523, 2524, 2525, 2526, 2527, 2528, 2529, 2530, 2531, 2532, 2533, 2534, 2535, 2536, 2537, 2538, 2539, 2540, 2541, 2542, 2543, 2544, 2545, 2546, 2547, 2548, 2549, 2550, 2551, 2552, 2553, 2554, 2555, 2556, 2557, 2558, 2559, 2560, 2561, 2562, 2563, 2564, 2565, 2566, 2567, 2568, 2569, 2570, 2571, 2572, 2573, 2574, 2575, 2576, 2577, 2578, 2579, 2580, 2581, 2582, 2583, 2584, 2585, 2586, 2587, 2588, 2589, 2590, 2591, 2592, 2593, 2594, 2595, 2596, 2597, 2598, 2599, 2600, 2601, 2602, 2603, 2604, 2605, 2606, 2607, 2608, 2609, 2610, 2611, 2612, 2613, 2614, 2615, 2616, 2617, 2618, 2619, 2620,

కార్పొరేషను వ్యవహారములు

శ్రీ వి. ఎల్. కాస్టి బి. ఎ. ఎం. ఆర్, ఎ. ఎస్. గా
వాయుచున్నారు:—

‘పెట్రోలు టాంకులలో నీరుండుటచే విమానదశాధికారి మార్కాస్ గారు 14 వ తేదీ ఉదయమున బయలుదేరలేదు. క్రొత్తపెట్రోలు కాన్పురునుండి తెప్పించుచున్నారు. 15 వ తేదీ ఉదయమున బయలుదేరవచ్చును.

ఆరవ ఆంధ్రవైద్య సమ్మేళనము

ఆయుర్వేదవస్తువదర్శనము

నోటి రామశాస్త్రి, రి. ఉ. న్యాయము

శ్రీరామేశ చిత్తపల్లి పదేన వాచాం
మలంబరీరసజవైష్ణవేన
యోపాకరోత్తిం ప్రవరం మనీషాం
పతంజలిం ప్రాంజలి రానతోస్మి.

ఆయుర్వేదాభిమానులగు మహాశయులారా!
ప్రియవైద్య సోదరులారా! వారీమల్లెల్లికలారా!

ప్రస్తుతము ఈ నెలలారవట్టామున జరుగనున్న ఆరవ ఆంధ్రాయుర్వేదవైద్య సమ్మేళనానుబంధ మగు ఆయుర్వేద వస్తువదర్శనముయొక్క ఉపక్రమణమహోత్సవమును జరుపు మని నన్ను స్వాగతకారిణీసభవారు కోరియుండిరి. కాని యిట్టి మహాకార్యమును నిర్వహించుటకు సహధులగువారిని పోకరిని ఏర్పాటుచేయవలసినదిగా నేను ప్రత్యుత్తరమిచ్చితిగాని, నా సలహా సభలకుగానుండుటచే, నేను, అవకాశవహముగ నుండియు, స్వాగతకారిణీసభవారియజ్ఞ నల్లంఘింప జాలక, యీకార్యమును నిర్వహింపబూనినాడ.

ఆయుర్వేదము - దానిప్రాముఖ్యము

ప్రపంచములో నున్న చిత్తాన్విధానము లన్నిటిలో ఆయుర్వేదము ప్రప్రథమమనియు, అన్ని వైద్యశాస్త్రముల కిది యే ప్రాతిపదికయనియు చెప్పట అతిశయోక్తిగాదు. ఇది కా దని చెప్పినవరకు సాహింపజాలరు. ప్రపంచమునందలి యన్ని దేశములవారును శాస్త్రములయందును కేవలము పరితనములో నున్న పుడుమనభరతఖండము అన్ని శాస్త్రముల యందును, నాగరికతయందును అన్ని కళల యందును పూర్ణమైన విజృంభణమును బొందియుండెనను మాట ఎల్లదేశములవారికి విదితమై వైద్యశాస్త్రమును భూగణిత శాస్త్రమును బీజగణితమును ఇచ్చటనుండియే భరతఖండముతో రాకపోకలు గలిగి, సమీపములోనుండుటచేతను, దాడివెడలి వచ్చుచేతను, పరస్పరసంబంధముగలిగియుండిన, పారసీకులు, అరేబియనులు, గ్రీకులు మొదలగువారు, ఈవిద్యలను గ్రహించి తమతమదేశములకు తీసికొనిపోయినట్లు నిదర్శనములు పెక్కులు గలవు. కాని, పరరాజులచే నిట్లు పోరింపబడి, క్రమశః మన పాలకుల పోషణ (అదరణ) లేక, కాలము గలించిపోవుట వల్లను, క్రమముగ రానురాను మన కిట్టిశాస్త్రములు గలవని యు, వాటియందొట్టి యశేకప్రభావములు గలవనెడి మటయే మనకు మరపుతగులనంతటి దుస్థితిగలిగెను. అట్టితటి పాశ్చాత్యులలో కొందఱు బుద్ధిమంతులు మనభాషల నభ్యసించి, మన శాస్త్రముల శోధించి, యిట్టిప్రభావము గల శాస్త్రములు మన లో గలవని వారు ప్రమరించిన పిమ్మట, మనశాస్త్రములను మనము జ్ఞాతి దెచ్చుకొనవలసినస్థితి గలిగెను. అయినను, చిర కాలముగ మనదేశ మెన్నిమార్పులు పొందినను, ఎందఱు పరరాష్ట్ర రాజుల పాలనకు లోబడినను వాటితాకుడు సంతయు సహించి, దానికి నాగినట్టి మనమత సంబంధమయిన గ్రంథములతో నివి యొకభాగముగా నిమిడి యుండుటవల్ల, పూర్ణమైనవ్యాప్తి లేకున్నను, ఆర్థ సంబంధమైన సాంప్రదాయ కుటుంబములలో మాత్రము, పరంపర వేదశాస్త్రములవలె నీశాస్త్రములను వ్యాప్తిని బొందుచుండెను. వేదము, ఇంద్రశాస్త్రములు, దేవభాషతో గూడి కఠినమైనవింధనలకు లోనైయుండుటచే, వ్యాప్తిగోపియినను, రూపభేదము బొందుటకనకాశము లేకపోయెను. కాని, వైద్యవిధాన వస్తునో, ఓషధీనిరూపణము, వ్యాధినిగణము, మొదలగువాటిలో హాడి యుండుటవలన, అప్పటి పుట్టిన మేధాబుద్ధులను బట్టియు దేశకాలములనుబట్టియు వ్యసేకమార్పులను జేసి, యిట్టిసాంప్రదాయమే పరంపరగా నచ్చుచుండుటచే నిది యొకపరిపూర్ణమైన నకట్టుబాట్లుగలశాస్త్రమునెడి మాటగునాడ మహిమోవునంతటి ఊహకకు నచ్చియుండెను. పూర్ణమైన శాస్త్రోట్టుబాట్లు మరపులోనికి వచ్చినను, పయితేష్టి నమాదిరిగా పారంపర్యముగా వచ్చుచు, సంయుక్తరాష్ట్రము లలో 'యానాని' వైద్య మనియు పూనా బొంబాయి పంజాబు బంగాళా దేశములలో కచిరాజులచేతులలో 'ఆయుర్వేద' మనిన్ని, మనప్రాంతములలో దేశీయవైద్యమనిన్ని, ద్రవిడ దేశములో 'అగస్త్య' వైద్యమనిన్ని సిద్ధవైద్యమనిన్ని యీ యాయుర్వేద చిత్తాన్విధానము కొద్దిపాటిమార్పులతో నిప్పటి

కిని పడచుచునేయున్నది. ఇందు ముఖ్యముగా బంగాళారాష్ట్రమున సుమారు 80 సంవత్సరములనుండి యీమరపు దగిలిన శాస్త్రమును గొప్పకవిరాజులు పూర్ణమైన జ్ఞాపకములోనికి తెచ్చిరి. మనరాష్ట్రములో సుమారు 25 సంవత్సరములనుండి, కీర్తిశేషులైన శ్రీమాన్ వైద్యరత్న పండిత డి. గోపాలాచార్యులవారి యాయుర్వేదమును పూర్ణమైనప్రచారములోనికి తెచ్చి దక్షిణదేశమంతటను నాయుర్వేదపితామహుడను కీర్తి సహించిరి. వారిప్రచారము దేశవిఖ్యాత మని నామకలకొన్న 'ఆయుర్వేద కళాశాల' ధర్మవైద్యశాల ఆయుర్వేద గ్రంథప్రచారము వైద్యసమ్మేళనప్రదర్శనములు— ఇత్యాదులవల్ల పూర్ణముగ దెలియనగును.

అట్టియాయుర్వేదము నేటికి ప్రజలయొక్కయు భారత వైద్యులయొక్కయు మనముల నాకర్షించి పెచ్చుపెరిగి విజృంభించియుండుట జూడకడుసంతోషకరము. మఱియు అఖిల భారత వైద్యసమ్మేళనప్రదర్శనములున్నా, ఆయుర్వేద విద్యా పీఠమున్నా, గత 14 వత్సరములనుండి చేయుచున్న నిరంతర కృషియున్నా ఆయుర్వేదవ్యాప్తి కొక ప్రబలకారణమని చెప్ప నగును.

అట్టి నిఖిల్ సమ్మేళనానుబంధముగ ప్రప్రథమమున 1917 సం॥న, దుర్గాశేత్రమున విజయవాడ (బెజవాడ) యందు, ఆంధ్రాయుర్వేద వైద్యసమ్మేళనప్రదర్శనములు ప్రారంభమై నేటివరకు నిర్విఘ్నముగ జరుగుచు, ఆంధ్రదేశమునకెగాక యితరప్రాంతములవారికి సయితము ఈ మన సమ్మేళనప్రదర్శనములు ఆదర్శము లయి ప్రోత్సహమును గలిగించుచున్నవి.

2. ప్రదర్శనములు-వాటియావశ్యకత: విధానము

ఇప్పుడు ఆంధ్రాయుర్వేద వైద్యసమ్మేళన ప్రదర్శనములు బెజవాడకు ఉత్తరవైపు సంచారముజేసి యిప్పుడు దక్షిణప్రాంతమున నెల్లూరు మండలి జేరి వనకందరకు అపరిమితానందమును గలిగించుచున్నది. ఏవిషయమందైనను ప్రదర్శనముయొక్క వినియోగ మింతయని చెప్పనలవిగాదు. ప్రదేశకాలముల వ్యవభాలమును ప్రత్యక్షముగ కండ్లముందు జూపుటవలన, పుస్తకసహాయముచే సంవత్సరముల కొలది నేర్చుకొనుట కలవిగానిజ్ఞానమును సద్యఃఫలితము గలిగించును. ముఖ్యముగ మన యాయుర్వేదవిధానమున ఓషధులతో నెక్కుడుపని గలిగియున్నది. కాని యవి సర్వజనవిదితములు గానుండుటచే, ప్రజలసౌకర్యముకొరకట్టిప్రదేశకాలము లెక్కుడు ఆంశ్యకములైయున్నవి. మఱియు నీట్టిప్రదేశకాలములందు కేవలము మూలకములమాత్రమే గాక, భిజిమలు, జంతుద్రవ్యద్రవ్యములు, యంత్రములు, శస్త్రములు, శారీరకచిత్తపటములు, అపూర్ణవైద్యగ్రంథములు, పురాతనశాసనములు, తయారైన ఔషధములు, ఆసవారీప్రతిబిందులు, మొదలగు నశేషకార్యములను తెలిసికొనటకుగూడ సవకాశము గలుగును. దేశకాల పాత్రలనుబట్టియు భాషావై పరిత్యజములబట్టియు, ప్రత్యేకానుభవములను బట్టియు, పలుతావుల పలువిధములగు శేర్లతో పదార్థములు వ్యవహరింపబడుచున్నవి. మఱియు నొక ఓషధియే పలుతావుల పలుశేర్లతో వ్యవహరింపబడుట, ఒకయోషధి నామమునకే యనేకరకముల ఓషధులు పోల్చబడుట, మొదలగు వైపరీత్యములనుగూడ దొలగించుట కిట్టి ప్రదేశకాలములవకాశము లిచ్చును. మఱియు నాడుకయంతోచోట నొకవ్యాధికి వాడబడు ఓషధి, మఱియొకచోట మఱియొక వ్యాధికి సయితము వాడబడుచున్నట్లును గుణకారీయగుచున్నట్లును వినచుండుము. ఇట్టి విశేషగుణములను దెలిసికొనుటకు గూడ నీట్టి ప్రదేశకాలములు సహకారులుగా నుండును.

కాని యింతవరకు మనము చేయుచున్న ప్రదేశకాలముల ఏమాత్రము తృప్తికరముగానూ, విధానసహితముగానూ జరుపుట సంభవించుటలేదు. ఏలయన, ఆయాచోటల నేర్పడినస్వాగత సమితివా కిట్టికార్యములందు పరిచయము లేనివారుగానుండురు. అథవా కొన్నిచోట్ల పరిచయమున్నవారుండుట తటస్థింపనను ప్రదేశకాలముల జయప్రముగ జూపుటకు కలయు గణసౌకర్యమును, సాధనసామగ్రియు, ఓషధిపరిచయమును ఇట్టికారణములవలన లేకుండుట ప్రదేశకాలములు తృప్తికరములుగా జరుగకుండ బోవుచున్నవి. ఇప్పటికైనను ఈలోపమును సవరించుటకు తగుసేర్పాట్లుచేయుట యత్యావశ్యకము. దీనికి ముఖ్యముగా అప్పటిప్పటి ప్రదేశకాలములందు లభించు సపూర్ణపదార్థములు గ్రహించి యొకకేంద్రస్థానమున ఆంధ్రాయుర్వేదమంజులెతరపున వస్తుప్రదర్శనకాల సేర్పాటుజేయుట యత్యావశ్యకము. ఇంతవరకెట్టియేర్పాటు జరిగియుండనందున, ఇప్పటికిని ప్రపంచములు జరిగినను, మనకుతగినంతప్రయోజనము స్థిరముగబొందుటకవకాశములేకపోయినది గాన కేంద్రస్థానముకట్టియేర్పాటు

జేసిన ప్రతి ప్రదేశకాలమునకున్నా అచ్చటి విస్తుప్రదేశకాలము (మ్యూజియం) లో నున్న ముఖ్యపదార్థములన్నిటిని దెప్పించి ప్రదర్శించుట కవకాశ ముండును. మఱియు, శ్రీరామేశ చంద్రుని ప్రవర్గనవ్రథ్యములన్నిటిని తిరిగి కేంద్రమునకు జేర్చుటయు సంభవించును. ఇట్లు ప్రవర్గనసామగ్రి కేంద్రమునకు జేర్చుట ని క్షిలి య వి స ర ము ఈ సంగ్రహము వల్ల. పోనుపోను మనకుకావలసిన సామగ్రి గూర్తు సమకూరును. అట్లుగానికొ, స్వాగతము, క్షిలి వ. యస్ర చూసలకు లోనుగా చలించుచున్నది. వ్యయప్రకూసల కమరుణ మగు సంపూర్ణప్రయోజనము గానరాకున్నది. కనుక, ఆంధ్రమండలిపక్షమున కేంద్రప్రదర్శనకాలయొకటి యవసరమని రూఢియగుచున్నది. ఇట్టిసంకార్యమును ఈపురవాసులైన నెరవేర్చి మహాపకారము నొనరించి అపూర్ణవ్యాప్తిని సహించు రచి నమ్ముచున్నాను. మఱియు, ప్రదర్శనకాల (మ్యూజియం) తోపాటు, ఓషధులను బెంచుతోటగూడ నుండుట ముఖ్యావసరము. ఇందు, దొరకిరంతవర కన్నివిధములగు నోషధుల బెంచుట కవకాశము గలుగును. ఇతరమహానీయులను, అచ్చటచ్చట పెంచు తమవనములందునూడ కొద్దిభాగమును యీ యోషధుల బెంచుటకు వినియోగపరచినచో ప్రజలకు మహాపకార మొనర్చినవారగుదురు. దానివలన వారికి అధికవ్యయ ప్రయాసలుండవు సరికదా, వారివలన గలుగు మేలు అపారము.

3. ఓషధీగ్రహణము: దానినిబంధనలు

మన ఆయుర్వేదవిధానమున ఓషధులప్రాముఖ్యమునుగూర్చి యిదివరకే మచ్చటించితిని. ఇక నోషధీగ్రహణమునుగూర్చి యొక్కంత విచారితము. ఓషధులను గురువులవల్లను తాపముల వల్లను, వృద్ధులవల్లను, గొల్ల వారివల్లను గ్రహింపవలసినట్లు మన గ్రంథములందు చెప్పబడియున్నది. ఓషధులు పెరుగు భూమి గ్రహించుకాలము, విధానము, భద్రపరమార్గము మొదలగునంశములగూర్చి నూత్నతరములగు నియమముల బహువిధములగు మనగ్రంథములయందు వినరించియున్నాము. ఆ నియమములను వాగ్బటకల్పస్థానమున నీవిధముగా జెప్పియున్నాము.

శ్లో॥ ధన్యసాధారణే దేశే సమే సస్మృతిశ్చ శుచౌ శృణానవైత్యైర్యతనకృత్యైశ్చ వర్జితై మృత్యుప్రదక్షిణజలేశుశోపిష సంస్తృతై అఫాలకృష్టేనాంక్రాంతే పాపైర్జ్వలతత్రై శత్యతేభవజంజాతం యుక్తంకర్ణసాదిభిః జంత్యైగం దవాగ్గం అవిసగ్ధం దవైతై భూతైశ్చాదుత పాంశ్వాద్యై యథాకాలం ద నేవితం, అవగాథ మహామూల మదీచిం దిశ మాశ్రయం.

ఇట్టి నియమముల ననుసరించి గ్రహింపబడు నోషధులు మాత్రమే శాస్త్రోక్తమగు ప్రభావముగలిగి గుణమిచ్చుటకవకాశముగలిగియుండును. అట్టి మూలకము యోగ్యముగా నంపననుటకు సంబంధములేదు. ఓషధీగ్రహణవిధాన విక్రింశ్లోకముల వలన దెలియగలను.

శ్లో॥ అకర్మాణచరితః ప్రాధా శుచిరుపోషితః, గృహీతా చౌషధం స శుశ్రీతంకాశేచ కల్పయేత్, సక్షీరంతదసంపకా అనతిక్రాంతవత్సరం, ఋతేగుడఘృతక్షేద్ర ధాన్యకృష్ణావిషంకం. (వా.క.)

ఇంతియగాక నాయామూలకలను, యాక్రమలగు బుతువులయందు, ఆర్థసూక్ష్మదయకాలమందును, లోహము గాక నితరవాటితో మంత్రయముక్తముగ త్రవ్వనలయునని విశేషనియమములుగూడ గలవు.

కాని యిప్పటి పట్టణపు పరిశీలనలను, పల్లెలయందు వ్యాపించు మాగానిపంట విధానములను, బహుప్రజ పట్టణములకే యాకర్షింపబడుటవల్లను, నవనాగరికతాప్రభావము వల్లను యావైనుదాహరించిన నియమగ్రహణమునకును హానిజ్ఞాన సంపాదనకు నవకాశములులేక, బహులోపవారిత ప్రపంచమయి యుండిపోయిన మొక్కొకటి కొకటియోషధిగా పరిగణింపబడుచు, అదియే ప్రమాణముగా నెంచుచు, ఔషధములలో వాడుకనలగినవచ్చు చున్నది. ఇట్టియోషధులవలన తయారగు యోగము లెట్టివిర్యవంతముగా నుండునో, శాస్త్రమునకు జెప్పబడినగుణము లెంతవరకెచ్చినో చెప్పకయే యూహించవచ్చును. కాని, దీనినిట్టి యోషధీపరంపర తెలిసినవారులేరనిగాని, అట్టి యోషధులను సాంప్రదాయసిద్ధముగ నుపయోగించువారు లేరనిగాని నాయభిప్రాయము గాదు. అట్టిసాంప్రదాయము లింక వనే ధులులందు నిల్చియున్నవనియే నానమ్మకము.

4. ఓషధీద్రవ్యములు వానిగుణవిభజన

ఆయుర్వేద వైద్యమున వాడుకను నాధ్యక్షముగ బంధములు, సాధనములు, బౌద్ధిజ్యములని మూడువిధములుగా విభజి

నబడి యున్నది. సమస్యలతోనూ, జంగమములు, పాశ్చాత్యములనుండి, సమస్యలను పరిగణించుచున్నది.

1. జంగమములను మొదలు జంగమములు—ఉదా:—తేలిక (గోసములు) చాలా, పెరుగు, పెయ్యె, పువ్వులు, ముద్దలు, కత్తులు, మాంసము, వలము, చర్మము, ఎముకలు, కొమ్మలు, గోళ్లు, గొర్రెలు, వెండ్రుకలు మొదలైనవి. గోరొజనముగూడ సీతగతిలోనిదే.

2. పృథివీ సంబంధమైనవి పార్థివములు.—ఉదా: బంగారు, వెండి, రాగి, ఇనుము, సీసము, తగరము, ఇసుక, పన్నము, మణిశిల, హరితాలము, రత్నములు, లవణము, పొడి రాంబనము మొదలగునవి.

3. భూమిని బ్రహ్మచేసికొని వచ్చునవి బౌద్ధిజములు:— ఇవి తిరిగి, చనస్పతి, మీస, వానస్పతి, ఓషధియని నాల్గు తెలుగులుగా విభజింపబడినవి.

శ్లో. వనస్పతిస్తథా మీసద్వానస్పత్యై ప్రభావధిః |
ఫలైః వానస్పతిః ప్రప్త్యైర్వానస్పత్యైః ఫలైః పి |
ఓషధ్యైః ఫలపాకాంతాః ప్రతాపై ర్వియధాః స్మృతాః ||
ఉదా:—1 వనస్పతి:—పువ్వుములు లేక, కాయలు కాదు, మేడి, మర్రి. 2 మీసధా:—ప్రాకృత, లతాగూర్మములు. 3 వానస్పత్యై:—పువ్వులుకాయలుగలవి. 4 ఓషధి:—పువ్వులుకాయలు గలిగి వాటిఫలముకాగానే నశించునవి.

ఈ పై నుదాహరించిన నాల్గువిధములైనయోషధులయందు, నేల, పట్టు, దంటు, కాచ, లేక, తొడిమలు, జిగురు, రసము, చిగుళ్లు, కాల్చియెత్తినతొరములు, పాలు, పండ్లు, పువ్వు, యాచి, చమురు, ముండ్లు, ఆకులు, పువ్వుకోతములు, గుండ్రముగానుండు గడ్డలు, మొలకలు ఈ భాగములను ఏయే ఓషధియందు ఏవి ఏవి గ్రహించవలయునో ఆవిధానమున్నది. విపులముగ వ్రాయబడి యున్నది.

ఇట్లు ద్రవ్యవిభజనమేగాక, ఆద్రవ్యముల గుణభేదన గూడా విపులముగాను, నూత్నతమముగాను తెలియ నట్టి నిబంధనలు గూడా గలవు. ప్రతిపదార్థమున్నూ పంచభూతాత్మకమని యన్నిశాస్త్రములవారు ఒప్పుకొనియున్నారు. గాన బౌద్ధద్రవ్యములుగూడా పంచభూతాత్మకములని వేరగజెప్పవలసివచ్చును. ఈద్రవ్యములు పంచభూతాత్మకములుగను, ఇరువదిగుణములు 6 రసములు 3 విహికములు, 2 వీర్యములు ప్రభావమున్న గలిగినట్లు నిర్ధారణ జేసియున్నాడు.

పాశ్చాత్యులు ప్రతిపదార్థముయొక్క సత్వమును (యాత్రీ ప్రప్రీతిపత) కనిపెట్టి నామని చెప్పవచ్చును. కాని మహారు కనిపెట్టినరసోర్మపాకములనువి యాయాత్రీ ప్రప్రీతిపతమునకే ఏమాత్రము తగ్గిపోవునవికావు. పాశ్చాత్యవిధానప్రకారము ప్రతిద్రవ్యమున్నూ నూత్నముగా విభజింపబడినప్పుడు, దానిలో కొన్నివస్తువులు ఒకపరిమితిలోనై జేరియున్నట్లును, అందుకొన్నివస్తువులందు కొన్నిపదార్థములు హెచ్చుతగ్గుచూచుచున్నట్లును నిర్ధారణయగుచున్నది.

ఇందుకు తార్కాణంగా, నాభి (యాకోటింరాడిక్కు) (నాభి)ని గూర్చి యాచించుము. పాశ్చాత్యవిధానప్రకారము పై జెప్పినదానిలో, యాకోటిక్, యాకోసిక్, బెంజోసిక్ అను మూడు అంతిభాగములుగా నున్నట్లును, యామాటి యందును అసలు ద్రవ్యమును యాకోటిం రాడిక్కుయొక్క గుణములతో ద్వియోగపుయోగ కనబడుచున్నప్పటికి, అసలు ద్రవ్యములో నున్నటువంటి కార్బన్, హైడ్రోజన్, ఆక్సిజన్, నైట్రోజన్, పదార్థములూ మాదువస్తువులయందు నిమిదియున్నట్లునూ నిర్ధారణచేయబడినది. కాని యామాడువస్తువుల (సర్విసుల) యొక్క సంపుటితో గూడుకొన్న అసలు పదార్థముయొక్క (యాకోటిం రాడిక్కు) పూర్ణమైన గుణములయందే యొక పక్షమందును ప్రత్యేకముగా గానరాదు. లేక, యామాడువస్తువులు కలిపి ఉపయోగించినను, అసలు పదార్థముయొక్క గుణమును పొంద నవకాశముండదు. మీదుమిక్కిలి విపరీతగుణములుగూడ గలుగును.

కాని పాశ్చాత్యు లిందులో ముఖ్యమైనపక్షమేదియున్నదో (యాత్రీప్రప్రీతిపత), అవస్తువునందే అసలు ద్రవ్యముయొక్క పూర్ణమైన గుణము ఇమిడియున్నదనిన్ని, దానిని ముందుగా వాడినప్పుడు, అసలుద్రవ్యముయొక్క పూర్ణగుణమును అది యొక్కటై యివ్వగలదనిన్ని దానితోపాటుగానున్న యింకొకవస్తువులు కొద్ది గుణములు గలిగియున్నప్పటికి ప్రధానమైనవలె సామర్థ్యముగలవి కావనిన్ని యూహించుదు. అట్టి ప్రధానముననే ఓషధియొక్క పూర్ణసత్వమని యెన్నుదురు. గాని యట్టిప్రధానమవు తిరిగి యింకా యితరపదార్థ సము

దాయముతో జేరియున్నదా! లేక ప్రత్యేకద్రవ్యముగానున్నదా! యను సందేహము నిలిచియున్నది.

ఆయుర్వేదవిధానములో నన్ననో, ప్రతిద్రవ్యమునకు పై పదహరింపబడిన, ఆమరసములు, వింశతిగుణములు, 3 విహికములు, 2 వీర్యములు ప్రభావములనుబట్టి యోషధిగుణముల నిర్ధారణజేయుచో, పాశ్చాత్యుల 'యాత్రీప్రప్రీతిపత' కంటె నెక్కువ ప్రయోజనకరముగా ద్రవ్యములు వాడుట కవకాశము గలదని చెప్పవచ్చును.

శ్లో. గురు, సంద, హిమస్నిగ్ధశ్లక్ష, సాంద్ర, మృదు, స్థిరా, నూత్న, విశద, లఘు, తీక్ష, రూక్ష, ఖర, చల, ద్రివ, కౌతన్య, సర, స్థూల, పిచ్చిల.

శ్లో. త్రిధావిహికాద్రవ్యస్య స్వాద్యమ్మకటాత్మకః, జాతే జాగ్ని వాయోగాద్యదుతేలింసాందరం రసానాం పరి నామాంతే సవిపాక ఇతిస్మృతః.

శ్లో. ఉష్ణశీత గుణోత్కర్షా త్తతవీర్యం ద్విధాస్మృతం. (ద్రవ్యములకు దోషములకు సంబంధము)

ఈవిధముగ ద్రవ్యమునకు గుణములు చెప్పినరీతినే వాత పితృశ్లేష్మములకును గుణములు గలవు. వాతమునకు రూక్ష, లఘు శీత, లఘు నూత్న.

ద్రవ్యములకు దోషములకు సంబంధము

ద్రవ్యములకు గుణములు చెప్పినరీతినే వాతపితృశ్లేష్మములకు గుణములు జెప్పియున్నారు.

శ్లో. రూక్షశీతోలఘున్నూత్నశ్శీలోభవిశదఖరః ||

ఇవి వాతముయొక్క గుణములు వీటికి విపరీతములగు స్నిగ్ధ, ఉష్ణ, గురు, స్థూల, పిచ్చిల, శ్లక్షగుణములు గల ద్రవ్యములచే వాతము శమించునని చెప్పబడియున్నది. ఈరీతినే.

శ్లో. సన్నేహమష్ణం తీక్షణంచ ద్రవమష్ణంసరం కటు విపరీతగుణైః పిత్రం ద్రవైర్దాశుప్రకామ్యతి

శ్లో. గురుశీతమృదుస్నిగ్ధమగురస్థిరపిచ్చిలాః శ్లేష్మణః ప్రశమయంతాంతి విపరీతగుణైర్ద్రవణః

అని పితృశ్లేష్మములకును చరకమందు జెప్పియున్నారు. ఇటులనే—"శ్లో. స్వాద్యక్షులవజావాయం

కషాయస్వాదుతిక్తకాః జయంతి పిత్రం శ్లేష్మ్యాం కషాయ కడుతిక్తకాః

మధురము, ఉష్ణ, పులుసు, రసములుగల పదార్థములు వాతమును వగరు, మధురము, చేదుగల పదార్థములు పిత్రమును, వగరుకారము, చేదుగల పదార్థములు శ్లేష్మమును, శమింపజేయుననియు, పిల్లకు భిన్నమయిన రసములో ఆయుర్దోషములను వృద్ధిజేయుననియు, చెప్పబడియున్నది. గనుక ద్రవ్యనిష్ఠమైన గుణములున్నూ రసాదులున్నూ, దోషప్రయోమయొక్క గుణములను శమింపజేయుటకున్నూ వృద్ధిజేయుటకున్నూ కారణ భూతము లగుచున్నవి.

ఇటులనే ద్రవ్యనిష్ఠములయిన వీర్యవిహికాదులకున్నూ దోషములకున్నూ సంబంధము గలదు. ద్రవ్యమునందు రసవీర్య విహికప్రభావములలో జేసికొనియున్న గలదోదానిననుసరించి పనిజేయుచుండును. మఱియు,

శ్లో. రసవిహికాస్తావీర్యం | ప్రభావస్తాస్యహితా బలసామ్యరసాదీనా వితివైస్థికం బలం ||

అను ప్రమాణము ననుసరించి, రసవీర్య విహికప్రభావములు ఒక ద్రవ్యమునందు సమానముగా నున్నను, ఒకదాని కంటె నొకటి శక్తిగలవియై, వాటివనిని జేయుటకే సామర్థ్యముగలవై యుండును.

ఇందుకు తార్కాణంగా, శాస్త్రరీతి తెలియుట కొక దృష్టాంతము నిచ్చుచున్నాను.

రూక్షగుణము, కషాయ మధురరసములు గలవియై, వాతము నధికపరిచి, మేహమును శ్లేష్మమును పోగొట్టుట లేనయొక్క సహజగుణ మని చెప్పబడియున్నది. కాని, తేనెలోనుండు ప్రధానమగు మధురరసము వాతమును శమింపజేయవలసియుండగా, అందుకు విరుద్ధముగ, కటువిహికము గలదియగుటచే వాతమును వృద్ధిజేయుచున్నది.

మఱియు తేనె మధురరసము గలది.

శ్లో. రేక్షుక్షీరేగోక్షురక్షాద్రాక్షాక్షాది ర్మధురోగణః ||

అనుప్రమాణము ననుసరించి, తేనె మధురగుణములలో జెప్పబడియున్నది. 'మధురం శ్లేష్మలంప్రాయః' అని మధురగుణసామాన్యము శ్లేష్మమును వృద్ధిజేయు ననియు చెప్పబడియున్నది. గాని, ఇట్టితేనె శ్లేష్మవర్ధకములగు నవాన్న దధి త్యాదులవల్ల గలుగు మేహోగమును గలిగింపవలసి యుండ,

అందుకు విధముగా మేహమును శమింపజేయు టెట్లని సంక గలుగవచ్చును. కాని, యాత్రీప్రప్రీతిపత నైష్ఠిక భూతుగుణకషాయరస, కటు విహికాదులవలన శ్లేష్మనాశనము చేయునె గాని శ్లేష్మవర్ధకము చేయుదగాన, మేహోగమును శమింపజేయు సామర్థ్యము గలిగియున్నది. మేహోగ పథ్యేద్రవ్యములలో శ్లో. మధుర, సామృతాధాత్రిపటోలంవత్సకంమధు, అనితేనెను కంకోకిగా చేర్చియున్నారు. మఱియు, తేనె మధురగుణములలో చేర్చబడియున్నను, శ్లో. మధురం శ్లేష్మలంప్రాయోజ్జీర్ణాచ్చాయవా ధృతే మధుగోహమతఃక్షాద్రాత్రితాయాజాంగలాయసాత్ || అనుశ్లోకము ననుసరించి, శ్లేష్మమును జేయువస్తువులలోనుండి యాత్రీతేనెను మినహాయించియున్నారు. మఱియు, వాతపితృశ్లేష్మములకు ముఖ్యమగు చికిత్సను దెలుపుచును.— శ్లో. శరీరం... అని, తేనె, శ్లేష్మరోమహరమనియు నూత్రప్రాయము గవాగ్గుటులు చెప్పియున్నారు.

ఈవైచేష్టిన గుణములన్నియు ప్రాతేనెకే వర్తిండును. శ్రాత్రతేనె విరుద్ధగుణములనుగూడ గలిగించును.

ఇట్లు ఈరసవీర్య విహికప్రభావములకును, ప్యాధినిరూపణమునకు ముఖ్యసాధనములగు త్రిదోషములకును మిక్కిలి సూక్ష్మముగు సంబంధము గలదు. ఇట్టి సూక్ష్మతమములగు భేదములను విభాగములను గలిగియుండి శాస్త్రజ్ఞానము అన్నివిధముల ఆగియున్నటువంటిన్ని అందలి మర్కముల పూర్తి గ్రహించిన నంత కంటె మానవబుద్ధియందు ఎక్కువ అభివృద్ధి చేయుటకు అవకాశము లేనటువంటిన్ని, యిప్పటికరకు ఏయితర విధానములందు జరిగిన అభివృద్ధియు యీవిధానమునకు సరిరాని ఢీతిలోనున్న నీయాయుర్వేదము నశాస్త్రీయము (ఆకానైంటిఫిక్) కాదనిన్ని ఇరావనలో శోధనకు ఆగనిదనిన్ని యంపిటికలో వ్యాప్తి అభివృద్ధిలు లేనిదనిన్ని, (ఆకాప్రోగ్రెస్) చెప్పట కడుంగను శోచనీయును. చిరకాలమునుండి ప్రఖ్యాతిగాంచిన నీయాయుర్వేదమును యీవిధముగా నిందించువారలు పాశ్చాత్య విధానమును పూర్తిగ నభ్యసించియుందలి మర్కముల గ్రహించి తిరిగి వారు, యీ యాయుర్వేదమును గూడా గురుముఖుల సక్రమముగా నభ్యసించి, యందలి మర్కముల గ్రహించి యీచెందు విధానములకుగల తారతమ్యమును పరిశీలించిన యీయాయుర్వేదముయొక్క మహిమ-విపులముగ తెలియగను. అట్టివార టిట్టి సాహసపుపలుకు లేన్నడును పలుకజాలరు. అట్టివిధానము లేటుగక, అట్టి అభ్యాసములేక, ఒకవిధానమునే గుర్రెణిగి, తమవిద్యయే సర్వమనియించి, తదితరవిధానమంతయు ఏమాత్రము శాస్త్రసమ్మతముగాదని దురభిమానముతో గూడియుండి, యీయాయుర్వేదములోని కొన్నిగ్రంథములపేర్లు విని, లేక, శేష్పుకొని, అధవా కొన్నిసమయములందు వాటియభిప్రాయముల గ్రహించక ఊరకచదివియుండి తాము యీశాస్త్రమును పరిశోధింపబూనుట మిక్కిలి పరిహాసాస్పదము. సాంప్రదాయసిద్ధముగానివిద్య విద్యయేగాదు. అట్టి విద్యవలన ఫలమునలేదు.

ప్రస్తుతము మనప్రభుత్వమువారు ఆయుర్వేదవిధానము నుద్ధరింపవలెనని గత ఆరుసంవత్సరములనుండి ప్రయత్నములు సల్పుచున్నట్లు గనుపడుచున్నది. కాని అందలి ఫలితంశ మేమియు యీసరికిని లేలేదు. ఉన్నానినూ కుడివారి రిపోర్టు వెలువడినతరువాత నేదైన కొంతద్రవ్యసహాయము జేసి దోయవైద్యమును ప్రోత్సహింపవలెనని దొరతనమువారికి అభిప్రాయమున్నట్లు తెలియుచున్నదిగాని యిదియైనను మన శాసనసభాసభ్యులు భగీరథప్రయత్నములు చేయగా, త్రోసి వేయజాలక ప్రభుత్వమువారు అధికాంగీకారముతో ఒప్పుకొన్నట్లు తెలియుచున్నది. గాని యిట్టి స్వల్పసహాయము సయితము ఏరూప మున జరుగవలసినదియు నిర్ధారణచేయబడియుండలేదు. ఒకతేంద్రస్థానముందు ఆరువర్ష దోయవైద్యకలాకాలముల స్థాపించి, అచ్చట ఆయుర్వేద, యానాసి, సిద్ధవైద్యముల నేర్పనలయనని కొందలు నూచించినట్లును, దేశమందచ్చటచ్చట స్వతంత్రముగ దోయవైద్యులచేతను, ఉదారభావముగల వైద్యాభిమానులచేతను స్థాపింపబడిన కలాకాలము విరాళముల నొసంగి వృద్ధి చేయవలెనని మఱి కొందలు నూచించినట్లును వినుచున్నాము. కాని యీకొందు విధానములలో నేది కార్యరూపమును బొందునో నిర్ధారణ చేయజాలకున్నాము.

ఇట్టి సీతిలో ప్రభుత్వమువారు దోయవైద్యముపట్ల చూపదలచిన ప్రోత్సాహము ఎట్టిరూపమున జరుపవలసినదియు, ఏయే నిబంధనలకు విధానములకు లోనై యుండవలసినదియు, మన మందరము బాగుగ యాచించి వారికి నూచించుట అత్యావశ్యకమైనది. ప్రభుత్వమువారినుండి దోయవైద్యమునకు గలుగవచ్చు

ప్రాత్యహము ఏదోయొక కార్యరూపమున పరిణమించిన పదవ దానికి చలయనిధింధనము మార్పులను సేర్పజుకొన వచ్చుననియు, అట్లు కార్యరూపము నొందనిదే యిట్టిశుకంక అనుభవేటి వారి కభ్యంతరము గలుగజేసిన అట్టిసహాయ మెన్నటి కిని గలుగజాలవనియు కొందఱి యభిప్రాయము. కాని ఏవో యొన్ని వివరతలు ఏర్పాటులు జరిగినపిదప వాటిని సవరింపబూ నుకొనుటకంటె, ముందుగనే మేల్కొని, ఇట్టివిషయములను పునాదిపంజరము ఇప్పటికి మనఅనుభవములో తెలిసియున్నంత వరకు తగిన కట్టుబాటుతో ముందుగనే ఏర్పాటుచేయుట ఉచితమని నాయభిప్రాయము. గాక, ఏ యేర్పాట్లు ఎట్లు జరిగినను, జరగనున్నను, సనాతనములగు దేశీయవైద్యసిద్ధాంతములను గ్రంథములను విదనాడక వాట్లనే ప్రాధాన్యముగా ననుసరించి జరుపు టత్యావశ్యకమని నే మనవి జేయుచున్నాను. మరియు నిట్టి ఆయుర్వేదకళాశాల లో విద్యనభ్యసించెడి విద్యార్థులకు జరుపబడు పరీక్షలన్నియు ని. భా. ఆ. విద్యాపీఠపరీక్షలే అయియుండుట సమంజసమని నే మనవి జేయుచున్నాను. ఈవిద్యాపీఠపరీక్షాక్రమము మొదలగు వాటిలో లోటుబాటులున్నను అట్టివి సవరణ జేసికొని యైన ని. భా. ఆ. విద్యాపీఠమునే దేశమునంతట పరీక్షాస్థానముగ ఎల్లరును పరిగణించుట శ్రేయోదాయకమనియు గౌరవనీయమనియు మనవి చేయుచున్నాను. మక్షియు నీ తీ విషయాల నన్నిటిని ప్రజ్ఞాధికులగు మిత్రావళుకు వచివేయుచున్నాను. ప్రభుత్వమువారు ప్రస్తుతపరిస్థితులను భాగుగ విమర్శించి సంపూర్ణాదరముతో మనదేశీయవైద్యములకు సహాయమొనర్చినయెడల, అంతికాలములోనే దేశమునకు మహా పకారము గలుగును. ప్రభుత్వమువారి సంపూర్ణాదరముతోపై నూచించిన విధానములన్నియు జయప్రదముగ నెరవేరగలవు.

ప్రస్తుతమున నీప్రవృత్తినాలయమున ఆంధ్రదేశమునందలి పలుదిక్కులనుండి ఆయుర్వేదియవస్తుసమదాయము తెప్పించి యుంచబడినదని ..... చెప్పియున్నారు.

ఇందలి వివిధభాగములును వాటి ఏర్పాటులను ప్రదర్శనోపసంఘమువారు కడుశ్రద్ధతోడను, అభిమానముతోడను జేసి యున్నారని తలచెదను. ఈవస్తుప్రదర్శనము కేవలము ఆయుర్వేదవైద్యులకేగాక అందఱును ఉపకరింపగలదు. దీనివలన ప్రేక్షకులకు విజ్ఞానము అధికమగుటకు సంజయములేదు. ఆయుర్వేదప్రచారమునకు ప్రధానాధారభూతమగు శారవీ అంజివై సమైక్యసానుబంధమగు నీ ఆంధ్రప్రదర్శనమును, సర్వశ్రేయోదాయమును శ్రీయశపతికి నమస్కరించుచు, బహిరంగము జేయుచున్నాడను.

అహమ్మదా బాదు పురపాలకసంఘము

అహమ్మదాబాదు, మే 15: - గాంధీజీహత్యకు జాహూరి ఉద్ఘాటనమునకు ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వమునుండి అహమ్మదాబాదు పురపాలకసంఘము తీర్మానమువారి దురదృష్టవశాత్తూ యిది యొక పథ్యము నొట్టెను. (అ. మె)

ఇండియా కో ఫార్మేషన్స్

సిక్రూ, మే 15: - 1924 సంవత్సరము తరువాత యిండియాన్ ఫార్మేషన్స్ సర్వీసులోకి (బీటిఫైడ్ సామ్రాజ్యములలోని యే భారతీయుడును యే యింగ్లీషుడును యిండియాన్ డిస్కంట్మువారు ప్రకటించుచున్నది. 1925 సంవత్సరమున అటువలె వారిన అటువలె ఆఫీసులో దురుసు హిందూజాతి వారు చెంది యుండు రెప్రెజెంటేటివ్ పరిపాలకుగాని స్థానికప్రభుత్వము నకుగాని తిన్నగా దాఖలులను తంపుకొనవలెను. (అ. మె)

డిపార్టుమెంట్ కమిటీ శిఫారసులు

అల్లాబాదు, మే 15: - ఇండియాన్ అగ్రికల్చరల్ సర్వీసుకు సర్దుబాటుచేయుటకు వైదిక ప్రధానకార్యాలయమున నియమించిన దాఖలుమొదల కమిటీవారు తమ శిఫారసులను అభిప్రాయముల కొరకై స్థానికప్రభుత్వములకు పంపుచు దీనిని "కమిటీ" పత్రక ద్వారానుండి ఆయుర్వేదములన్ని సమకూడిన తరువాత స్వీకృత ప్రకటించుదును. (అ. మె)

'కాలాఅశాస్'

కాలాఅశాస్ వ్యాధి కారణము లేనో విచారించుటకు అట్టివ్యాధి యెకముడు గాకుండ తగిన కట్టుదిట్టములు చేయుటకు ఒక కమిషనును నియమించు తెలుగు శిశువైద్యుడు యింకి యాదోతనమువారు ఆహ్వానించుచు కమిషన్ పత్రక ద్వారా నున్నది. (అ. మె)

సామ్రాజ్యశాసనసభ

ఎ. రంగస్వామి అయ్యంగారు అడుగనున్న ప్రశ్నలు

పరిపాలనావిధాన సంస్కరణముగూర్చి కొన్ని ప్రశ్నలను సామ్రాజ్యశాసనసభ్యులగు ఎ. రంగస్వామి అయ్యంగారు ధానుస్య సభలో అడుగనున్నారు. సంస్కరణచట్టముగూర్చి రాష్ట్రీయప్రభుత్వములనుండివచ్చిన విమర్శలు విచారణసంఘము వారియెదుట నుంచిరా యనియు, మదరాసు ప్రభుత్వమువారు సంపూర్ణ రాష్ట్రీయ స్వాతంత్ర్యమును శిఫార్సు చేసికొనెదనియు, దెలుపగోరుచు ఒక ప్రశ్నగలదు. ఇండియామంత్రిగారు లార్డుస్ సభలో దాఖలైన తమయభిప్రాయముల; నాచరణలో నుంచుటకు యేమియోగ్యాలుచేసిరి? ప్రత్యేక సంఘమేగాక యితరస్థానిక ప్రభుత్వసంఘములచే నియమింపబడు విచారణసంఘములు గూడ రహస్యముగానే కార్యము జరుపునా?

ప్రభుత్వమువారు, విచారణయందు చట్టముయొక్క విధానముపద్ధతులకుగూర్చి విచారించుటయేగాక ప్రభుత్వకట్టుబాట్లకు యొక్కవ దృఢముగా జేయుటకై ప్రయత్నములను గూర్చి గూడ విచారించినచో విచారణ యెన్నాళ్లకు ముగియగలదు?

వేరొక ప్రశ్న యావిభముగాగలదు. ప్రస్తుత నిబంధనలమార్పు టనుగూర్చి ఇండియా మంత్రిగారు ప్రత్యుత్తర మిచ్చులోపున ఇండియా ప్రభుత్వమువారిని సంప్రశించియుండిరా? అందు మార్పులు జరుగులోపున ప్రభుత్వమువారు శాసనసభలతో సంప్రశించెదరా? లండను టైమ్స్ పత్రికలో ఏప్రిల్ 7 వ తేదీని ప్రకటించబడిన సిమ్లా లేఖయందు ఇండియా ప్రభుత్వ చట్టము నందలి 67 వ సెక్షను మార్పుజేయుటకై ఇంగ్లాండులోనున్న అధికారులు శ్రద్ధపాపించవలెనని యున్నది. దీనిని ఇండియా ప్రభుత్వమువారు పరిశీలించిరా? సర్టిఫికేషను రూపాంతరముగాక చట్టమునుగూడ ప్రభుత్వమువారు సవరింప నుద్దేశించిరా యని యడుగుచు కొన్ని ప్రశ్నలు గలవు.

శైలి గ్రామస్థరు. ఎ. నుబ్బరావుగారు

తెలవాడ టె గాపు ఉద్యోగిని పనిలోనుండి తొలగించుటగూర్చి ఒక ప్రశ్న గలదు. రాజకీయ నాయకులు పృథుత్వపు, శత్రువులపట్ల తమయభిప్రాయమును, పృకటించుటకు కొందరు పెద్దఉద్యోగులకే అధికారముగలదా? వారినిగూర్చి పరిశీలనభిప్రాయములనుగూడ రహస్యముగాగాని, బహిరంగముగాగాని పృథుత్వోద్యోగులు దెలుపగూడదా, దీనిని గూర్చి పృథుత్వమువారు రవలించు విధాన మేమియో దెలుపగోరుచు నొక ప్రశ్న గలదు.

లాండు రివెన్యూబిల్లు

మదరాసు లాండు, రివెన్యూ సెటిల్ మెంటు బిల్లునుగూర్చి కొన్ని ప్రశ్నలుగలవు. పృథుత్వనూచనలను మార్పుటకుగాని అనుసరించుటకుగాని, తోగినివేయుటకు గాని శాసనసభలకు లాండు రివెన్యూ సెటిల్ మెంటు కమిటీవారిచే నానంగబడిన అధికారము యిట్లులో తొలగింపబడుటకును, రాష్ట్రీయశాసనసభల తీర్మానములపై అంత్య ఉత్తరువును స్థానికప్రభుత్వమువారు సంకలననని నిశ్చయించుటకును గలకారణములను దెలుపగోరుచు నొక ప్రశ్నగలదు. భూమిశిస్తును వసూలుచేయుటగూర్చి జాయింట్ కమిటీవారిచే శిఫార్సుజేసిరి. శిస్తుసభిము జేయు విషయమును శాసనసభలయధీన మొనర్చబడునా? ఇండియా మంత్రిగారి డిస్పాచ్ పరీకారము మదరాసు ప్రభుత్వమువారు ఇండియాగవర్న మెంటుకు పంపగా అందుశాసనసభ కొనంగుడవలెనని నూచించబడిన అధికారములను తొలగించునట్లు సవరించుటకై తిరిగి పంపియుండిరా యని ఒక ప్రశ్న గలదు.

సెటిల్ మెంటు విషయమున స్థానిక శాసనసభల కధికార ముండవలెనని డిపార్టుమెంట్ జేషను కమిషనువారి శిఫార్సులను ఇండియాగవర్నమెంటువారు రంగీకరింపక వాటి నమలుజరుపకుండుటకు నిశ్చయించిరా? భూమిశిస్తు సభిము జేయుటలో గవ్వము లేటును 1911 సం॥ నిశ్చయించినదానిని మదరాసుప్రభుత్వము వారు నిరసించి యుండుటచే చివరకు వదులకొనిరా?

లాండు రివెన్యూ విధానమునందలి చిక్కులనుగూర్చి జాయింట్ కమిటీవారు విచారించిరా, యీ విషయమున ప్రభుత్వమువారి యుద్దేశము పృకటించెదరా? జాయింట్ కమిటీవారిశిఫార్సుల నేల అమలు జరుపలేకుండినచో వేరొక ప్రశ్నగలదు.

తంజావూరు సెటిల్ మెంటు

తంజావూరు సెటిల్ మెంటుగూర్చి ఒక ప్రశ్న యిడిగూర్చి రితినిగలదు. శాసన సభవారు తమకు ప్రభుత్వమున బసంగబడిన

అధికారము వదులకొనుచు లాండు రివెన్యూ బిల్లును ఆమోదించినచో భూమిశిస్తు 18క్లి/0కన్న యొక్కవ జేయుమని ప్రభుత్వమువారు రంగీకరించియుండినను ఒక్కముజేయక మదరాసుగవర్న మెంటువారు తంజావూరుజిల్లాలో 25 0/0 అధికముశిస్తునువసూలు చేయు చు న్నారు. శా స న స భ వా రి తో యిట్టి వేరమునకు దిగవచ్చునా? రాష్ట్రీయసెటిల్ శ్రేయము నారసి శాసనసభవారు రంగీకరింపకుంకినచో తంజావూరు జిల్లా విరాసీదాల్లలను యిట్టి డెట్టులు న్నాయనా? ఇది జాయింట్ కమిటీవారి శిఫార్సులకుగాని, రయితలు వాక్కులకు భంగము రానీయమని ప్రభుత్వమువారు జేసిన వాగ్దానములతోగాని సమంజసముగా నున్ననా?

రాష్ట్రీయప్రభుత్వములపై ఇండియామంత్రిగారు లేనిబంధనలప్రకారము లాండురివెన్యూ శాసనములపట్ల అధికార ముపయోగించుచుండిరా? వాటిని బల్లపైనుంచెదరా? క్రిందటి యెన్ని కలయనంతరము మంత్రులనియమించుటనుగూర్చి గవర్నరు జనరలుగారు రాష్ట్రీయప్రభుత్వములకేమయిన నూచనలను జేసియుండినచో వాటిని యాసభవారికి తెలిపెదరా?

1920 సం॥ నకు పూర్వము ఇండియాగవర్నమెంటువారిచే తను, తననంతరము రాష్ట్రీయప్రభుత్వములచేతను విధింపబడిన పన్నులను శాసనసభవారివశముజేయ నుద్దేశించిరా యని దెలుపగోరుచు వేరొక ప్రశ్న గలదు.

ఉద్యోగనియామకాధికారము

ఉద్యోగనియామకమునందు స్టేటుకానిస్టులవారికొక వారి పూర్వము బోర్డు ఆఫ్ కంట్రోలువారికి, డైరెక్టర్సు కొర్రవారికి అధికార ముండెను. 1919 ప్రభుత్వచట్టము (సంస్కరణచట్టము), 2 వ సెక్షనులో సీవిలు ఉద్యోగములనియామకమునందు వారి హక్కు తొలగింపబడినది అయినను యిట్టినిపూర్వపునాక్కు స్టేటుకానిస్టులవారికి గలట్లు ఇండియా ప్రభుత్వమువారు భావించుచుండిరా?

ఇండియాను పన్నుల విచారణసంఘమువారుజేయు విచారణయందు శాసనసభవారు సర్వైల కనుజ్ఞ నిచ్చు అధికారముగూర్చి విచారించబడునా?

హిందూమత ధర్మాదాయములచట్టము

ధర్మాదాయముల చట్టముగూర్చి వరుసగా కొన్ని ప్రశ్నలు గలవు. ఈచట్టమును మదరాసు ప్రభుత్వమువారు పునర్విచారణమునకై ఇండియా ప్రభుత్వమువారి సలహాప్రకారము ఒపిరా, లేక ప్రజల ప్రాతినిధ్యముల ననుసరించి జేసిరా? అందు జేసినవారులు ఇండియా ప్రభుత్వమువారి నూచనల ప్రకారము జేయబడినవా? ఇదివర కాచట్టమును ఒకసారియైన చర్చింపని నూతనశాసనసభవారికి పునర్విచారణమునకై సవరణ జేసి బంపుటలన లాభ మేమి? తిరిగి చట్టము నంరయు మొదటి రూపున బంపుటకై శ్రేయప్రభుత్వమువారు ప్రయత్నించెదరా? ఇదిచాల ప్రాముఖ్యమైనవిషయ మగుటచే గవర్నరు జనరలుగారు అంగీకారము దెలుపులోపున దానిపై విచ్చిన ఆక్షేపణలన్నింటిని సమయలగు న్యాయాధికారులచే పరీక్ష జేయించెదరా? మధ్యరాష్ట్రములలో ఎసోసియేటు కంపెనీవారు ప్రధుత్వమువారికి బాకీయున్న యా 75,000 పనులుచేయుటకు యేమి యత్నముల జేయుచున్నారని ఒక ప్రశ్న గలదు.

క్రిష్ణసాగర రిజర్వాయరు ప్రాజెక్టునుగూర్చి జేయున్న అగ్రిమెంటునకు ఇండియా ప్రభుత్వము స్టేటు సెక్రటరీల అనుజ్ఞ యవసరమా! అట్లయినచో అందుకు సంబంధించిన భూస్వాములు విన్నవించుకొనుటకు అవకాశ మిచ్చెదరా?

రైల్వే మెయిన్స్ ఆఫ్. ఎం. ఎస్. ఇన సెక్టర్లకు నూతనముగా తెచ్చిపెట్టిన పరీక్షలవలన యితర యిన సెక్టర్లకు కంటె హక్కులు తక్కువ గాకుండ జూడవలెననిగోరుచు వేరొక ప్రశ్న గలదు.

కవహరి

నీసా 1-కి రూ. 1-0-0 వి. షి. సహా రూ 1-0-0 దగ్గు క్యాసకోకములందు బలహీనతలన ఏర్పడును. ఇది అనేకవిధములు కైత్యములన ఏర్పడిన దగ్గు. శీతకాలమున శ్రవణించు దగ్గు. క్యాసకోకముల నూత్న నాశములందు ఏర్పడుదగ్గు. ఉబ్బునము, తయగగ్గు దగ్గుకు సేరించబడిన నుండు దగ్గు విధమును బట్టి యుండును.

కలరామాత్రలు

నవ్వి 1-కి 12 మాత్రలు. వెల రూ 0-6-0. అమృతాంజనం డిపో, మదరాసు - బొంబాయి.

జెయిట్ కాల్పుల కేసు

అకాలీలపై నేరారోపణము

ముద్దాయిలు డిఫెన్సు పెట్టుకొనలేదు

నాభా, మే 15:—ఫిరంగిల 21 లేదీన చెండవహామిదీ దళము జెయిట్ లో ప్రవేశించి యత్నించినపుడు జరిగిన కాల్పుల ఫలితము 22 ముద్దాయిలపై ప్రభుత్వమువారు నేరముల నారోపించిరి. నాభా సేవ నుజ్జిగ నియంపించిన, పంజాబు సివిల్ సర్వీసు శాఖకు జేరిన రా. సా. లాలా అమరనాథ ఎం. బి. ఐ. ఎం. ఎ. ఎల్. ఎల్. బి. గారి యెదుట నిన్న నీకేసు విచారణకువచ్చెను. ముద్దాయిలలో కృష్ణకారు అను నొక స్త్రీ గూడ గలను. ప్రభుత్వ పటాలముల నెదిర్చినవారికి ఈ 22 గురును నాయకులని పీఠలుకొడు 148, 19, 307, 109 పెక్షనులకెంద నేర మారోపించబడెను.

ఫెరోజ్ పూరునందు సుప్రసిద్ధ న్యాయవాదియగు దివాన్ దుర్గాప్రసాద నాయకు బి. ఎ. ఎల్. ఎల్. బి. గారు ప్రాసిక్యూషను నడుపుటకు నియమింపబడిరి. ముద్దాయిలలో మొదటి సాహెబ్ జాతయొక్క జాతాదారును, నాయకుడుగుడ గలరు. విగతినవారందరను “ఫుల్లీ” జాతాయని పిలువబడువానికి సంబంధించినవారని తెలియుచున్నది. ఇంతవరకు ముద్దాయి కెన్సరును, డిఫెన్సు పెట్టుకొనలేదు. మొదటివరకు హిందీ జాతాయందు ముగ్గురు అప్రూవరులుగా విచారింపబడుదురు. ఈ విచారణయందు నచ్చు సాక్ష్యముయొక్క స్వభావమునుబట్టియు విషయముల ప్రాముఖ్యమునుబట్టియు నీవిచారణ చాల నుత్సాహపూరితముగ నుండును. మొదటిదినమున, నేరారోపణలు ముద్దాయిలకు వివరింపబడెను. తమచర్యల సమర్థింపకుమిటుకు వారికి ఆవకాశము లొసగబడెను. కాని వారికిను డిఫెన్సు పెట్టుకొనుటనుండి చలమవుచున్న లేదు.

సాక్షు విచారణ

నాభా, మే 15:—జెయిట్ కాల్పుల కేసు ఈనెలనున లాలా అమరనాథగారి కోర్టులో తిరిగి ప్రారంభింపబడెను. ముద్దాయిలు నిన్నటివలెనే డిఫెన్సు లేకుండ నుండిరి. ఫిరంగి 21 లేదీన దాదాపు సాహెబ్ జాతాయంతయు మరి 300 ఇతర అకాలీలను అరెస్టుచేయబడిరి. ప్రస్తుతము 22 ముద్దాయిలను వారినాయకులు.

పోలీసు నూపరింతుండెంటు

నాభాసంస్థాన పోలీసు నూపరింతుండెంటు మిర్. మహమ్మదాల్ గారు ప్రాసిక్యూషనుతరపున మొట్ట విచారింపబడిరి. ఈసాక్షి, గంగసారు గురుద్వాదా ఆందోళనచరిత్ర నం తన వివరించి, అఖండవరమున కెట్టిభంగమును గల్గింపబడలేదని నుడివెను. మహారాజాగారిని తిరిగి సింహాసనమున నిలుపుటకు చేయు ప్రయత్నములందు పాల్గొనవలెనని నాభాపాలకులను ప్రోత్సహించు పెద్ద పెద్ద ప్రముఖులు గోడల కంటింపబడియుండెననియు అవి తీవ్రమగుభావయం దుండెననియు నీతడు నుడివెను. గోడలకంటింపబడిన పత్రములందు దెలుపబడినవిధముగా, బ్రిటిషు ప్రభుత్వ నిరయతచర్యలను వివరించుచు, రాజకీయముల చర్చించుచు గంగసారుగురుద్వారమునందు మతోపన్యాసము లొనర్పబడుచుండెడివి. దళమునకు 25 గురు చొప్పున అకాలీదళములు ప్రతిదినమును జెయిట్ కు వచ్చుచుండెను. 50 గురు అకాలీలు గల ధోహిడిజాతా జెయిట్ కు బయలుదేరుచున్నదను వార్తను దాను పత్రకండు జూచువరకు, వైసదెలుపబడిన 25 గురు అకాలీలుగల దళములు ప్రతిదినమున వచ్చుచుండెననియు నుడివిరి. ప్రభుత్వమువారిని భయపెట్టి లొంగదీయు నుద్దేశముతోడనే 501 ల సాహెబ్ జాతాలు పంపబడెననుటకు వేరునిదర్శనము లొనర్చెను. గంగసారు గురుద్వారా నీవిధముగా జలవంతముగా నెరవేరుచున్న తమరాజకీయప్రచారములకు దానిని కేంద్రస్థానముగ నొనర్చుట గారియుద్దేశము. పోలీసు నూపరింతుండెంటు తరపున, నాభా ఛరిపాలనాధికారి, జాతాను శాంతముగా నరెస్టుజేయుట కేర్పాటుల నొనర్చెననియు, సంస్థాన పటాలములు తుపాకులతో నున్నను రిగ్యులేషను లారీలను పట్టుకొని యుండుటయే అందుకు నిజమనియు నాతడు నుడివెను.

మధ్యాహ్నము 12 గంటలగుసరికి, జాతావారివెంట 15 లేక 20 వేలప్రజలు గలరనియు, వారందరను వివిధములగు నాయుధముల ధరించియుండిరనియు వారు చాల నుద్రేకపూరితులై యుండిరనియు వార్త చేరెను.

జాతావారు సంస్థానసరిహద్దుల ప్రవేశింపరాదని తెలు

పురు వి. సి. సి. 144 పెక్షనులకెంద జాతావారిపై నోటీసు జారీచేయబడెను. అకాలీజాతావారు, అఖండవరమును సాగించుటకు వచ్చుచుంటిమని ధైర్యదేశినను, రాజకీయోద్దేశములతోడనే వారు వచ్చుచుండిరని సాక్షి నుడివెను.

పరిపాలనాధికారి కొంతమంది యుద్యోగులతో గలసి జాతావారిని ఆపుటకు ముందుకువచ్చగా దానుచూచితినినియు, కాని జాతావా రాగకత్తెరితముగ నడచుచు ముందుకువచ్చుచుండుటచేత, అధికారులు త్వరితముగ వెనుకకుదిరిగి రావలసి వచ్చెను. తనతలపైగా తుపాకిగుండ్లు నెట్టుటను చూచితినినియు ఇమాము అనునతనికి తొడమీద తుపాకిగుండు తగిలెనని తెలియగా నాతనిని వైద్యశాలకు పంపితినినియు, దెలిపి వైద్యోగ్యోగి యొసగిన రిపోర్టును సాక్షి దాఖలుజేసెను. సంస్థాన కాపురముడగు మజారసింగు అనునతడు, తుపాకిగుండుచే రంధ్రముపడినతనతలగుడ్డను దెచ్చిచూపె నని నుడివెను. సాక్షి ఒక గొడ్డలి దాఖలుజేసి, దానిని, ముద్దాయిలవద్ద ముప్పునతకెవకొకారు అనునాతని పట్టుకొంటినిని దెలిపెను. ముద్దాయిలు సాక్షిని క్రాసుపరీక్ష జేయలేదు. సంస్థానప్రధానసేనాని యగు కర్నూలు చారకాసింగుగారును, మరియొక పోలీసు నూపరింతుండెంటును రేపటిదినమున ప్రాసిక్యూషనుపక్షమున విచారింపబడుదురు. (అ.ప్రె.)

స్పీడరుషిపు పరీక్షలు

ప్రశ్నలు ముందుగా చెలియుట

శస్తుగ్రేడు స్పీడరుషిపుపరీక్ష ప్రశ్నలు ముందుగా జయలుపడినట్లు కొద్దిరోజులక్రిందట వదలియుండెను. ఏప్రిలు 30 వలేదిన పరీక్ష జరుగుచుండగా, పరీక్షామందిరమున ఒక ఉత్పల్లవిద్వార్థి వేరొక కాగితమును జూచి ఉత్తరువులను తన ‘అనర్గులుకు’లో వ్రాయుచున్నట్లు కాపలాయున్న హై కోర్టు డిప్టీ రిజిస్ట్రారు జూచెను. ఆయన వెంటనే విద్యార్థి జూచి వ్రాయుచున్న కాగితము లాగుకొనెను. కాని విద్యార్థి కాగితము దొరకకుండ జేయు నుద్దేశముతో నోటబెట్టి నమలివేయ యత్నించెను. కానిరిజిస్ట్రారునకుకాగితములోనొక భాగము చేత జిక్కినను. అందు వ్రాసి దెచ్చిన ప్రశ్నలకు ఉత్తరువులు గలవట.

ఈవిషయము అసీదెంటు పోలీసుకమిషనరుకు రిపోర్టు జేయబడెను. ఆయన విచారించి చూడగా స్పీడరుషిపు పరీక్ష ప్రశ్నలన్నియు ముందుగా నొక ఉత్పల్లవిద్వార్థికి లభించెను. ఆయన తనసహాధ్యాయులైన మరెందఱుగురు ఓడ్రవిద్యార్థులకు (గంజామువాసులు) జూపెను. ప్రశ్నలమృదుకు గవర్న మెంటు ప్రెసులో ఉద్యోగిగా నున్న ఒక కడు, ఆ ప్రెస్సులో రహస్యశాఖయందున్న వేరొకవిద్యారా యీ ప్రశ్నలకాగితముల దెచ్చి పీరికిచ్చినట్లు, చెలియుచున్నది.

కాని పోలీసువారాఉద్యోగిని పట్టుకొనులోపున సెలవుపై నాతడు స్వగ్రామమునకు బోయెను. ఆయన తనకేమియు తెలియ దనుచుండెను. కాని పోలీసువారచ్చట పట్టుకొనులోపున, ఒక మిత్రుడు మహరానునుండి తంతివార్తనియ్యగా, పోలీసువారికి సరియైన జవాబు లీయక మహరానునకు తిరిగివచ్చెను. ఈయన యింటికి ఆ యెదుగురు విద్యార్థులు, ఉద్యోగిగూడా వచ్చుచుండురని తెలియవచ్చెను.

పోలీసువారు క్రిమినలుగా నేర మారోపించుటకు తగిన సాక్ష్యము లేకుండుటచే ఎడ్జామినర్సు బోర్డువారికే కేసు ఒప్పగించిరి.

దేశబంధు దాసుగారు

వంగరాష్ట్ర శాసనసభకు మల నెన్నకొనబడిరి మిగునాపూరు లైచ్చత్తు నులో దేశబంధుదాసుగారి కెవ్వరును పోటీవారులు లేకుండుటచే దాసుగారు మరల వంగ రాష్ట్ర శాసనసభ కెన్నకొనబడిరని మిగునాపూరునుండి తంతివార్త వచ్చినది. (అ.ప్రె.)

స్వరాజ పక్షమువారిపై దాడి

పూర్తి యామండలమున నిర్బంధవిధానము వంగరాష్ట్రమున పూర్తి యామండలమున గోపాలగంజి జూపికట్టులలో అల్లరులు జరుగుటచే మహియా రాష్ట్రకర్తవద్ద కావలియుండుటకు స్వరాజ్యపక్షమువారిని స్పెషలుకన్స్టేబులుగా నియమించిరి. వారు నిరాకరింపగా కేసుచేసి రని ఆమృత ఖబరుపత్రిక కటకుండి రంధివార్త వచ్చెను.

మహాత్ముడు

బొంబయి కార్పొరేషను

స్వాగతపత్ర మునుగురించి వివాదము ఉపసంఘమువారు తయారు జేసినపత్ర మంగీకరింపబడుట

బొంబయి, మే 15:—గాంధీమహాత్ముడు స్వాగతపత్రముల నర్పించుటకు కార్పొరేషనునందలి రెండుపక్షములవారును చెరియొకపత్రమును తయారుజేసి దీసికొనివచ్చి ప్రతిపాదించినపుడు వచ్చును వినుటకుగాను ప్రేక్షకులు గ్యాలరీల యన్నిటి యందును క్రిక్కిరిసి పోయిరి. తుదకు, ఉపసంఘమువారిచే తయారుచేయబడిన స్వాగతపత్రమే అత్యధిక సంఖ్యాకులచే అంగీకరింపబడెను. డాక్టరు సుఖియాగా రుపాదించిన ప్రతిపాల పత్రమున కనుకూలముగ నీరువురుమాత్రమే సమ్మతుల నొసగిరి. మొట్టిత్రతిపాదనకు 47 అనుకూలముగను 7 గురు మాత్రము ప్రతికు లముగను సమ్మతుల నొసగిరి.

ఉపసంఘమువారి పత్రము నంగీకరింపవలెనని ఎల్. ఆర్. తయార్చీగా రుపాదించగా : ధురదాసు (తీకాంజీగారు ఒల పరచిరి. గాంధీగారి రాజకీయప్రతిపక్షుడు హెచ్. వి. మోడి, గా. ఫిరోజు సెల్వా గార్లవంటి వారుగూడ, ఉపసంఘమువారి పత్రమునే విఫార్యజేసిరని మధురదాసు గారు దెలిపిరి. ఈస్వాగత పత్రమందు, చెఱనుండి స్వేచ్ఛనంది పునరాశోగ్యమునందినందులకు గాంధీగారి నభినందించుచు, ఈదేశమున నివసించుచున్న వివిధజాతులయం దన్యోన్యము నభివృద్ధి జేయుటకును, సామ్రాజ్యమునందు భారతదేశముయొక్క గమ్యస్థానమును జేర్చుటకు నాయకత్వము వహించుటకునుగాంధీగారి కాయురారోగ్యోత్సర్గములు గలుగవలెననియుస్వాగము గోరిరి. డాక్టరుసుఖియాగారి స్వాగత పత్రమునందు, బొంబయి అల్లరులసమయమున మనుష్యులను ఆపికిని గలిగిన శస్తుమును గమంపవలెననియు ఇకమిద మంచి గలచో విని అట్లాచరింపవలెననియు గలదు. హెచ్. వి. మోడి గారు మొదటిపత్రమును బలపరుచుచు, గాంధీగారు రాజకీయములం దొనర్చిన నేవనెప్పుడైనను మరిచిపోయినను, అతడు మహా పురుషుడను విషయమును, అతడు మానవజాతి కంతకును గలించిన నేవను మరిచిపోబారనియు చరిత్రయం దాతనిపేరు ఆచంద్రాగ్రము నిలవననియు నుడివెను.

లో. మాన్యని సమాధి

చాపతియంచు లోకమాన్యులకు గారు శమాధియొగ్గుబడిన ప్రదేశము చుట్టును ఆవరణ నేర్పరుమిటుకు కార్పొరేషను నం దభికసంఖ్యాకులచే తీర్మానింపబడెను. (అ. ప్రె.)

జెయిటువార్త నునకు జరిమానా

దొంగతనముగా జూబులకంపినందుకు

మూల్తాన, 15 మే:—మూల్తాన సెంట్రల్ జైలులందు ఒక అకాలీఖుదీ తొవలనన మరెయ్యిరికి 12 సిబాబులు బాధాచుకు జైలువాత్సాద్య దొంగకెను. ఆబాబులెచ్చినవానికి 8 అబాబు నొసగవలెనని ఆబాబులందఱుగలరు. జెయిటు నిల భన లక్షకారము జైలువాత్సాద్య కేసు బడగా తు 50 ల జరిమానాగాని లేక రెండుసెలల ఖయ్యుగాని విధింపబడి (అ. ప్రె.)

వైకమునుగురించి రంగయ్యగుగారు

వరదలువస్తూంటే ఆటంకములునిర్దించుట ఈకోట, 15 కే:—భారత శాసనసభ్యుడగు సి. ఎస్. రంగయ్యగుగారు టి. టి. సి. చుట్టుకు రాగా వైకమునందలి ప్రతిపాలపక్షమువారి రంధినను, కటకంకూతు రాచాగారి నాయకత్వమున రంగయ్యగుగారిని కొట్టి, అస్త్రశుక్రము, విషేధితబడిన మార్గములందు నడువనిచ్చి తానకు స్వయం రిరివచ్చుంచుకొనవలెనని రంగయ్యగుగారు నలహా నొసగిరి.

రంగయ్యగుగారు బహిరంగరహితము వచ్చునపుడు, నువ్వతరకుల రచ్చునపుడు అంతముల నిర్బంధ నిర్బంధముల ఎట్టి నిర్బంధములకును అప్పుకుల నిబారించుటగూడ నట్టిదేని నుడివిరి. తిరువాన్కూరు భారతీయులపరిపాలనయం దుండుటచే నిర్బంధమును కంటివనియు, అందుచే ముందుగా నచ్చట నచ్చుకృత్యావోషమును కడిగివేయవలెననియు, స్వంతత్య టిని సహాయకొన్న తరువాత బ్రిటిషు ఇండియాలో నవరముల కన్నింపవచ్చుననియు నుడివి రంగయ్యగుగారు శత్యాగ్రహోద్యమమును నడుపింకెను. (అ. ప్రె.)

సామ్రాజ్య వస్తుబహిష్కారము

మహాత్ముని ప్రాతికూల్యము

ఈవారపు యంగంబియాపత్రికలో మహాత్ముడిట్లు ప్రకటించెను:—
బ్రిటిషు సామ్రాజ్యవస్తుబహిష్కార మనెడు ప్రశ్న ప్రజలలో కొంతకాలము గలుగుచున్నదనుట వింతగా నున్నది. దౌర్జన్యరహిత అసహాయాద్యమును విధానముబట్టి యిది పూర్తిగా సమర్థించుకొనుటకు వీలులేనిదిగా నాకు గన్పట్టుచున్నది. ఇది కేవలము ప్రత్యామ్నాయ ప్రతీకారముగను. అందుచే తిరిగి, శిక్షవిధించుటయగును. కాంగ్రెసుభావసహాయాద్యమును వలంబించునంతకాలము యితరదేశవస్తువులనుగాక బ్రిటిషువస్తువులనే బహిష్కరింపవలెనను తీర్మానము త్రోసివేయవలెను. ఈ యుద్దేశము నాయొక్కనికే గలిగినచో నేను ప్రత్యేకస్థలలో గావింపబడిన యాతీర్మానమును రద్దుజేయును వేరొకతీర్మానమును వచ్చేసభలో ప్రవేశపెట్టువలసియున్నది.

కాని ప్రస్తుతమున ప్రతీకారముగా జేయు బహిష్కారముయొక్క సిద్ధాంతమునకు ఉపయోగమునుగూర్చి చర్చించెను. దీనిగూర్చి విచారించుటకు యెవ్వరును వెనుదిండుటలేదు. నాతోబాటు వారందరూ కాంగ్రెసువారు అవలంబించిన యీ ప్రతీకారబహిష్కారము నిరుపయోగమనియేగాక, బలహీనులమగు మనజాతివారు తమఉత్సాహమును కత్తినివృధాగా వెచ్చించునట్టి వేరొకయత్నమగునని చెబుకొనినచో, వారిని తమసర్వశక్తులను వినియోగించి విదేశవస్తువులన్నిటిని బహిష్కరించి వాటి స్థానే ఇండియను మిల్లుబట్టలను గాక చేతనూలు కర్డరు బట్టలు వాడుకయగునట్లు జేయప్రయత్నింపవలెనని విన్నవించుకొనెదను. బహిష్కారణ విచారణసంఘమువారి నివేదికము బదిలించిని.నివేదికము అట్టి బహిష్కారమున కనుమోలముగ లేదని యే నాతలంపు ప్రతిపాదముగ నున్నది.అందు స్పష్టముగ ఇట్లు చెప్పబడినది. ఎక్కువ ధరగల పెద్దవస్తువులు రైల్వేసరుకులు ప్రభుత్వమువారిచేతనో, ఆంగ్లేయ కంపెనీలచేతనో దిగుమతి చేయబడినచో, స్వల్పవస్తువులకు తక్కువగా వాడబడక, సబ్బులు, వాసననూనెలు, జోళ్లు మున్నగునవి ఆదంబరజీవులకు వారే వాడుకొనుచుండుటచే నవి బహిష్కరింపబడజాలవు.

దీని నిరుపయోగము శ్రద్ధగ వహించి జూచినచో యీస్వల్పవస్తువులు కాంగ్రెసుసభ్యులు, ప్రజల్లు అందు పూర్తిగా బహిష్కరించినను నాలుగువేల కోట్ల రూప్యముల కన్న అధికము కాదు. ఇట్టిబహిష్కారమువలన కేన్యాలోని ఆంగ్లేయులుగాని, ఆంగ్లజాతీయంతయుగాని భారతీయులపట్ల రివల్టర్యావిధానము మార్చుకొనెదరని దలంచువారు గొప్పఅత్యాచారములనుపొందుకొనెదరు. కాని బొంబాయి మునిసిపలు కార్పొరేషను వారు సామ్రాజ్యవస్తుబహిష్కార తీర్మానము గావించి రని యాటరు కేబిలువార్త చేరినతోడనే ఛీపునైపు (లండను)లో గొప్ప కలవరము జరిగించినట్లు ఒకరుజెప్పిరి. బ్రిటిషువారి వర్తికవిధానము బాగుగ మనకు చెలియుటచే యీకలవరమువల్ల మనము అనవసర సంభ్రమము గలుగజేసికొనుటనవసరమని మనకు చెలియును. ఇంగ్లాండున కపాయము జేయు స్థిరసంకల్పమైన నీతిన్యాయములేని భారతీయాందోళనపరులపయి ప్రజ్ఞులలో ప్రతిపాదాభిప్రాయము పెంపొందింపజేయుటకై యిట్టివి వ్రాయబడును. అట్లు ఉద్దేశము గలుగ జేయుచున్నచో వ్యాపారమునకు నేమాత్రము భంగము నూచింపబడినను బ్రిటిషువర్తకులు మాపుచు దుకుదనమును చెల్లువును. ఈ చురుకుదనమే వారిని ఎట్టిపరిస్థితులందైన సిద్ధముగా నుండునట్లు చేయును.

కావున, ఇంగ్లాండులోగాని పైదేశముల నేటియందుగాని ప్రకటింపబడు ప్రతిపాదనలూభిప్రాయములను మనవారు సరకుగూడదని నేను గోచెదను. ఒకరిని భయపెట్టునట్టి గాని మెచ్చుకొనజేయునట్టి గాని వనచర్య నిష్ప్రయోజనమగుచో వారిభయములు, ఆమోదములను మనస్థితి బాగుపడదు. మనము క్రొధాంధులము గాకుండినచో, మనకు కొన్నివిషయములలో బ్రిటిషువస్తువులుండు తీరదని గుర్తించినపిదప గూడ బ్రిటిషువస్తువులను బహిష్కరింపవలెనని తీర్మానించుటకు సిగ్గుపడవలసియున్నది. ఇంగ్లీషువులకుమలను, మందులను మనము విదేశమునుండినచో, జీవీవాలో గడియారములు దొరకుచుండుటచే

సరకులకు ఇంగ్లీషు వస్తువులను విదేశములనుండి, బ్రిటిషువాచీలను వాసనద్రవ్యములను తెప్పించువర్తకుని త్యాగము జేయుమని యేలాగున జెప్పగలము.

నేను ఆనుప్రతిలోనున్నపుడు ఎక్కువ ఆవారమును తిని, యెక్కువకాలము విశ్రమింపుమని నన్ను నిర్బంధముజేయుచుండిన ఆంగ్లేయవాయూ (నర్సు) చిరునవ్వుతో కన్నులెగురవేయుచు, నేను వేరొక గదిలోనికి మార్చబడినపిదప నిల్చి అనెను. “నేను మీకు గొడుగువేసి వెంటనడచుచుండగా, బ్రిటిషువస్తువులన్నిటిని బహిష్కరింపవలెనని మీరు బ్రిటిషు వైద్యునిచే బ్రిటిషు శస్త్రపు పనిముట్లతో, బ్రిటిషుమందులను త్రాగుచు, బ్రిటిషువస్తువులను చికిత్సచేయబడుచు నిన్నిరీతుల బ్రిటిషుసంబంధముగలవానిపై మీపాణములాధువు జేసికొనియున్నారని జూచుటకు నవ్వువచ్చుచున్నది. మిమ్ము నిక్కడికి చెచ్చునపుడు మీకు నీడనిచ్చిన ఛత్రము బ్రిటిషు వస్తువని మీకు చెలియునా?”

ఆమె ముగిసిన పిదప తన ఉపన్యాసమునకు నేను పూర్తిగా లలవంచి పడియుండునని యామె భావించెను. కాని నేనామె యుత్సాహవాక్యమునకు ప్రత్యుత్తరమిచ్చి ఒప్పించగలిగితిని. ప్రతివిషయమును యధాతీని గుర్తించుట మీ కన్నడు నేర్చుకొనెదరో తెలియజేయును. నేను చేసిన గూడ కేవలము బ్రిటిషువస్తువును కారణముచేతనే బహిష్కరింపవలెనను తెలియునా?” అని యంటిని.

“నేను విదేశవస్తువులన్నింటిని బహిష్కరించెదను. ఇండియాలో విదేశవస్తువుల చతుర్ధరల కిచ్చుటచేతనే కొట్ల కొలదిప్రజలు నిరుపేదలైరి. నేనామెకు ఖడ్గద్యుమనునందు శ్రద్ధగలుగజేసితిని. ఆమె అందుల కంగీకరించెను. ఖడ్గద్యుమొక ఆవశ్యకత ఉపయోగము ఆమె గుర్తించెను గాని నిరుపయోగమగు యీ బ్రిటిషువస్తుబహిష్కారణముగూర్చినాత్రము పరిహసించుచుండెను. ప్రతీకారబహిష్కారమును దీనిని ప్రోత్సహించువారు తమగృహములమట్లు నొక్కసారి పరికించి చూచినచో ఈ ప్రయత్నము యొక్క అసంభవము చెల్లడియగుటకు నానర్హు నేను బహిష్కారణ వాదినని ప్రమోదపడి యెంతాత్మకై చెలిసికట్టి నిదర్శము లెన్నియో యగపడును. కన్యాలో నాసోదర దేశీయులకు న్యాయము జరుగవలెననియు, స్వరాజ్యము త్వరలో సాధింపవలెనను వాంఛను నేను ఎవరికంటెను వెనుకబడువాడనుగాను. కాని కోపావేశమున ఓర్చితేక పనిజేసినచో మన మఖ్యాదర్శకులకు భంగము వాటిల్లునని నాకుచెలియును. అట్లేదనో మన ఆదర్శమును సాధించుటకై అన్ని పక్షముల వారు లిబరల్లు, కాన్సిలు ప్రవేశకవాదులు బహిష్కారణవాదులు యితరులకలసి జయప్రథముగా జేయుచున్న పని యేని? నేనిదివరకే చెలిసియుంటినికాని వచ్చే పత్రికలో దీనిగూర్చి బాగ్ పతీక్షించి, యిదియొక్కటియే జేయదగినది తెలుపుటకు కారణము చెలిపెదను.

వైకం సత్యాగ్రహము

ఒక బౌద్ధానులతక్కి క్రైస్తవము

నిన్న 15 వ తేదీన ఒక నాయకు నలటిరు దక్షిణమార్గము కడసిచియుండగా నొక బ్రాహ్మణుండా దారిని పోవుచు వలంటిరును గడ్డిపోచయెను. ఒక పోలీసు కనిపేయి ఆ బ్రాహ్మణుని తరిమెనుగాని అతడు దొరకలేదు.

నిన్న మరల ముగ్గురు నాయకులు దేవాలయములోని కేగి పూజచేసిరి. గంటలు వాయిచిరి. అందుపై పూర్వాచార పరాయణులగు బ్రాహ్మణులకు కొందరి కాగ్రహము కలిగినది. వారు నాయకు యువకులను దేవాలయ కార్యాలయము కడకు తీసికొనిపోయి పేర్లు వ్రాయించిరి.

ఇది రామస్వామి నాయకురు దంపతులను, యిగ్నాటి యనుగాను నిన్న సాయంకాలముపై కంతువచ్చిరి. నిన్న ఉదయము యిగ్నాటియనుగాను సత్యాగ్రహమునుగూర్చి ఉపన్యసించిరి. వైకంలో అవర్ణహిందువులకు సవర్ణహిందువులనల అన్యాయము జరుగుచున్నదని యితర మతములవారు బాగుగా నమ్మినచో మహమ్మదీయులు క్రైస్తవులు మున్నగు నితరమతములవారు సత్యాగ్రహములకు సహాయముచేయుటలో దోషమేమియునులేదు. బౌద్ధానులకు తప్పకకైన అన్నివర్ణములవారికిని నిబ్బందులకలవు గాన నిది పంచమలకుమాత్రమే సంబంధించినది గాదని నాయకురుగాడు నుడిచిరి. (ఆ. పే.)

గుజరాతు రాష్ట్రీయ మహాసభ

మహాత్ముని సందేశము

బోర్నాదు నాయకుల శ్రతిజ్ఞ
బోర్నాదు 14 మే:— ప్రాధెను కలేల్కారు గారు సప్తమ గుజరాతు రాష్ట్రీయ మహాసభయందు ద్వాసనాధిపత్యము వహించుచు గ్రామములసంఘముల నేర్పరచకలెనని వాదించి హిందువులయందు దురకు అస్వస్థతా మహాపాప ముండుటకు శోకించెను.

మహాత్ముని సందేశము

బోర్నాదువారు పూర్తిగా కేరితో నడుకబడి కేరితో నేనుబుడికద్రునే ధరింపవలసినదని శోచుచు ఇటీవల బోర్నాదు ప్రజలుభూమి పన్నుసందర్శమున గాంచిన విజయమున కభినందించుచు సందేశము పంపెను.

కాంగ్రెసు కార్యక్రమమును సాగించుటకు ప్రాణములు ధారపోయుట

బోర్నాదు 15 మే:— చాల తీర్మానముల గావించిన తరువాత నన్నిటినిమున నాల్గుంటలలో గుజరాతు రాజకీయ మహాసభ మునెను. ఉపన్యాసములందరూ గుజరాతుసంజే మాటలాడిరి. కాంగ్రెసువారేర్పడిన నిర్మాణ కార్యక్రమమును మనఃపూర్వకముగ కొనసాగించుటకు బోర్నాదుతాలూకావారు పూనుకొనవలెననియు తాలూకా పూర్తిగా సిద్ధమగుటకు, కాంగ్రెసుపద్ధతులపైనే తాలూకాను తయారుజేయుటకు తాలూకా ప్రచారకులు ప్రయత్నించుటకు ప్రతిజ్ఞ జేవవలెననియు నొకతీర్మాన మొనర్పబడెను. ఈతీర్మానముపై చాలయరి మాటలాడిరి. గోపాలదాసుజే కా యి పూత చందుము గార్లు తాము జీవితాంతమువరకును కాంగ్రెసు కార్యక్రమమును నిర్వహించుటకే పాటుపడుటకు ప్రతిజ్ఞ జేసితిమని చెలిరి. గాంధీమహాత్ముని కారాగారవిముక్తికి అభినందించుచు నాగపురము బోర్నాదు సత్యాగ్రహములలోని సత్యాగ్రహీల సభినందించుచు తీర్మానముల మోస్తరుబడెను. అంతటితో సభముగిసెను. (ఆ. పే.)

మహాత్ముని సందేశము

తరువాత మహాత్ముడొసిన శక్రిందిసం దేశముచదువబడెను.

“ఇదియే నాసందేశము బోర్నాదు గుజరాతుకు విజయమును కిరీటుతో నలంకరించెను. బోర్నాదు సత్యాగ్రహ మొనర్చెను. సుఖముల త్యాగమొనర్చి, అందువలన తమకు భారతదేశ మంతకునుగూడ ఘనముగనే నోనర్చెను. సాధనిర్మాణమున మద్దతింపబడిన ప్రదేశమును బోర్నాదు పుశుక్రి మొనర్చి సిద్ధమొనర్చెను. పని కష్టమైనది. అయినను, పరిమాత్ర మభివృద్ధిరందుచున్న విషయము నాకు చెలియును. బోర్నాదు కష్టతత్పర ఇతరవస్తువుల నుపయోగించుట పూర్తిగా మానవపుడే, విదేశీయగాని వస్తువులలో మిల్లుబట్టలలోగాని వ్యాపార మున రుతుదిరు కానముగూడ మూసిజేయుబడినప్పడే, సారాయి, నల్లమందు,భంగు మొదలగునవి నామాత్రము లైనప్పడే, దొంగతనము, వ్యభిచారము పూర్తిగ నదృశ్యమైనప్పడుమాత్రమే, నిప్పుజాతుల బొలురును, బాలికలును, అందరును జాతీయతాతకాలలందుమాత్రమే విద్యనభ్యసించునప్పడే, వివాదములు కలహములు మొదలగునవి పురాణ గాధలగు వై నప్పడుగాని, లేక అట్టి వియున్నయెడల పంచాయితీలన మాత్రమే పరిష్కరింపబడినప్పడే, హిందూమహమ్మదీయులు సోదరభావము ఏకైకపాక బద్ధులయిన్నప్పడే, బోర్నాదులోని నిప్పుజాతులు సరిహమానముగ నాదరింపబడి గౌరవింపబడినప్పడే ఈకార్యము పూర్తియయ్యెనని జెప్పగలము. మనము దృఢముగ గోరియెడల నిది యంతయు మిక్కిలి సులభసాధ్యము. బోర్నాదు ఈ కార్యముల సాధించియెడల భారతదేశమున కంతకును స్వపరిపాలనను సంపాదించగలగునని నాకు గట్టి నమ్మకముకలదు. మిరిందరు నిట్టి ప్రతిభను గావించవలెననియు, అందుకు మీకు మనోబల ముండవలెననియు, గోరుచున్నాను. కాని ఈ కార్యము నొనర్చుట కత్యధికబలవత్తుమైన దృఢశక్తి మున్నప్పడు మాత్రమే ఇట్టిప్రతిజ్ఞ నొనర్పవలెను. కార్యక్రమమును తుదివరకు సరిపూర్ణముగ సాధించుటకు హరిశ్చంద్రుని దృఢశక్తి మందరికిని యుండవలెను. అట్లు లేనిచో నట్టి ప్రతిజ్ఞల నొనర్పకుండుటయే మంచిది.

బోర్నాదు కుట్రకేసు

ఈకేసులో ఈ కేసు 20 వ తేదీన తీర్పుచెప్పబడును. 40-50 ఖాల్ సేకాగితిములపై పైపుచేయబడినది తెలియుచున్నది. (ఆ. పే.)

గిరినగరములను బహిష్కరింప వలెనా? మనకు ఆప

ఆంధ్ర పత్రిక

1924 వ సం॥ మే 16 వ తేది

శుక్రవారము

ఆంధ్ర వైద్య సమ్మేళనము

ఆంధ్రప్రదేశ్ వైద్యుల ఆరవ వార్షిక సభ నెల్లూరులో శ్రీమాన్ కవిరాజు శ్రీనివాసాచార్యుల కృపాచేతనాచార్యుల వారి ఆధ్వర్యమున జరిగినది. ఆరవ సంవత్సరముగా జరిగినది. తెలుపుటకు చాల సంతోషించుచున్నాము. ఆచార్యుల వారి సంగీత ప్రాంగణ భావనానుసం దనే క మఖ్యవిషయములను గూర్చి విచారణములు జరుగగా వివరింపబడెను. ఆయుర్వేద వైద్య విధానమునం దభిమానము గలవారందరను ఆఖిలభారతాయుర్వేదవేదములను ముఖ్యముగా ఆంధ్ర రాష్ట్రాయుర్వేదసంఘము వారు గమనింపదగిన విషయములను దెన్నియోగలవు ఆయుర్వేద విధాన ప్రాశస్త్యమును గూర్చి చర్చించుచు ఆచార్యుల వారు కడు శ్రావ్యముగా వివరించుచున్నారు. సర్వవైద్యవిధానములను గూడ భారతాయుర్వేదము మాతృసానమునందు విదేశీయులు ప్రాచీన కాలమునందు భారతదేశమునకు వచ్చి ఆ విధానము నభ్యసించి తమతమ దేశములలో వ్యాప్తమునందు రనియు నుడివీరి. వారు దానిని తద్విధమున విశ్వ వ్యాప్త మొనరించిరి. నాలుగు శతాబ్దమున పాటలీపుత్రుల నందలి ధన్వంతర్యశాలలో రోగుల కుచితముగా నోషధముల నిచ్చుటయేగాక వారికి నుత్తములను గూడ నొసంగి పోషించుచుండెను అప్పుడు భారతదేశ సందర్భానార్య మరు దెంచినచినాయూత్రికుడగు పాహియా చూచిచకితుడయ్యెను యాచార్యులవారు తెలిపి. తక్షణిలా నలండా విద్యాపీఠములం దాయుర్వేదముగూడ సతత విషయములతో పాటు బోధింపబడుచుండెను. ఆ కారణమున నా విద్యాపీఠములు జగద్విసులే మయెను. ఐరోపాఖండమున క్రీస్తు పిమ్మట కదియవ శతాబ్దమున మొదటి వైద్యులయము నెలకొల్పబడెను. క్రీస్తు పుట్టుటకు పూర్వము అనేక శతాబ్దముల క్రిందటనే అశోక చక్రవర్తి సందేశమునను జరదేశములయందును గూడ మానవులకు మాత్రమేగాక జంతువులకు గూడ చికిత్సాసహాయ మొనర్చుచు వైద్యులయముల నెలకొల్పెనని సుప్రసిద్ధవిశేషము డగు విన్సెంటు స్క్రిలిగాను తనగ్రంథమున వ్రాసెనని విషయము నెల్లూరు ముఖ్యముగా గమనింపదగినది. భారతదేశమున నాయుర్వేదమునకే ఏల ప్రాధాన్య మొసంగవలెనని విషయమున నాచార్యులవారు పేర్కొనిన జాతీయ, సాంఘిక, సాంకర్మిక, ఆర్థిక, స్వాభావిక, సమగ్రతాదులగు కారణములు వివరింపబడుట కెట్టి సంతోషమునులేదు. ఇన్నరాజభానియందు సంవత్సరమునకు 57 లక్షల గూర్కములను వ్యయము చేయుచు సుమారు 60 లక్షలవలెను వైద్యులయములను పాలకులు నడుపుచున్నారు. ఏనివలన రాష్ట్రవాసులలో నూతన ధర్మనైడుగొకి మాత్రమే వైద్యసహాయము లభించుచున్నది. తక్కిన 85 మందికిని ఆయుర్వేదమే శరణ్యమైయున్నది. ఏరం

దీనినిగూడ ఆలోచింప వైద్యసహాయమునే లభింపజేయవలెనని ఎన్ని కోట్లయోచనలు ఆయుర్వేదము కావలసియున్నది. అది ఆంధ్రము. ఆయుర్వేదవైద్య విధానమును పునరుద్ధరింపవలెననుటకు వైకారణములన్నియు నటండ వార్షిక మగు సీకారణముకంటెయే చాలును ఆయుర్వేద కళాశాలలలోను విద్యార్థులలోను యిపుడవలంబింపబడుచున్న విద్యాబోధనకద్దతి కమంజనముగాని ఆచార్యులవారి యభిప్రాయము. క్రభుస్వ కళాశాలలో ఒక్కొక్కరిగారికి డెక్కు విషయములను వెళ్ళుండు ప్రాధాన్యము లొక్క దినముననే వెప్పేరువేళి యందొకరి తరువాత నొకరు బోధించుచుండరు. చరిత్ర, భూగోళము, గణితము, వజ్రయము, మున్నగు విషయములను విద్యార్థి శ్రవణమును గ్రహింపజలసియండను. ఆయుర్వేద కళాశాలలో గూడ సీకద్దతియే అవలంబింపబడుచున్నది. ఇది కమంజనముగానియు గురుకులకద్దతిని విద్యాభ్యాసము జరుగవలెననియు ఆచార్యులవారిమతము. గురుకులకద్దతి యనగా కరిమితిసంఖ్యగల శిష్యులు ఒక్క గురువుచేతనే విద్యనభ్యసించవలెను. వివిధ గ్రంథములనేక కాలముననే ప్రారంభించి కొన్నివందలకు పూర్తిచేయుటకంటె నెక్కు క గ్రంథమునే ముగించి రెండవగ్రంథమును ప్రారంభించుచుండవలెనని వీరి మతము. ఆయుర్వేదకళాశాలలో ఫిజిక్సు, కెమిస్ట్రీ, ఫిజియాలజీ, అనాటమీ, మెడిసెను, మిక్స్చెఫరి మున్నగు భాగాలను గూడ చక్క సుశుతాది గ్రంథములలోని శారీర నిదాన చికిత్సాది గ్రంథములతో పాటు నేర్పుచుండుట బొత్తిగా అనుచితమని ఆచార్యులవారు నిరసించిరి. ఇది సాంకర్మికమని వీరి అభిప్రాయము. ఆయుర్వేద ఆలోచనాయుర్వేద విధానము లుత్తరదక్షిణాధ్రువములవంటివి గాన సీరెండు సిద్ధాంతములకు నెట్టి పోలికయులేదనియు లవి కరస్పరవిరుద్ధ ప్రక్రియలనియు గాన నెట్టి సాంకర్మిక విద్యావిధానము హాసకరమనియు వీరి వాదము. ఆచార్యులవారు సూచించిన గురుకులకద్దతి ఉత్తమోత్తమ మనుట కెట్టి సంతోషమునులేదు. గ్రామములం దెట్టి గురుకులముల నేర్పరచి ఆయుర్వేద గ్రంథములను బోధించుట సమచితమేయగును. గాని భిన్న విధాన సిద్ధాంత విశేషములనుగూడ నభ్యసించుటలో లోకజ్ఞాన మతిశయించుట కవకాశము కలుగునేగాని హాస ఎటుల కలుగునో తెలియకున్నది. ఆచార్యులవారి వాదము కేవలము పూర్వచార కర మనుషించుకొను నేమోయను సంతోషము కూడ కలుగుచున్నది. పరిశుద్ధమగు నాయుర్వేద సిద్ధాంత ప్రాశస్త్యమునకే సాంకర్మికము వలన భంగముకలుగునను భీతిచే నాచార్యులవారిటుల కఠినముగా వ్రాసి యుండురు. ఆయుర్వేద ప్రాశస్త్యమునకు భంగము కలుగకుండ కట్టుబాటుచేసి అన్య వైద్యసిద్ధాంతములనుగూడ నభ్యసించుచుండిన నష్టముండదని తోచుచున్నది. ఈ సూచనలు సాధ్యములాయన నది రెండవ ప్రశ్న. సాధ్యములే యెరుచో నవి యుత్తములే యనద గును గాని ప్రస్తుత సీతిలో రాజపోషణమును ధనికుల సహాయమునుగూడ కొంతగానున్నపుడు గురుకులముల విడివిగా నేర్పరుచుట సులభసాధ్యము కాజాలదు. ఎటులే నను ఆయుర్వేదవైద్య విశారదు లీవిషయమును శ్రద్ధగా గమనించి పరిష్కరింపగలరని నమ్మెదము. ఆయుర్వేదపరీక్షలనుగూడ నాచార్యులవారు నిరసించిరి. గురువులవద్ద విద్యాశీక్షణమునంది విద్యాజ్ఞాన మలవరచుకొని వారికి ఏకారణముననో నిర్ణయములేనమార్పులులేదని వారిని విద్యాపీఠముల క్రింద లెక్క జేయుట న్యాయముగాదు.

గురువుల వద్ద నియమిత కాలము వరకు నియమిత గ్రంథములను చదివినవారందరను విద్యావంతులుగానే ఎంచబడవలయును. గాన సీపరీక్షలను తీసివేసి పరీక్షలు నేర్పరచవలెనని ఆచార్యులవారు సూచించిరి. అయ్యది తద్వైద్య సంభాషణమని చరక విమానసానమున వివరింపబడెను. అని వారు సూచించిరి. ఇయ్యది చాల సమంజసమం తోచుచున్నది. ఈ సందర్భమున వీరు చూసిన సూచనలు శ్రద్ధగా గమనింపబడదగినవి ఆయుర్వేద పరీక్షలలో ఆచార్య విశారద భిక్షురీక్షలు మూడును సంస్కృత భాషామయములగుటచే. దేశ భాషలో నాయుర్వేదము నభ్యసించినవారి కివి అలభ్యులులుగానున్నవిగాన దేశ భాషలయందే ప్రశ్న పత్రములును ఉత్తర క్రిములును గల ప్రాంతిక పరీక్షయందు టత్వవ్యవహరిని ఆచార్యులవారు చేసిన సూచనగూడ ప్రాముఖ్యముగలదని చెప్పక తప్పదు. ఇట్టి ప్రాంతిక పరీక్షలను ఆంధ్ర వైద్య సమ్మేళనము వారు రెండుసంవత్సరముల నుండి జరుపుచు మార్గదర్శకులైరిని వినుట కెంతయు సంతోషించుచున్నాము.

కాంగ్రెసు మహాసభవారు ఆయుర్వేద వైద్యాభివృద్ధిగూర్చి కేవల ముపేక్షాభావమును వహించియున్నారని ఆచార్యులవారు చింతిల్చిరి. ప్రకృతి నిర్మాణ కార్యక్రమమున ఆయుర్వేదోద్యమముగూడ చేరవలసియున్నదను సూచన కడు సమంజసమనుట కెట్టి సంతోషమునులేదు. జాతీయ విద్య కాంగ్రెసువారి ముఖ్యవిషయములం దొక్కటియై యున్నది. జాతీయ వైద్యవిద్యలగు నాయుర్వేద యూనానీ వైద్యవిధానములు జాతీయ వైద్యోత్సాహములే యగుటచే కాంగ్రెసువారు వీని విషయమునగూడ సదికమగు శ్రద్ధవహించుట ముఖ్య కర్తవ్యమనుట కెట్టి సంతోషమునులేదు. భారత జాతీయతా సంక్షేపమును సంకరమును కాంగ్రెసువారి ముఖ్యకర్తవ్యము. జాతీయతను సంబంధించిన సర్వవిషయములును కాంగ్రెసువారి పరిశీలనము నడచుచుండుటలో వింతలేదు. భారతదేశ క్రాంతినిధినిధిసంఘమును నామము కాంగ్రెసుకు లెక్కమరి దేనికిని సార్థకము కాజాలదు. అట్టి మహాసభ సానమును బడయగలిగిన కాంగ్రెసు మాతృసానమై తిక్కుంగల సంస్థలన్నిటిని లోన నిముడ్చుకొని యుద్ధరించక తప్పదు. గాంధీమహాత్ముడు కరావలంబన మొనంగునంత వరకును దీర్ఘనిద్రామూర్తియైయుండిన కాంగ్రెసు మహాసంస్థ మూడేండ్లలోపలనే ముజ్దగముల తనకీర్తిని వ్యాపింపజేయగలిగెను. దేశీయులందరును కాంగ్రెసుయొక్క మహాసభతనీని సరిగా గుర్తించి తమవిధిని శక్తివంచనలేకుండ నెరవేర్చిన కాంగ్రెసు మహాసంస్థ విశ్వమోహన స్వరూపిణియై ఎట్టి ఘన కార్యములనైన నిర్వహింపగలిగియుండును. అస్పృశ్యతా నివాణమున కాంగ్రెసువారు తగిన శ్రద్ధను చూపుటలేదని యీమధ్యనే శ్రద్ధానంద స్వామి వైకంఠ నిందాగర్భముగా ముచ్చటించెను. ఆచార్యులవారుగూడ నటులే కాంగ్రెసువారి యుర్వేదమునుగూర్చి యుభేక్షపహించిరిని సాక్షేపముగా నుడివీరి. ఇట్టిసంస్థల నాదరించి పెంపొందించుట కాంగ్రెసువారి ముఖ్యకర్తవ్యమనుట కెట్టి సంతోషమునులేదు గాన కాంగ్రెసునాయకు లీవిషయమున తమ కర్తవ్యమునుగుర్తించి చేయదగిన సహాయ మొనరించి కృతకృత్యులయ్యెదరు గాక! హిందూ మతవిషయక సమస్యలనుగూర్చి అఖిల భారత హిందూసంఘము నేర్పరచి పండిత మదనమోహన మాలవ్యా శ్రీశ్రీధానందస్వామిగార్లు మున్నగువారిటుల కాంగ్రెసుతో విరోధము లేకుండ

స్వతంత్రముగా సర్వశక్తులను వినియోగించి పని చేయుచున్నారో అటులే భారత ప్రాంతీకాయుద్ధేద సంఘములవారు గూడ సర్వశక్తుల వినియోగించి పనిచేయుచుండటయు కాంగ్రెసువారుగూడ వారి తోడ్పడుటయు గూడ తలపించిన సర్వమును జయప్రదముగా కొనసాగెదమ. ఆయుద్ధేదవైద్య సిద్ధాంతమును పునరుద్ధరించి పెంపొందించుటకు మూలకారకులు కీర్తిశేషులు ఆంధ్రరత్న ఓండిరి డి. గోపాలాచార్యులవారే యగుట ఆంధ్ర రాష్ట్రమునందే గాక భారతదేశమునందటలను గూడ వారి నామము చిరస్మరణీయమగుట నిశ్చయము. వారు కాలచోడిత్యులైన పిమ్మట డాక్టరు అచట అక్ష్మిపతి బి. ఏ. ఎం. బి. సి. ఎం. గారు ముండింజవేసి సర్వశక్తులను వినియోగించి ఆయుద్ధేదాభివృద్ధి కల్పదృశముగిక్ష్మిసలుపుచున్నారు. బెడవాడ ఆయుద్ధేదసలయ సాహచార్యులను ని. భా. ఆయుద్ధేద విద్యాపీఠపరిక్షకులునగు ఆయుద్ధేదభూషణనోరి రామశాస్త్రిగారు, శృంగేరిమత శింకరాచార్యస్వామిలవారి ఆస్థాన వైద్యశేఖరు లగు ఓ. ద్వాన్ కే. శేషశాస్త్రి ఆయుద్ధేద రత్న గారు, అధ్యక్షులగు ఆచార్యులవారు మున్నగు క్షిప్రగ్రాహ్యులెందరో ఆంధ్రదేశమున నాయుద్ధేదాభివృద్ధికి తమ జీవితములను ధారపోయుచు న్నారు. ఇట్టి స్వార్థత్యాగల మహత్ప్రయత్నమును సఫల మొనరించుటకు సర్వేశ్వరు డనుగ్రహించు గ క.

బోర్నదు సాదృశ్యము

భారతదేశమంతటను ఒక్క బోర్నదే స్వ రాజ్య విష్ణుంపగలదను విశ్వాసమును గాంధీమహాత్ముడు ఘూర్జరరాష్ట్రీయమహాసభ కంపిన సందే శిమనడు దెల్పెను. దేశమంతయును జేయజాలని పనిని బోర్నదు జేసినదేమి? మహాత్ముడు నిర్ణయించినటుల నిర్మాణ కార్యక్రమమును సఫలము జేసెను. ఇద్దరును ధరించుచు మద్యనిషేధమును సాగించుచు, జాతీయ పాఠశాలల నెలకొల్పియు, మొన్న నీ మధ్యనే సత్యాగ్రహ విజయమును గంచెయు బోర్నదు దేశమంతటను ఆదర్శ మిచ్చెను. గాంధీమహాత్ముడు గూడ యిందులకు సత్తోషించియే బోర్నదు గుజరాతునకు విజయ మకుటమును జేకూర్చెనని సందేశమున దెల్పెను. ఇంతటితో బోర్నదు జేయవలసిన పనియంతయును బూర్తిగా లేదనియు యింకను నిర్మాణ కార్యక్ర మముపట్ల శ్రద్ధతో పనిజేయవలసియున్నదినియు, ఇద్దరులెప్పు మరియేగడ్డనుగాని దేశములో లేకుండ జేయవలెననియు, మత్తుపదార్థముల జేరులేకుండ జేయవలెననియు మహాత్ము డుద్బోధించుచున్నాడు ఇంతేగాదు హిందూమహమ్మదీయమైతి జేకూరు నటుల జేయవలయును. ఈ పనులన్నియును నెరవేరుటకు దీక్షను ప్రతిప బూనవలయును. హరిశ్చంద్రుని కార్య దీక్ష యుండవలెనుగాని లేకున్న పట్టిపతినలు యెక్కుండు టయే ముచిపనియని మహాత్ముడు గట్టిగ జెప్పు చున్నాడు. లేనిపోని ప్రగల్భములకు బోకుండ పట్టి ప్రతినలను బూనకుండుటయే మంచిది. ఒకసారి క్షేత్రబూని దీక్షబట్టినయెడల అయ్యదిసఫలమగు వరకును దానిపై నుండవలయును. ఇందు కనుగుణ్యముగనే కాంగ్రెసువిధించినటుల నిర్మాణకార్య మును మనఃపూర్తిగ నిర్వర్తించుటకు బోర్నదు త్రాలూకా సిద్ధముగనుండవలయుననియు త్రాలూకా యంతయు సిద్ధమగువరకును అచటి కాంగ్రెసు

ప్రచారకులు కాంగ్రెసుకార్యక్రమమును నిర్వర్తించుటకు యావజ్జీవదీక్ష బూనవలెననియు తీర్మానము గూడ రాష్ట్రీయసభలో గావించబడెను. గోపాల దాసుదేశాయి పులేచందు మున్నగువారు అట్టిదీక్ష నిదివరకే బూనియుంటిమని ప్రకటించిరి. మహాత్ము డారోగ్యము జేకూరి స్వస్థత జక్కినందులకు అభినందించుచును నాగపూరు బోర్నదు సత్యాగ్రహుల నభినందించుచునుగూడ తీర్మానములు గావించబడెను. ఇవి యెంతయు ప్రశంసనీయములుగ నున్నవి. కాంగ్రెసు కార్యక్రమ నిర్వహణదీక్షను ప్రతిరాష్ట్రీయును బూనవలసియున్నది. రాష్ట్రీయములో నొక మండలమునందొక తాలూకామై నను గ్రామమైనను అట్టి దీక్షనుబూని పనిజేయు నెడల జాలుననియే మహాత్ముని యాదేశము. ఆంధ్రదేశము బోర్నదు సాదృశ్యమును గమనించి అట్టి దీక్షనుబూని కాంగ్రెసు విధించినటుల నిర్మాణ కార్యమును నిర్వహించుటకు దీక్ష బూనిన యెడల స్వీయరాష్ట్రీయునకేగాక దేశమున కంత కునుగూడ స్వరాజ్య ప్రదాతలను పేరుగాంచ గలరు. మహాత్ముడువిధించిన కార్యక్రమమునందు సంపూర్ణవిశ్వాసము గలవారు యే ఐదుగురైన జాలునని జెప్పబడెను. కావున అట్టిదీక్షను బూనగలవారు ముందునకు వచ్చి యేరియో యొక ప్రదేశమున తదీక్ష సఫలమగునటుల పని జేయుట యుక్తమగు నుండును. ఘూర్జరరాష్ట్రీయ మహాసభకు అధ్యక్షులుగనుండిన కలేలూరు గారు గూడ “బార్డోలికి మరలుడు” అను హితమునే యొనరిగిగాని పేరొందుగానరాదు. కావున మహాత్ముడు మన కొనంగెడు నూతన సందేశ మేమియును లేదు. నిర్మాణకార్యక్రమమును సఫలముజేయుటకు మహాత్ముడు జెప్పినటుల అట్టి మనో నిశ్చయమును దీక్షను బూనవలయును. అప్పుడే కార్యసిద్ధి గాగలదు. అప్పుడే భారత దేశము స్వరాజ్యానందమును బొందగలదు. ఆంధ్ర దేశ విట్టి దీక్షను బూని నిర్మాణకార్యక్రమమును శ్రద్ధతో నూతనోత్సాహముతో బనిజేసి ఆంధ్రదేశ మునకే గాక భారతదేశమునకంతకును గూడ ఆదర్శప్రాయమై స్వరాజ్యమును జేకూర్చి తదానంత మన నోలలాడునని నమ్మవచ్చును.

భారతకార్మికులు

కామన్సునభిలో భారతకార్మికుల దుస్థితిని దొలగించుటకు శాసనసభలలోను అసెంబ్లీలోను వారికితగిన ప్రాతినిధ్యమందునటుల భారతప్రభుత్వ విధానమునందు మార్పుజేయవలెననికార్మికసభ్యుడు గ్రండిగా రుపపాదించుచు భారతదేశములో పని వారలు విల్లులలో బడు కష్టముల దెల్పిరి ఈతీర్మానమును విల్లుగారు బలపరచుచు ఉప్పుపన్ను నెట్లు యిబ్బడిజేసి ప్రజలపై గట్టినదియు జెప్పిరి. అంతట మరికొందరు బలపరచిన పిదప ప్రభుత్వపక్షమున భారతసహాయ మంత్రి ప్రాణేశరు రిచర్డ్సుగారు ప్రత్యుత్తరమిచ్చుచు భారతదేశ దారిద్ర్యమును గూర్చియు, జీవితపరిణామమును గూర్చియు చాల నిమ్ముముగ నున్నవనిజెప్పి యీవిషయము 1919 భారతప్రభుత్వశాసన మెట్లుపనిజేసినదియు భారత రాజప్రతినిధి విచారించినపుడు వచ్చునని దెల్పిరి. ఇదివరలో భారత సహాయమంత్రిగ నుండిన వింటర్జను గారు ప్రసంగించుచు భారతదేశములో రికోల్లమంది నిమ్ముజాతుల వారగుటచేత ప్రజాభివృద్ధి కాటంకి మగనుండెనని దీనితొ బల్కిరి. భారతదేశము అధినివేత స్వపరిపాలనామార్గమున సభివృద్ధిజెందు నటుల జేయుటకు లిబరలు, లేబరు, కన్సర్వేటివు

ప్రభుత్వములలో నేవియొంగని నిమ్ముజాతుల స్థితి యిట్లుండ సాధ్యపడదని వారు శాక్రచ్చిరి. కాని బ్రిటిషు ప్రభుత్వమువారు ఈదేశముపై దయజూపి ప్రజాభివృద్ధికి స్వపరిపాలనాభివృద్ధికి గల యీ యాటంకమును తొలగింప నెవ్వడైన ప్రయత్నముల జేసియుండిరా? స్వపరిపాలనము నెవ్వగ కుండుటకు అధికారులు యెప్పుటికప్పుడు దీని నొక సాకుగ నడ్డుపెట్టుచుండరు వారి యుద్దేశ మేమి యో లేటలేల్లమే. ఐనను యీ విషయమై భారతీయులు శ్రద్ధపహించి హిందూదేశమునకు గలిగిన యీ కళంకము తొలగించుట ముఖ్యము. మన జేమము మన యభివృద్ధి మన చేతులతోనే గలవు. లిబరలు, లేబరు, కన్సర్వేటివు ప్రభుత్వము లేవియునుగాని మనకు మోక్షము నీయజాలవు. నిమ్ముజాత్యుద్ధరణమును మనమే జేయగలము. అప్పుడు స్వరాజ్యము మనకు కరతలామలకమగును.

ఆయుద్ధేద ప్రదర్శనము

నెల్లూరులో ఆయుద్ధేదభూషణ నోరి రామ శాస్త్రిగారివలన ఆయుద్ధేదావధానిక ప్రదర్శనము ప్రారంభించబడెను. ఈ ప్రదర్శనమును ప్రారంభించుచు శాస్త్రిగారిసంగిన యువన్యాసము వేరొకచో ప్రకటంపబడినది. ఇట్టి ప్రదర్శనము లందు చూపబడిన ఓషధులు మున్నగువానిని భద్రపరుచుట కొక కేంద్ర ప్రదర్శనాలయము నేర్పరుపవలెను. ప్రదర్శనానంతరము వస్తు సముదాయమునంత నచట భద్రపరుపవలెను. మరల ప్రదర్శనములు జరుగనపు డావస్తువుల సంపుచు శ్రాత్రగా లేబడిన వస్తువులను విరల ప్రాతివానితో పాటు కేంద్రాలయమున చేర్చుచుండవలెను. ఇందువలన అమూల్యవస్తు జాతము మూడుదిన ముల ముచ్చటతో నంతరించుట తలపింపదు. కేంద్రాలయమున సువత్సరము పొడుగునను ప్రేక్షకులు తిలకింప వీలగును. సన్మానసంఘముల వారికిప్రయప్రయాసలు చాల తక్కువ గును. ప్రాతివాని కొరకే మరిల శ్రమపడ నక్కరలేకుండ శ్రాత్రవానికొంకుమూత్రమే కృషి సలుపవీలగునని శ్రీరామశాస్త్రిగారుచేసినసూచన చాల ప్రశంసనీయముగానున్నది గాన దీనిని సభవారామోదించి యిందులకు తగినవర్షాటును ముఖ్యముగా చేయగలరని నమ్మెదము. ఇటీవలనే కొలంబోలో జరిగిన ని. భా. ఆయుద్ధేదమహాసభ కేగి ప్రయాణశ్రమకు పాల్పడియుండియు లెక్కచేయక వెంటనే నెల్లూరుసభలకు వెళ్లిన శాస్త్రిగారు మున్నగు వైద్యశేఖరులకు ఆయుద్ధేదమునందుగల గాఢమగు సభిమాన మెంతయు ప్రశంసనీయము. కరణమయు డగు శ్రీధన్వంతరీస్వామి కృపావలోకినములను ప్రసరింపజేసి యభిమతార్థసిద్ధి నొన గూర్చు గాత!

ఉక్కునరిశ్రమకు రక్షణము

ఈ రక్షణపద్ధతినుండి బర్మారు తొలగింపవలెను రంగూను, మే 15:—మొముమూండి బర్మాప్రభుత్వము కాలిసిలుసభ్యులందరూ ప్రధానకార్యదర్శియు వచ్చి యున్నార. గవర్నరు కుడివారమువాటికి విచ్చుక. బారిఫోర్డువారు ఇఫాంకుచేసినవిధమున ఉక్కుపరిశ్రమకు రక్షణకొనంగు పద్ధతికండి బర్మాదేశమును తొలగించ తలెడ బర్మాదేశిభ్యుండుచువారు చేసిన తీర్మానములను గురించి ప్రజాభిప్రాయమును కనుగొనుటకే దొరకనునా రిచ్చటికచ్చుచున్నారని తెలియజెప్పుది. (ఆంధ్ర)

ఆంధ్ర గాంధీ మహాత్మని పుజానిధి

లక్షరూపాయలు సమర్పించవలెను

16-5-24

యథా శక్తి ని తోడ్పడుడు

	చందాలు	కోశాధిపతి కాశీనాథుని నాగేశ్వరరావు పంతులుగారికి చేసిన సహకారము
ఇదివరకు	26422-10-10	ఇదివరకు 12309-15-5
నేటివసూలు	55-0-0	సముద్రాల వెంకటరామాచారి బి. యన్. ఆర్. సర్వజండరు సూపరేం టుండ్లెంట్ ఆఫ్ బొబ్బిలి, విశాఖపట్నం 1-0-0
మొత్తం	26477-10-10	మొత్తం 12310-15-5

ప్రతి పూజానిధికి సామ్యము బంపు చిరునామా: కా. నాగేశ్వరరావు, నెం 7 తంబుకెట్టిపేథి, మద్రాసు

మహాత్మాగాంధీ పూజానిధి

(స్వకీయవిలేఖరి)

గాంధీపూజానిధిని వసూలుచేయునందుకై శ్రీయంత కాశీనాథుని నాగేశ్వరరావువంటులు, ఆయనదేవర కాశీశ్వర రావువంటులు, గంపలగూడెం కుమారరాజుగారు పశ్చిమవృత్త స్టాండ్ గ్రామములలో పర్యటనము చేయుచున్నారు. 13, 14 వ తేదీలను వారు సందర్శించిన గ్రామములు పూజానిధికి చేయబడిన వాగ్దానములు వివరముగ నీదిగువనుదహించినాము. నందమూరు గ్రామవాస్తవ్యులు ము.రా.రా గూడపల్లి గోపాలకృష్ణయ్యగారు సూరపవరూరుపట్టణములను వాగ్దానముచేసినది ప్రాయము టకు సంశయముచున్నది. నాయకులు ఎచటకువెళ్లి నను వారిని గ్రామములవారు విక్రీణి గౌరవించి తమకీ క్రింద కానుకల సర్పించి తమ నిరుపమానమైన దేశభక్తిని వెల్లడించుచున్నారు. 17 వ తేదీవరకు ఈజిల్లాలో పర్యటనముచేసి ఆత్రేని పశ్చిమ గోదావరికి వెళ్లెదరు.

పశ్చిమవృత్త ౧౩-౧౪-౫౨౪

కోత్తవి వాగ్దానములు

అరుకూరు (ఇదివరకువిగాక)	౨౬-౦-౦
గొల్లపల్లి	౧౦౫-౦-౦
ఈశుపుగల్లు (ఇదివరకువిగాక)	౮-౦-౦
పునాదిపాడు	౨౦-౦-౦
కోలకెన్ను (ఇదివరకువిగాక)	౧౮-౫-౦-౦
నందమూరు గూడపల్లి గోపాలకృష్ణయ్యగారు	౧౧౬-౦-౦
లింగాల	౫౦-౦-౦
మొత్తం	౫౬౦-౦-౦

గాంధీ పూజానిధి

వివాహకట్నము

తెనాలి తాలూకా యాదాద్రిగ్రామమునా మదిగూడ పేట (శ్రీనివాసగారి యింట్లో బసిన వివాహసందర్భమున 12.5-24 తేదీన తండ్రిగారికి అగ్రహారం కాపునందును యాదా కోవర్లు ఇమిడిన అది భార్యగారికి యి. కో. నీతామా చారునారు వారి గాంధీపూజానిధికి సహకారము చేయుటకు అనేక కాలము, విశ్రాంతి అనుకరణములను జరుగెట్లు చు తేక నాయక దైవ మహాత్మాగాంధీగారిని గురించియు వారి కాశ్యత్రమును గురించియు చక్కని దృఢముతో అందరి కిని తెలియునట్లు విశదీకరించిరి. బంగారమునకు వరిమళము మత్స్యకూర్మ (వారణాసి సాదనము) (బహుశ్రీ) (పూజ్య) పుటయ్యగారి ఫిడేలు కుద్దంగముల కాయిత్యముల గుర్తుల నానాకాటి నోలకొంది. సదరు వివాహములందు పెద్దీలు గురుకులవాడు గాంధీపూజానిధికి అయిదురూపాయలు కట్టుకొనిరి. ఆసామ్యము కోశాధిపతికి యి. కో. నాగేశ్వరరావు పంతులుగారు చేర మనితరత ద్వారా చెప్పబడినది.

కా॥ సాంబశివరావు,

15-5-24.

స్థానిక వార్తలు

హరిదాసుమృతి:—శా. రిక థా కాలక్షేపములందు పేరుబడిన బ్రహ్మశ్రీ టి. ఎన్. పంచపాకేశ్వరాస్త్రిగారు నిన్న రాత్రి 1.31 గం చింతాద్రిపేటలో పరమపదము జెందిరి.

దక్షిణ ఇండియా లిబరలు ఫెడరేషన్:—పై సంఘము రెండవవార్షిక సమావేశము సోంపర్వములలో 18 వ తేదీ ఆదివారము ఉదయం 8 గం జరుగును.

మదరాసు శాసనసభ:—మదరాసు శాసనసభలు ఆగస్టు 18 వ తేదీ సోమవారమునాడు సమావేశమగునట్లు గత ర్నరుగారు తెలియజేసిరి.

సుగూవిలాస నభ:—పై సభా మందిరము నంబి వి. పి. హాలులో రేపు సాయంకాలము 5.30 గం దూరక్రమణ (బ్రాడ్కాస్టింగు) యంత్రపరిశోధనము జరుగును. సభ్యులెల్లరు విచ్చేయప్రార్థితులు.

రాకపోకలు:—డిప్టీప్రొవైడర్లు జనరలు రా. బ. శ్రీనివాసరావుగారు, ఉద్యమండలమునకు, కె. పి. జనార్ధన రావు, పోలీసుజిల్లా సూపర్వైంటెంటుగారు మంసూరునకు, వాల్మీకి చంద్రశేఖరయ్యగారు భార్య, మీరుజెయినద్రుగుగార్లు బెం. గురూరునకు, చిత్తూరుజిల్లాజడ్జి నారాయణయ్యగారు బొంబాయికి నిన్నరాత్రి బోయిరి.

రామేశ్వరయ్యత్రమబోయిన మోతీలాలు నైహూగారి సతి యాత్రనుండి తిరిగివచ్చి చెన్నపురివచ్చిరి. నేటిరాత్రి బొంబాయికి పయనమయ్యెదరు.

వీ. ఎన్. వీరరాఘవయ్యులు నేను చెన్నపురివచ్చిరి. ఎ. జి. జి. కాంబెల్లుగారు బొంబాయినుండి, కల్లికోట రాజుగారు కలకత్తా మెయిలులోను నేను చెన్నపురి వచ్చిరి.

కావ్యరేఖను ఎన్ని కలు

కాంగ్రసు ప్రచారము

రామన్న కావ్యరేఖను ఎన్నికలలో కాంగ్రసుసభ్యులనే కానియులుగా నెన్నుకొనవలెనని మదరాసుజిల్లా, కాంగ్రసు సంఘమువారి యజమాన్యము నియోజకవర్గము వారికి ప్రబోధము చేయుటకై మూడవసారి నిన్న చింతాద్రిపేటలో చక్రయ్యచెట్టిగారి అధ్యక్షత క్రింద సభ జరిగెను. చాలరుం డి విచ్చేసిరి. అధ్యక్షుడు ఉపన్యాసము నందు కాంగ్రసు సభ్యులు కావ్యరేఖనులో చేరుటకు ప్రయత్నించుటయందు స్వార్థపరత్వములేదనియు ప్రభుత్వమువారిచే ప్రజోపయోగమును కార్యముల చేయించుటకే ఉద్దేశించిరనియు తెలిపిరి.

క్రి. ఎన్. శ్రీనివాసయ్యంగారు, కాంగ్రసు సభ్యులు కావ్యరేఖనులో చేరినచో రేటు పే యర్జు మై అధికముపన్నులు తగ్గించెదననియు, వార్తప్రయత్నములవల్లనే యెప్పుటికైనా స్వరాజ్యముచేయవలెననియు, స్వరాజ్యమునకే గాక ప్రజలకన్ని విషయములలోను సౌఖ్యముగలుగ జేయుటకే కాంగ్రసు సభ్యులు ప్రయత్నించెదననియు తెలిపిరి.

పిదప హామీదుఖాను, ఆదికేశవులు నాయకరు, సుబ్రహ్మణ్యయ్యగార్లు గద్దె రంగయ్య నాయుడుగార్లుమాడ ఓటయలను హెచ్చరించిన పిదపసభ ముగిసెను.

మునిసిపలు నియోజకవర్గము జాబితా 1924-25:—మదరాసునగరమునందలి 30 డివిజనుల నియోజకవర్గమువారి నామముల డెలుపు (ప్రిలిమినరీజాబితా) ప్రకటింపబడినది. అందు ఎవరిపేరు చేర్చబడలేదని యనుమాన మున్నను తప్పరీతిని ప్రకటింపబడినను కావ్యరేఖను రివెన్యూ ఆఫీసరుగారికి జూను 13 వ తేదీ లోపున డెలుపుకొనవలెనని కావ్యరేఖను అధికారులు ప్రకటించుచున్నారు.

గాంధీయ మహావిద్యాలయము

చెన్నపురిలో పండిత విష్ణుదిగంబుగారి కార్యక్రమము:—పండిత విష్ణుదిగంబుగారు యింకొకసారి ములు చెన్నపురిలో నుండ నిశ్చయించిరి. 19 వ తేదీనుండి ప్రతిదినము ఉదయం 9 గం మొదలు స్వామిజీ బసజేసిన మార్వారికంపెనీగ్రామమునందు (సౌకారుపేట తులసింగపేథి) 'రఘుపతి రాఘవరాజురాము, పతితపావనీతారాం' అనుగీతానుష్టానము జరిపెదరు. ఏమి డెలివరీన గోరినను 12 గం నుండి 4 గం వరకు డెలివెదరు. ఉదయమునందు శ్రీలక్ష్మ బోధకు వినియోగింపబడుచు, అనుష్టానమునందు హరిభక్తులందరు పాల్గొనవచ్చును.

రామాయా పాఠము ప్రతిదినము 4 నుండి 5 గం వరకు నుండును. రాత్రులు 9 నుండి 10.30 గంటలవరకు ఏకాంబరేశ్వర దేవాలయమునందు రామాయాప్రవచనము సంగీత వాయిద్యములతో జరుగను. సంగీతపాఠశాలలు:—స్వామి వారు సౌకారుపేటలోను, తిరుపతి క్రింద, మైలాపూరులందు ఉచితముగ సంగీతమునేర్పు తరగతులను యేర్పాటుజేయుచున్నారు. నో'లేషనుపద్ధతిప్రకారము సంగీతము నేర్పబడును. జంత్రవాయిద్యములద్వారా నేర్పుచునవారు తాము స్వయముగా పనిముట్లను దెచ్చుకొనవలయును. బాంగ్ల కవియున్న ఉన్నత విద్యార్థులకు వేరుగ ప్రత్యేక తరగతులు లుండును. గానశాస్త్రముగూర్చి బహిరంగపరీక్షాసము లుండును. (1) గానము, జాతీయగీతగల సంబంధము, (2) ఆధ్యాత్మికగానము మున్నగువిషయముల ఉపన్యాసము లొసంగబడు, "భారత సామిరాజ్య" (వందేమాతరము) అనుపాటలు తరగతులలో జెప్పబడును.

ఉత్తర దక్షిణ గానవిధానములకు సంయోగము గుడుచ్చుటకై స్వామివారు శక్తిసంపన్నత ప్రయత్నించెదరు. దక్షిణదేశ గానవిశారదులు తోడ్పడెదరని నమ్ముచున్నారు. శ్రీలక్ష్మ, బాలికలకు ప్రత్యేకతరగతు లుండును. గానమునందభిలాష గలవారందరును యీ యవకాశమును విడవకుండుగాక. స్వామివారు సాహుకారుపేటలో మార్వాడీకంపెని సత్రమునందు తులసింగము వీధిలో బసజేయుచున్నారు.

జుహూర్ సి. ఆర్. దాసుగారు

మోతీలాలు నైహూగారి బసలో దిగుట

మహాత్మునితో సంప్రదింపు

బొంబాయి, మే 15:—చిత్తరంజనదాసుగారి మధ్యాహ్నము కలకత్తామెయిలులో నిచ్చుటకు వచ్చిరి. మోతీలాలు నైహూగారును ఇతరస్వరాజ్యపక్షప్రముఖులును రైల్వే స్టేషనునంద దాసుగారిని కలిసికొనిరి. దాసుగారును, దాసుగారి సతిమణియు జాహూలో మోతీలాలు నైహూగారి బసయందభిధులుగ నుండును. దాసుగారికి శిరోస్థపరిధితులు అనుకూలముగ నున్నయెడల 26 తేదీ వరకు జాహూలోనే యుండును. అట్లుగానిచో, గాంధీమహాత్మునితో సంప్రదింపుట ముగిసినపిమ్మటనే తిరిగి వెళ్లిపోయెదరు. (అ॥ పై॥)

విదేశ వార్తలు

గుజ్రన్ వాలాలో బాంబుల నువ్వయోగించుట

కొరడాలతో గొట్టుట తగిన శిక్షయో?

లండన్, మే 14:—బ్రిష్టయరు శంకరు నాయకుడైన మరల విచారణ సేవ ప్రారంభమయినది. తత్సందర్భమున సర్ వార్టరు స్వేగ్లీగారు జేస్ కేసేనానిని అడ్డపవాళ్లువేయ ఇట్లు ప్రత్యుత్తరమునొసరిరి. గజరక్ వాలాలో జనులపై వ్యక్తభావమును వహించి బాంబులను వేయుటకు విమానములను బంపు తెంతయు న్యాయముగనున్నది. లా, ఆర్డరును మరల నిలబెట్టుటకు తమకుకనబడిన అందరిమీదను బాంబులనువేయుటయు, మరళి రంగుల నువ్వయోగించుటయు ఎంతయు సవర్ణ నీయమే. వారు నిరపరాధులనుజంపుటకు బయలుదేర లేదు. భగవంతుడిచ్చిన ప్రపంచజ్ఞానము నువ్వయోగించి అల్లరిజరుగు ప్రదేశమునందున్న వారగుటచే విచక్షణజేసి తమకుదోచినట్లు ప్రవర్తించిరి.

కొరడాలతో గొట్టుట

శ్వప్రసేనములకుగాను ప్రవేశపెట్టిన తలంచను. కొన్ని విషయములలో కొరడాలతో గొట్టించుట తగిన శిక్షయని తలంచుచిరి. ప్రతివిషయమున అధికారులను జాగ్రత్త విచక్షణతో ప్రవర్తించవలెనని ఉత్తరువుజేసితిని. ఏదో గొప్పతప్పు జేయనిదే కొరడాలతో గొట్టుట.

లాహోరులో పాలలో నీటినిగ్రేపి అమ్ముటచే దురదృష్టవశమున ఆపాలనుమ్మువారిని కొరడాలతో గొట్టుటవసరమయినది.

ఈశిక్షకు ఒక్క భారతీయులేనా తగినవారు, అంతయుల కిది తగదా యని స్వేచ్ఛగా రడిగిరి. నిస్సంశయముగ భారతీయులకే తగినదని జేస్ కేసేగారు చెప్పిరి. భారతీయులు కిరీరబాధకు ఓర్పుకొనలేరు. అందుచే వారు కొరడాదెబ్బలకు బదులు చెరసాలనే గోరకొనెదరు. భారతదేశకారాగారములు వారికి అత్యవారియలువలె సుఖముగ నుండుటచే వారికి చెరసాల కేగుట ఒకశిక్షగాదని జేస్ కేసేగారు న్యాయమూర్తి పక్కాగా రికి ప్రత్యుత్తరమునిచ్చిరి.

డైయరసేనాని తనవర్తనను నమ్మి యుద్దేశముతోగాక త్రికరణార్థిగ అట్లుజేసిన న్యాయసమ్యక్తముగ నుండునని జేసి రని అందరును అంగీకరించినవిషయమే. అందుచే డైయరు సేనానిని నైన్యధికారులు పనిలోనుండి తొలగించిరని న్యాయ మూర్తి మక్కాగా రడిగిరి.

అతనిని తొలగించుటకు ఒక్కరాజకీయకారణములనియే తెలియననియు తక్కినకారణములన్నవేమో తెలియదని జేస నుగారు ప్రత్యుత్తరము నిచ్చిరి.

డైయరుసేనాని త్రికరణార్థిగ తానుజేయునది న్యాయ మనినమ్మి జేసినదానికి అతనిని తొలగించి కళంకము నాపా దింపజేయుట అన్యాయమని తలంచెదనని న్యాయమూర్తి మక్కా గా రడిగిరి.

హంటరుకు విచారణ విచారణలవరకు డైయరుసేనాని చర్యను పైనికసభవారు హర్షించుటయేగాక ఎక్కువహోదాకు గూడ గొంపోయిరనియు చార్ల సుగా రడిగిరి.

అమృతసరు సంగతులకేనా డైయరుసేనానికి పెద్దఘోర దా నిచ్చిరని జ్యూరరులలో ఒకరడిగిరి.

అయ్యో, అదిగాదు అట్లున్నచో డైయరుగారికి అన్యాయమును గలగజేసినవార మురుదుమని చార్ల సుగా రడిగిరి.

డైయరుసేనాని చాల సుప్రసిద్ధుడైయున్నాడు. కూరుడు. ఆఫ్ కేయ్యునులో తన ప్రతిభను జూపిరని స్వేచ్ఛగా రడిగిరి.

అదంతయు డైయరుసేనానిగూర్చి పైనికసభవారు లేమి ఆలోచించినది తెలియజేయుచున్నదనియు అతనిని ఎక్కువ హోదాకుగొంపోవుటయే అతని ప్రవర్తనను దెలుపుచున్నదనిరి. అప్పుడు ఆఫ్ కేయ్యునులో తనవర్తనను నిర్వహించెను. ప్రభుత్వమువారి ఉత్తరువువచ్చినవిషయ అతనిని కిక్కించిరని చార్ల సుగా రడిగిరి.

అందుచేతనేకాబోలు డైయరుసేనాని రాజకీయకారణములచే కిక్కించిన జేస్ కేసేగారు తెలుపుచున్నారు.

అవునని అందుకు సందియములేదని జేస్ కేసేగారు ప్రత్యుత్తరము నిడిరి.

డైయరుసేనానికి పించుననిచ్చుచున్నారా యని న్యాయ మూర్తి మక్కాగా రడిగిరి తప్పుకొనుచున్నారని జేసనుగారు జెప్పిరి.

ఇంతటితో విచారణ ఆపుజేయబడెను.

భారత కార్మిక పరిస్థితులు

పనివాండ్రు బీదపరిస్థితులు

కామన్సునభలో చర్య

లండన్, మే 14:—భారత కార్మిక పరిస్థితులనుగూర్చి కామన్సునభలో చర్చించిరి. హిందూదేశములో భారతకార్మిక పరిస్థితులు వేతనములు చాలకష్టముగ నుండుటచే తక్షణము రాజ్యాంగనిర్మాణమును మార్చుటజేసి డిల్లీసభలోను, రాష్ట్రీయ కానసభలందును ప్రతినిధులుగ కార్మికులకును రైతులకును ఓట్లనిచ్చి ఎన్నికొనుఅధికారము నీయాలెనని కార్మికసభ్యుడు గ్రండేగా రుపపాదించిరి.

గనులపనివాండ్రు పరిస్థితులు

అతిదారుణముగ భయంకరముగ నున్నదనిరి. ప్రతిరోజున 12 మొదలు 16 గంటలు పనిజేయవలెను. గనులలో స్త్రీలు పనిజేయుట ఎంతయు గర్హ్యము. భారతదేశములో గనులయందు గల్గెను అపాయములను జూడ పరిస్థితులభూరము సప్రమగును. బొగ్గుగనుల కంపెనీలకు నూటికి 165 చొప్పున సగటున డివిడెండును వచ్చునట. ఈవరతులను నిర్బంధముజేయుచు జూన్ లో కానసభలను ప్రవేశపెట్టెదరట. సిల్లెలవయసును హెచ్చించిరో లేదో, స్త్రీలు గనులలోపనిజేయుట జేసిరో లేదో తెలియగోరుచున్నాడ నని గ్రండేగారనిరి.

మిల్నుగారు తీర్మానమును బలపరిచిరి. భారతీయుల మీద నిర్బంధముగ విధించిన ఉప్పుపన్నును తీసివేయుటకు ప్రభుత్వమువారు పూనుకొనగల్గిరి. ఎచుటైన జీవితపరమాణము పనివాండ్రు తగినచో తమ జీవితసరిమాణము తగ్గనని తలంచి ఇండియను పార్లమెంటు కార్మికపక్షమువారు భారతకార్మికుల పక్షమున జేరిరి మిల్నుగారనిరి.

భూమివిధానము

ఎంతయు వ్యవసాయదార్లకు విశ్వగృహము గలుగజేయకుండ అడ్డుగనున్నది. తక్షణము భూవికాలమున జనసామాన్యమునకు మనము జేయగల సాయము వారు క్రమేణా పెండిండ్లకు జేసిన ఆప్పులనుండియు, క్రాధ్యర్థులకు చావులకు జేయు ఖర్చులచే జేయు ఆప్పులనుండియు బయటపడునట్లు జేయుటయే. ఇండియాలో వేతనములు హెచ్చినవి. గృహపవని గల్గి జేయుటకు పూనుకొన్నారు.

బొంబయి, కలకత్తాపనివాండ్రు పరిస్థితులను దండే, లంకామైయుం తెలయమున పనిచేయు కూలీలపరిస్థితులతో పోల్చుటకు వీలులేదు. ఇతరదేశములలో నన్నపనివాండ్రు పరిస్థితులకంటె భారతకార్మికుల పరిస్థితు లంతపాడుగ లేవు. గనులలో చాలవరకు కాపురము జేయవలెను. ప్రజల ఆజ్ఞానముచే ఎన్నియో గొప్పవిక్కులున్నవినిరి.

లండన్, మే 15:—నియోజకాధికారమును విస్తరింపజేయుటకు నిమ్నయోజనమనిరి. భారతదేశాభివృద్ధికి భారతీయులు బ్రిటిషువారితో సహకారముగ పనిచేయుట ఎంతయు ముఖ్యవసర మనిరి.

పారిశ్రామికశాసనము

ఇదివరకే యభివృద్ధిగాంచినది. ఇంకను శ్రేష్ఠపరిణామి పనిచేయవలెనన్న అంతర్జాతీయకార్మికజాతిసమితివారికి తెలియజేయవలెనని ఫీచరుగారనిరి.

ప్రభుత్వప్రత్యుత్తరము

గ్రండేగారి యుపన్యాసమును రిచర్డుగారు కొనియాడిరి. కాని మిల్నుగారి ప్రకటనములు అసందర్భములు, అప్రస్తుతము లనిరి. ఉప్పుపన్నునుగూర్చి మిల్నుగారి ఆశ్చర్యపూరిత అన్యాయము. ఉప్పుపన్ను ఇప్పుడు పూర్వమువలెనే యున్నది. ఇండియాలో పారిశ్రామికపరిస్థితులను అభివృద్ధిజేయుటకు ప్రభుత్వమువారును, సభవారును సానుభూతిని జూపుచున్నారు. భారతదేశవిషయమై కష్టపడునట్లయందు కొత్తగ అభిమానమును జూపుచున్నారు. పారిశ్రామికశాఖ ఇప్పుడు ప్రజాయత్నమైనది. అందుచేతనే ఇండియామంత్రికి ఫ్యాక్టరీఆక్టునుగూర్చియుకార్మిక తగవులనుగూర్చియు కార్మికక్షేమసహచారములనుగూర్చియు ఏమియు తెలియతెలియజేయబడుటలేదు. అందుచే ఇండియామంత్రి లాభించునట్లు సలహానీయబాలడు. ప్రస్తుతము ఇండియాలో పారిశ్రామికజీవనము అంత ప్రాముఖ్యమును వహించలేదు. వేయమందిప్రజలకు ఇద్దరే గనులలో పనిజేయుచున్నారని రిచర్డుగారనిరి.

భారతపనివాండ్రువేదరికము

చాల అచ్చెరువును గొల్పుచున్నది. కాని ఇండియాలో సాధనసంపదలు అపారములు ఇండియాలో ప్రతిభారతీయులకు సగుటున 180 రూపాయలు ఆదాయముండును. కనడాలోను పనివాండ్రుకు 4400, బ్రిటనులో 6000 రూపాయలు వచ్చును. ప్రతిసాలున భారతీయులకు మనిషి 1 కి 60 రూపాయలు ఆదాయమువచ్చును. కనడాలో పనివార్లకు 550, గ్రేటుబ్రిటనులో 720 రూపాయలు సాలీనా ఆదాయమువచ్చును ఇండియాలో పెట్టుబడి చాలకష్టమైన మూలధనము విస్తారముగ లేదు. ఈ పెట్టుబడిని విస్తారముగ అభివృద్ధిజేసినగాని భారతకార్మికులచేరి తపమాణమును హెచ్చించుటకు వీలులేదు (ప్రతిపక్షులసంతకము) తక్షణము మనము పూనుకొనవలసిన సమస్యలలో ఇందుముఖ్య మని రిచర్డుగారనిరి.

తక్కువజీవన పరిమాణము

వల్లెటూరులందు భారతకార్మికుల జీవన పరిమాణము చాలకష్టమైనది. అందుచేతనే ఇన్ఫ్యులేషన్లను వీరు ఫ్యాక్టరీలలో పనిజేయవలసినవచ్చుచున్నదని రిచర్డుగారనిరి. అందుచేత ఎల్లకాలము తక్కువజీవనములనే ఇచ్చట జరుగుచున్నది. ఇంకను గృహపరిశ్రమలయందు 14000 00 మంది పనిచేయుచున్నారు. వారిపరిస్థితులు అతిభయంకరముగ ప్రమాదకరముగ నున్నయది. బ్రిటనులో సగుటున ప్రతికార్మికుడు ను 1914 లో పోన్ న నూటికి 10 చొప్పున మాత్రమే ఎక్కువ బాగున్నాడు. బొంబయి ఫ్యాక్టరీపనివాడు నూటికి 17 చొప్పున బాగున్నాడు. ఇండియాలో గనుల పనివాండ్రు వేతనములు 22 ఏండ్లలో 8 రెట్లు హెచ్చినవి. అపాయములు 1911-12 లో వేయి 1 కి 1.46, బ్రిటనులో 1.86. అంతర్జాతీయ కార్మికసభయందు భారతీయులు సంపూర్ణ సహకారమును జూపవలెనని రిచర్డుగారు వ్యక్తీకరించిరి. ఇతరదేశములకంటె ఎక్కువగ భారతీయులు ఎన్నియో ఒడంబడికలను ద్రువపడవలసిరి. క్రొత్తఫ్యాక్టరీగనుల ఆస్తులను ప్రవేశపెట్టిరి. వారమునకు 54 గంటల పనిచేయుచు నున్నారు. రాత్రివేళ గూడ కనీసముగ పని చేయుచున్నారు. పనివాండ్రుకు 15 ఏండ్లుండవలెను, గనులయందు గూడ రాత్రివేళ స్త్రీలను పనిచేయనిచ్చుటలేదు. (సంతకము) పనివాండ్రుపరిస్థితులు జపానుకంటె చాలబాగున్నవి గనులలో స్త్రీలను కిల్లలను అసలే పనిచేయుకుండజేయుటకు ఇండియాప్రభుత్వమువారు ఒకచట్టమునుప్రవేశపెట్టుటకు ఆలోచించుచున్నారు. (సంతకము) ట్రేడ్ యూనియనులను కాపాడుటకు చట్టమును రయారుచేయుచు నున్నారు. జూలై 1 వతేదీనుండి క్రొత్తపనివాండ్రు పరిహారచట్టము అమలులోనికివచ్చును. క్రొత్త రాజీయోర్నాలులకు వేయవర్గము నేర్పాటుజేయుట కాలోచించుచున్నారు.

వేతనములు

బొంబయిప్రతిమతల కూలీలపమ్మెలోవేతనముల నిమిషపద్ధతి ఎవరికిని తృప్తికరముగలేదు. బెంగాలు జనపనారయంతాలములవారు ప్రతివారమున పనివాండ్రుకు వేతనము లెచ్చెదరు. అట్లే లబ్ధింబయి వారు గూడ చేయరాదో? ఇట్లు చేసేరేని ఆరేవివారములవరకు కడుబీదలను పనివాండ్రును బాధపెట్టి మాడ్చుటపోయి గొప్పసౌఖ్యమును చేపాల్సినవారగుదురు. పారిశ్రామికమునుగూర్చి మార్చి 24 తేదీని ట్రేడ్ యూనియన్ కాంగ్రెస్ వారు చేసినతీర్మానము నిట్టిదానినే రిచర్డుగారు గూపిరి.

నిమ్నజాతులహక్కులు

విషయమై జాయింట్లు సెలెక్షన్మిటీవారి సిఫార్సులను రిచర్డుగారు జ్ఞాపకముజేసిరి. నియోజకాధికారమును విస్తరింపజేయవలెనని ఇండియాప్రభుత్వమువారు యోచించుచున్నారు. దీనికంతకును విద్యాసమస్యయే ముఖ్యము. సంస్కరణములను మాపుటకు పూనుకొన్నపుడు నియోజకాధికారమును గూడ మార్చబడును. రాష్ట్రీయప్రభుత్వాధికారమును మార్చుటకు గలగజేయునపుడును జేయవలసినవచ్చును. ఈవిషయములన్నియో ఇప్పుడు ఇండియాప్రభుత్వమువారు గావించుచున్న విచారణలలో తలగలవు. వారినివేదికము త్వరలోనే వెలువడవచ్చుననున్నారని రిచర్డుగారనిరి.

భూములమీద విస్తారము పెట్టుబడి లేకపోవుటచే ప్రస్తుతపరిస్థితు లిట్లుండెనని వింటర్స్ గూ రనిరి. సాధారణముగ ప్రతిరైతు కార్మికుని ప్రతిపక్షిని అభివృద్ధి జేయుటకు గూర్చి అందరును అంగీకరించిరి. కాని దీనికి అభ్యంతరము నిమ్నజాతులను, అంటరాని వాండ్రును 50000000 మందిని రయారుజేసిన విధానము. అంటరానితనము ఈయభివృద్ధిని ప్రవేశపెట్టెదరు

అధికారమును, ఎవరో అధికారులు కొందరున్నారు. వీరు న్యాయవాదులును, పరిశ్రామికవర్గాలను అయి ఉన్నారు. వీరి అధికారము కార్యకర్తలపై బాగుజేయవలె నని ఉపన్యాసముల నిచ్చుచుందురు. నేను సదా ఇండియాకు డొమినియను స్వపరిపాలనము నీయవలె నని ఆలోచించుచున్నాడను. కాని ప్రభుత్వమువారైనను, కార్యకర్తలు, కన్సర్వేటివ్, ప్రభుత్వమువారైనను నిమ్మ బాతులయొక్కయు అంటరానివాండ్రయొక్కయు హక్కులకు భంగము లేకుండ జేసినగాని డొమినియను స్వపరిపాలనమును ప్రవేశపెట్టాల మనిరి.

తుదకు తీర్మానమును చర్చించకనే సభ నాపుజేసిరి. తీర్మానమును చర్చకు ప్రవేశపెట్టకుండ జేసిరి. డొమినియను స్థానమున చర్చజరుగు కాలమంతయు సగముమంది భారతీయులున్నారు. ఇతరులు గూర్చుండు స్థానమునగూడ భారతీయులుండిరి.

ఉపద్రవ కరమగు భూకంపము

ఎర్జిరం ప్రదేశమున గలుగుటచే గ్రామములు అనేకముగ నాశనమైనవి. ఇనుపదారి పాడాయెను. 50 మంది చనిపోయిరి.

బిటిషు

సామ్రాజ్యవస్తు ప్రదర్శనము

నిమిత్తము 100000 పౌనులనుండి 600000 పౌనులను హెచ్చించుటకు కామన్వెల్త్వ సభకు రంగీకరించిరి. వింటర్లీ స్త్రీలను పోలీసుశాఖయందు నియమింపవలెనని ప్రవేశపెట్టబడిన సవరణ బిల్ పోయెను.

ఎన్నికలవ్యయము

ను అంగీకరింపబడిన మొత్తముకంటె ఎక్కువగ జేసిన ప్రాంతాల్ గే అను బిల్లను సభ్యుని స్థానభ్రష్టుని గావించిరి.

మోసము-అబద్ధపు ప్రమాణము

లండన్, మే 14:-గ్రేగారి ఎన్నికలందు ఏజంటుగ పనిజేసిన జాన్ స్ట్రాక్ గారు మోసము జేసినందు అబద్ధపు ప్రమాణము నొసర్చినందు న్యాయమూర్తులు కనుగొనిరి. గ్రేగారు ఎంతయు అవకత వకగ నింద్యముగ ప్రవర్తించిరిగాని ఆయోగ్యముగను, నీతివాద్యముగను ప్రవర్తించనందున గౌరవముగ ఆతనిని వదలివేయవలెననిరి.

గృహవిధానము

ప్రభుత్వమువారి యుత్తరువు

లండన్, మే 14:-40 ఏండ్లవరకు సాలేనా ప్రతిఇంటికి 18 పౌనుల 10 పిల్లలకు సహాయముగ ఇచ్చుటకు ఒడంబడింప జేసికొనినది ఆరోగ్యమంత్రివర్గమువారు ప్రకటించిరి. ప్రభుత్వమువారు 2/3 వంతులును, స్థానికాధికారులు 1/3 వంతునిచ్చెదరు. యుద్ధమునకు పూర్వము ఆదైలెటున్నవో అటులే యుండవలెననిరి.

జర్మన్ సంచారకులు

ఇటలీలో ఎందరో ప్రవేశించుచున్నారు. వీరు చాలా దురాశుర్యు జేయుచున్నారు. అందుచే ఇంతవరకును పడిపోయిన జర్మనులపట్ల సానుభూతి జూపిన ఒక బ్రిటిష్ రాచరీయత్రై ప్రెంచివారి కనుకూలముగ విధానమునే అచలంబింపవలె ననుచున్నాడు.

గొప్ప సాయుధ మోటారుబండి

4 1/2 టన్నులు బరువుగలది. గంటకు ఏడేడమందైనను 50 మయిళ్లు పోవును. దీనిని ఇండియా కార్యాలయాధికారులు బుధవారమునాడు పరీక్షించిరి. విదేశాంగ కార్యాలయమున పరిశోధించిరి. 5 గురు కూర్చుండవచ్చును. 2 మరఫరంగలను, రు పాకులను, వేల కొలది తూటాలను ఇందులో గొంపోవచ్చును. దీని సం గీ క రి ం చి రే ని ఈమోటరు బండిని ఇండియాలో ఉపయోగించెదరని తెలియుచున్నది.

సామ్రాజ్య వైమానికవిధానము

ఇండియాకు వైమానికవిధానము

ప్రభుత్వమువారి క్రొత్తవిధానము
లండన్, మే 14:-బర్మింగ్హామ్ వైమానికవిధానము నవలంబించితిమేని మనాపటిచిక్కులు గల్గుననియు, ఆర్థికసాంకేతిక ఆక్షేపణలు బయలుదేరుననియు జెప్పి ప్రభుత్వమువారు బర్మింగ్హామ్ వైమానికవిధానమును నిరాకరించిరి కానన్యు సభలో రాంజీ మన్దానాగారు తెలియజేసిరి. దీనిపైనే నిర్మాణ సాకాశార్థక్రమమును ప్రభుత్వమువారు ఏర్పాటు చేయవలె ననుచున్నారు. దీనివిషయమై వైమానిక మంత్రి వర్గమువారి కుత్తరువు నిచ్చిరి.

రషియాలో జేసిన రెండువిమానములు
పెరిషియా ప్రభుత్వము నిమిత్తము హెనారనుకు వచ్చినవి.
రష్యోజర్మన్ ఇనుపదారులసభ
కాలనిర్ణయము లేకనే ఆపుజేయబడెను.

సోవియటులు

రషియావర్తకరాయబారి కార్యాలయమును సోదా జేసినందులకు మాములుగ జర్మనులు తుమావణను జెప్పవలెననియు, పరిహారము నీయవలెననియు సోదాజేసిన ఆధికారులను శిక్షింపవలెననియు సోవియటు విదేశాంగమంత్రి కోరెను.

రుమేనియా రాజధాని

బాల్కన్ సార్వభౌమదంపతులతో బ్రిటిష్ సామ్రాజ్యవస్తు ప్రదర్శనమున కేగిరి. ముఖ్యముగ ఇండియా, బర్మా, సిలోను శాఖలయందు వస్తువులను కొనిరి.

జోనెపు చాంబర్లెయగారి విధానము

యొక్క వార్షికోత్సవ సందర్భమున సంరక్షకవర్తక పద్ధతిని ప్రవేశపెట్టవలెనని కర్నూలు ఆమెరిగారు హెచ్చరించిరి.

అదైచటము

లండన్, మే 13:-అదైచటమునుగూర్చి కమిటీ ప్రతిష్ఠా కలకల ముదయించెను. కార్యకర్తలపట్ల జేసిన మోసములకు ఈజిప్టునకు అధికారి. అభివృద్ధి అసాధ్యమని కమిటీవారు తెలియజేయవలెనని తీర్మానము నుపపాదించిరి. అభివృద్ధి పరీక్షలును బంపుటకు ప్రయత్నించుచున్నారు. వీరు భూస్వాముల పక్షముజేరి ఇండ్లలో కాపురముండువారిని దోచుకొనుటకు కృతనిశ్చయులైన భూస్వాములతో జేరినందులకు అభినందనీయులనిరి. ప్రభుత్వప్రతినిధివైఖరి నీచమైనదని సర్ కింగ్లింగ్ డే గారు రినిరి. తరువాతి ఒకరినొకరు తిట్టుకొనిరి. తీరస్థున మంగీకృతమాయెను.

పారశీకపు పరిస్థితులు

బ్రిటిష్ వారికి ఎట్టిభయము లేదు
లండన్, మే 14:-పెరిషియానుగల్గు అభివృద్ధి భయము లేదని ప్రభుత్వసభలో ఫార్మల్ ప్రభుత్వ తెలియజేసిరి. రెండేండ్లబట్టి, పెరిషియా ప్రభుత్వము మనకు నచ్చినట్లు ఆర్థికాధిపత్యములలో అభివృద్ధి గాంచినది. ముసల్మాన్లు లుపాపాగారివలెనే పెరిషియాలో రెజిస్ట్రేషన్ ప్రవర్తించుచున్నారు. సాచుక్రవర్తి వెల్లిపోయినప్పటినుండి పెరిషియాలో రివల్లీకు ఉద్యమము అంతరించు చున్నది. రెజిస్ట్రేషన్ గారికి శుభముగాకాయని కర్తవ్య ప్రభుత్వ గోరెను. పెరిషియాలో బ్రిటిష్ వారికి కొంచెము కష్టము గలుగుటకు కారణము ప్రాచ్యదేశమున బయలిడిన జాతీయభావ ప్రకోపమనియు ప్రస్తుత విధి ఇండియాలో పని జేయుచున్నదనియు నుడివిరి. బ్రిటిష్ వారి ఆర్థికసహాయము పేరి యాకు లాభకరముగ నున్నదనిరి. కాని పెరిషియా బ్రిటిష్ ఇండియా ప్రభుత్వములు కామధేనువులని తలంపురాదు. కాని బ్రిటిష్ ప్రభుత్వమువారి స్నేహముమీద పెరిషియా ఆగార పడవచ్చుననిరి.

ఉమ్మడి సంకేతములు

భారతదేశ ఉమ్మడి సంకేతములను అనుబంధములో జేర్చిన సత్తు రేఖలవర్తకమునకు గాల్పవైఖరిని ఉమ్మడి సంకేతములను రాదాయభి కామన్వెల్త్వలో విగ్నలు గారు అడిగిరి. ఈజిప్టునునుగూర్చి భారతకాసనసభవారికి ప్రభుత్వమువారు తెలియజేయుదురా అని అడిగిరి.

దీనిమతిపన్నులను భారతదేశములో ఎక్కువ జేయుటచే కొంతవరకు క్రేటు ట్రిట గువర్తకమునకు నష్టము గల్గునని తెలియెను. కాని ఇండియా ప్రభుత్వమువారు భారతకాసనసభవారు (ఎసంట్లీ) ను అంగీకరించు సంకేతములవిషయములో ప్రభుత్వమువారు జోక్యముకలుగ జేసికొనరాదని రిచర్డ్సు గారు ప్రత్యుత్తరమునిచ్చిరి.

తాతాయినుము ఉక్కుకంపెనీ

వి. జె. ఫుటేటుగారి అభిప్రాయములు
బొంబాయి, మే 15:- గవర్నమెంటు ఆజీవరును కంపెనీ ఆజీవరును, యద్దగిని నమ్మకమైన కరొక మధ్యర్థి యగుడిన రంపాయి అనే ధృవబ్ధి చిత్రాతాంపెనీని ప్రభుత్వమువారు తీసుకొనవలెనని, ఒక కన్సర్వేటివ్ లెటు (వెస్టు ప్రతినిధి) సభ్యునియందు. జె. ఫుటేటు అం. యల్. వి. గారు చెప్పిరి. టారిఫుబోర్డువారి శిఫార్సులు నిరాశను కలుగజేసినది ఫుటేటు దుఃఖిపాతపడి, సంస్కరణములవలన రాకీయాభివృద్ధియు విద్యాభివృద్ధి జేరెనట్లుక, స్వరాజ్యముకొంటే జరుగదు రాకీయ యద్దజనమ దుఃఖముగా నున్న పారిశ్రామికల కష్టం యప్పుడు తెలుగుదేశాని వారు రం తోపి చి, అన్యువు ధర్మగతులు 180 మ్ ని నమించుట లో టా:ఫుబోర్డువారు అనుకొన నలువ. జి. గవర్నమెం. కంపెనీ చిరని ఆయాన తెలికెను. ఈదేశము కొండ్రు విదేశపు కంపెనీల దుఃఖాని, విదేశములో యాదస్తువులను తయారుచేయవచ్చు. కాని ఇటు కష్టములనుగూర్చి దోతమువారు యెక్కువ శ్రద్ధహించిరి. చక్కటి ఆయాన నుండేము లేదు దిగుమతిజేటబడు ఉక్కువస్తువులపై బోర్డువారు చెప్పియు నూటికి 20, 25 చొప్పు గాక నూటికి 50 పెడిజుకొని యిల కాస్తే నే పన్నువిధించుట పట్టెగాదు తమ అభిప్రాయము చెప్పిరి. మిగిలిన పట్టెగాదు కార్యకల కోర్కెలను తాతాయినుము కంపెనీకి కేర్వరెనెనె. (ఆ. వె.)

మెక్లారన్ ఆల్టాబాదునుండి వెల్లెను
ఆల్టాబాదు, మే 16:-వైమానిక శాస్త్రమును మెక్లారను జని పరివరమును యాయుధమును 5-20 నిముషములను ఆల్టాబాదునుండి కలకత్తాకు బయలుదేరి. (ఆ. వె.)

చిక్కువ్యాధులకు కుదురుని వ్యాధులకు ఆశ్చర్యమైన నివారణి

మ.రా.రా.శ్రీ పండితస్వామి శ్రీనివాస
చ్యుంగారు అవర్గల్ 59 ఆర్మీనియన్ మద్రాసు.
ఆర్యా,
గడచిన రిమానములనుండి కడుగ తీరనివలెయో బ్రూ
నులే బాధపడుచుండి చిక్కి పోవుచుండి నాబాబునికి మీ
కలుగజేసిన అద్భుతగుణములకు నేను మిక్కిలి కృతజ్ఞుడను.
జుగ్గులు, మొదలైనవి మొదలగు చర్మనాశు
యనిగాక తీరనివ్యాధులు మీదే అద్భుతముగా పోగుచేయుట
జను గృహముగా చూచియే నేను నా బాబుని మీ కద్భుత
త్వవై విలుచుకొనినట్లును నాభ్యుత్సాహము. శిష్టచిత్తవేష
తలసిన వ్యాధులనుకూడ మీరు జోషధనేచే కుచ్చితి. మీరు
నాతమును కుదుర్చుటను నేనుస్వయముగా చూచితి. ఆదరి
చే ఒకపద్ధతి చికిత్సకు మరయుకపద్ధతి చికిత్సకుపోటీగల శ్రుతి
శాలను దుకూడ మీ జోషధనా మంచి చేతులెన్నెను ధైర్యము
నాడగలిగితి. భగవంతుడుమీకు దీర్ఘాయువునుసంగి మీరుచే
యమన్న శ్రోతకారణ మరీ:శక్తి పొ. దువలెని శా.పార్థస
టి. ఆర్. రాఘవేంద్రశాస్త్రి బి. ఎ. బి. ఎల్.

మోక్షార్థము
వసుధాన్ శత్రుదత్తపాస్టు.
జులై 1924 (12)
చిక్కువ్యాధులకు కుదురుని వ్యాధులకు ఆశ్చర్యమైన నివారణి

ఆత్మార్థి లక్ష్మీ నృసింహారావు, పాపర్తి ఆంజనేయలు, మద్దుల లక్ష్మీ నారాయణ, చె. వెం. నరసింహారావు కోపల్లి చినకృష్ణారావు, మర్రిపాటి హనుమంతరావు, ఎ. వి. రాజు, దిట్లకవి రాఘవయ్య, అన్నావిఠ్ఠల రామ కోగయ్య కొడాలి నరసింహారావు, పుతాని రామమూర్తి, వాణాణి వానుదేవకాశ్రీ, తం. గెళ్లమూడి బాపనయ్య కారుమూరి నాగచంద్రమూర్తి, కోటంరాజు బాలసుందరరావు, చిట్టా అమృత్సు, జేమూరి హనుమంతరావు, జై. రాజగోపాలరావు, క్రాశవరపు కృష్ణారావు సాలసారామయ్య, ఉడేత్తు వెంకటేశ్వర్లు, ఉడేత్తు నాగభూషణము, దిడ్డి రాఘవయ్య, జి. మొకటరత్నం, కేళవరపు రామకృష్ణకాశ్రీ, ఏ. ఆర్. ఎస్. ప్రకాశరావు, సి. రామకృష్ణారావు, కె. రామస్వామి, ఎం. రామస్వామి, కె.ఎస్. గిరిరాజు గాడేపల్లి నుబ్బారావు, భైరవభొట్ల వెంకటసుబ్బారావు, అంజనేయ పల్లి హనుమంతరావు, కటకం కెట్టి వెంకటసుబ్బారావు, రొయ్యూరు కేవయ్య, జై. నరసింహం.

మహాత్మాగాంధీ శకము ఆదిమాంధ్రులు

అస్పృశ్యతయను ఘోరాచార మెప్పు డెవరికలన నెలకొల్పబడినదో గనుకనుట సాధ్యముగాకన్నది. ఎప్పుడు నెలకొల్పబడినది? యెవరివలన? అని ప్రశ్నించుచు మీనమేషములు లెక్కించుట ప్రవాహమునంటి కొట్టుకొని పోవుచున్న చాడు తానెట్లు పడితినిని నితర్కించుటనంటిది.

ప్రవాహమున కొట్టుకొని పోవుచున్నవారిని జూచి మహాకారము చేయుటలన గాని సానుభూతి జూపుటలన గాని ఒడ్డున నుండువాడెట్లు వెలికి తీయబాలిడో అట్లే, అస్పృశ్యత యనెడి దురాచార ప్రవాహమున కొట్టుకొని పోవుచున్న ఆరుకొట్ట భారతీయ సోదరీ సోదరులకు నిరర్థక సానుభూతిని జూపి బ్రయోజనములేదు. చేదండ యొసగి వారినిదరికి జేర్చుట ప్రతి హిందూదేశాభిమానికీ హిందూసంఘాభిమానికీ హిందూమతాభిమానికీ గూడ విధియకకృత్యము.

శుష్కవేదాంతములచేతగాక, నిర్మలమయిన మనస్సుతో నస్పృశ్యతను దొంగించుటకు బ్రయత్నించిన హిందూలలో ఆర్యసమాజమువారును బౌద్ధసమాజమువారును అగ్నిగణ్యులని చెప్పవచ్చును.

కాని వారు ఆశేషహిందూజనముచే గారవింపబడుట లేనందున వారు చేసిన ప్రయత్నము చక్కగ కొనసాగలేదనవచ్చును. కాని హిందూదేశమునందన్ని జాతులవారిచే నవతార పురుషుడని యెంచబడుచున్న మహాత్మాగాంధీగారు లక్ష్మీయను ఆదిమహైందవ బాలికను తమ బాలికవలె బెంచుచు నిర్భాగ కార్యక్రమములలో నస్పృశ్యతనివారణము వారంభించి నాటి నుండి జనుల దృక్పథమునందు మార్పు గలిగినది.

అస్పృశ్యత యనునాచారము రాక్షసకృత్యమని ప్రజాసామాన్యులకు కంతయు బోధపడినది. న్యాయకాంతిని సహించి లేని గడ్డగుటలవలె నియుద్యమము హిందూమతమును మూలచ్ఛేదము చేయు వేరుపురుగుని చెప్పవారక్కడక్కడ లేక పోలేదుగాని వారు బహుశయగ నున్నారు. వారికి లరణ్య తోడనములుగ నున్నవి. ఈనాటి కాశీపట్టణములో జరిగిన పండితులమహాసభలో జేసిన తీర్మానములు మొన్న జరిగిన కాకినాడ కాంగ్రెసు సభాకాలములో నాదిద్రావిడ యాది ఆంధ్ర ఆది కర్ణాటకులయెడల కాంగ్రెసు ప్రతినిధులు ప్రేక్షకులు జూపించిన యాదరణ దేశభక్త వెంకటప్పయ్యగారు ఆంధ్ర రత్న గోపాలకృష్ణయ్యగారు వీరయ్యతులు కాశీశ్వరరావుగారు టులును సాంబశూరిగారు కృష్ణమూపమున గవవరమ సానుభూతి మ్యూనిసిపాలిటీలు లోకల్ బోర్డులు మొదలగు ప్రజాప్రతినిధిసభలు చేయు పరిష్కారములు దేశీయ రాష్ట్రీయ మండల మహాసభల పట్టులలు చైకములో జరుగుచున్న యాందోళనము అస్పృశ్యతాయగము నశించినదనియు సర్వజనభాతృత్యయుగము దలజూపిన దనియు జెప్పకయె చెప్పవచ్చును.

ఈమహాయగప్రతిపాత యెవరని యాలోచింపవలసిన పనిలేదు. మహాత్మాగాంధీయే యనుట నిర్వివాదాంశము మితవాదులు బాహ్యజేతరులుగూడ నిందు భేదాభిప్రాయులుకాలేరు.

“చందాలొస్తు సతుద్విజొస్తు గురు రితేహేమనీహే మకు” యని చెప్పినశంకరభగవత్పాదాచార్యులును, మేలుకొలు చల్లపిళ్లెస్వామియాలయమందు అస్పృశ్యులనువారు ప్రవేశించుటకు సభ్యులైతరులేదని రామానుజాచార్యులవారును రామ్ మోహనరాయు, శోభవంధ్రనీను, దయానంద సరస్వతి, గురు గోవిందు మొదలగు మహనీయులచే జేయబాలని యాచార్యత్వమును మహాత్ముని నెరవేర్చెనటు యతిశయోక్తికాదు.

ఈమహాద్భుత మిదివరకే సఫలమయినది ముందిక సఫలము గానన్నది. కొలదికాలములో నస్పృశ్యత యనెడి మహాపాపము నిర్మూలముగ నశింపగలదు.

ఈమహాద్భుతమును చరిత్రాత్మకము జేయుట మనవిధి. మహాత్ముని పవిత్రనామము సర్వదా జ్ఞాపకముం దుండునటు మన విధియకకృత్యము.

అదియెట్లు జేయుదమని శంకింపవలసిన పనిలేదు. ఇదిగరకు రెండుసంవత్సరముల పయికాలమునుండి ఆంధ్రదేశములో నాంధ్రదేశమన నేల? అభిలభారతదేశములో ప్రచురమగుచున్న గాంధీశకమున నలంబించిన జాలును.

కొలదికాలములో గుడివాడలో జరగనున్న అస్పృశ్యతానివారణసభలోను ఆదిమాంధ్రసభలోను ఈశకాలంబనము జేయుటకు తీర్మానించి దానిని యావద్భారతీయులు ముఖ్యముగ “అస్పృశ్యతారామగ్రహణ విముక్తి నొందుచున్న ఆరుకొట్ట భారతీయులు దమదినచర్యలలోను వివాహాది కుభకార్య

వల్నామతాలూకా

మాతాలూకాకు మహారాజరాజశ్రీ పిల్లలవారి సోమయాజులుగారు తహశీలుదారుగా ప్రస్తుతమున్నారు. వారు యిది వరకు మాతాలూకాలో స్టేషనరీ సబ్ మేజిస్ట్రేటుగా కొంతకాలముండినారు గాన వీరు మాకు కొత్తగాదు. వీరు ప్రజలక్షేమము కొరకు పాటుపడవారని మాకు యిప్పుడుపూర్తిగా వెల్లడియినది. ఎందువల్లననగా యీమాతాలూకాకు ముఖ్యమైన మన గరజాలలో ఎండాకాలము బొత్తిగా నీరుదొరికక బాధపడతూ ఊరివెలుపలయన్న దిగుడుబావిలోని మురికినీరే త్రవ్వకొని త్రాగుచుండెడివారు ఇప్పుడు వీరు యీశ్రమచూడలేక ఆబావిని చేదుగు బావిగాచేసి దానినుండి యింతబావులకు గొట్టలుబద్దాగా నీరుత్రవ్వించవలెనని దానికిగాను కొంతద్రవ్యము ప్రజలవల్లన కొంత జిల్లాబోర్డువారిసహాయమువల్లను మరొకంత తాలూకాబోర్డువారి సహాయమువల్లను గురిజాల యూనియనుబోర్డువారివల్లను వడసి చేయశక్యమిచ్చినారు. ఈఉద్యమమునకు మాడివిజ్ఞాడిప్రొటెస్టెంట్లగుగారు శ్రీ కెయిర్ షేక్ డొరవారు కంకణము కట్టుకున్నారు. ఇదియేగాక వీరు మాతాలూకాలో నీటిబాధ తొలగింప పూర్తిగాపట్టుపట్టినట్లు తెలుస్తుంది. మాకు యిటువంటి అధికార్లు తలపించుట మాభాగ్యమనకలెప్పుడు. ఇదిగాక శ్రీతహాల్ దారుగారు పిడుగురాళ్లగ్రామములో ఒకనశ్రము ఒకబావి నెలకొల్పుటకు ప్రయత్నించి ఆపనిఅరంభమచేయుచున్నార. తిరువోగగట్లలో మనకొరకు యితరపాడ నప్పడు మనవారందరు ఇటువంటి క్రమములలో వాణిలోడ్చుడి ప్రజల యిబ్బందలను తొలగింప ప్రార్థిస్తూయున్నాము. మనకొరకు పాటుపడు శ్రీ డిప్రొటెస్టెంట్లగుదొరగారికిన్ని శ్రీతహాల్ దారుగారికిన్ని తాలూకాబోర్డు ప్రసిడెంటుగారికిన్ని వీరియుద్దమములు కొనసాగించ తొడ్చుకు జిల్లాబోర్డుప్రసిడెంటుగారికిన్ని మేమందరము భక్తిపూర్వకమయిన కందము లాచరించుచున్నాము.

కాచేపల్లి } సయ్యద్ కరీంసాహెబ్
12-4-24 } జిల్లాబోర్డుమెంబరు.

(ఆదిమాంధ్ర బోధ)

మా కొండాపాలెం గ్రామముకు నిన్నరాత్రి శ్రీ కుసుమధర్మన్నగారు, నీలంబెకయ్యగారు యిద్దరు కలసి దమ చేసి మా ఆదిమాంధ్రులకు నీతిబోధ చెప్పినారు తరతరాలనుంచి ఆర్యగౌరవము లేకుండా దేశములో అందరివలన యెంతో నీచముగా చూడబడుచున్న మా మహనాటిలనుస్థులము. అర్యులనే హిందువులు యీదేశమునకు రాకముందు సురక్షితముగా రాజ్యముచేసి గొప్ప విరిసంపదలతో నున్నారనిన్ని, హిందువులవలన రాజ్యమోడిపోయి అర్యులుకు వెళ్లగొట్టబడి, ఆనాటినుండి నేటివరకు అనాధలమైపోయి దాస్యజీవనము చేయుచుంటిమనిన్ని, మాజాతిలో పుట్టి దేశములో మహాక్రిపాండి గతిచిహ్నయిన మహాపురుషులను, మునులను- మహాపతి ప్రతలను, వీరులను మాకు విసిరించి వారివారి గొప్పతనము మహిమలను చక్కగా బోధించి, అటువంటి మహానాటి కులము వైరకముచేత నలగిపోయి యీరోజున ఒకరికి చేతులు చాపవలసినంత గతిచిహ్నమైనదిగభలో చాలదుఃఖించి, మమ్ములను కూడ దుంఖింప చేసిరి.

ఇప్పుడు మమ్మును ఆపించుకొని యన్న దురాచారము లన్నియు “మాలపోలయ్య” పాటలద్వారా విసిరించి సభవారందరికీ పూర్వతాపము నుడ జేసివారు వీరు మా గ్రామమునకు విచ్చి బోధచేయుటలన మేము చాలా మాతన సంకటలు తెలిసికొన్నాము ముఖ్యముగా మేము యెవరము? ఎందుచేత యిట్లుంటిమి? ఆ సెనంతకుములు చాలవట్టుకు తీరినవి అంద చేత మాపూర్వులమొక్క ఆత్మకాంతివైన యిప్పుడు మనమునుంచిదారిని డెచ్చి జాతిమొక్క పూర్వపు గౌరవము నిలుపుకోవలయునని మాకు బుద్ధిపుట్టినది. భగ్యన్న, వెంకయ్యగారు చేయుచు జాతిసేవకు మే మంతాచాలనందములు కెల్లించుచున్నాము.

కొండాపాలెం } మునిశేట మార్నూరు
13-5-24 } (లేటు ఆదిమాంధ్ర మునము,

ములలో జేయు సంకల్పములలోను వాడుకొనుటకు జేయుట సమంజసమని నొక్కి వక్కాణించుచున్నాను.

సింఘమూరి భావనాచార్యులు
(గాంధీపేట గుంటూరు)

కృష్ణవిలాస సభ

వీరి దానధర్మములు

వెల్లూరుజిల్లా ఆలూరులో నిర్వాహకులును, గొప్పనీటి వతులును, ఆయురధ్యక్షులందుగు, కొన్ని వేలమూలధనముతో ఈసమాజమును 1919 సంవత్సరములో స్థాపించిరి. ఈసమాజము వారు, తాటకములు కడగించినపుడు ఈజిల్లాలో మిగిలినవారు కన్నీటిలో త్రేనుమీరి కన్నులు కట్టగా దుష్కర్మముల గుఱుకును. 28-9 తేదీనాడు జరిగిన ఈసభ తే 1 తీరన మూక తాటకములు కడగించిరి. ఇందులో రెండు నాకములు శ్రీమకాటి శివునాథాచార్యులుగాను శ్రీ మాకాళ్యలూరు శివరావుగారును పాల్గొనిరి. వారునుపు రయ్యుక్తియు ఈసమాజపు అధ్యక్షులైన శ్రీమద కృష్ణతెడ్డి రామచంద్రారెడ్డిగారియొక్కయు శ్రీకృష్ణగంగులకు గారిని నివాహించి, జమీనిగ బ్రాహ్మణులకి, జన్మిదమువేకినట్లుండును. ఈసమాజమువారు ఈజిల్లా తిలకసిద్ధి కైమువారు ఆ శేకవంతుల రూపాయలును, కాళిలో ఒక శేకసాహాయ్యతో కొన్ని కుండలరూపాయలును కొల్లూరు ఆయురేంద్ర విద్యాలయమునకు కొన్ని కుండలరూపాయలును, ఏలూరులో ఆన్నాకాన సమాజమునకు కొన్ని కుండల రూపాయలును రెడ్డినంపుకవన మొత్తమును, కొండవడలోకులకు కవిశ్యకులకు కొన్ని కుండల రూపాయలును ఒక బాహ్యుని నివాసమునకు అర్ధవెయ్యి నూక పద మార్లును కుంకొండలో ద్వారకలక్ష్మీకులకు కొన్ని కుండల రూపాయలును ఈ గ్రామములలోని కృష్ణవంతులకురెండుకుల కొంత మొత్తమును శ్రీమకాటి, రాజావారిగారి “వారానా” ఆశ్రమమునకు అర్ధవెయ్యి నూకపదమార్లును కుంకొన్ని చిల్ల రథర్మములను చేసిరి ఇదివలన ఈజిల్లాలోగెనున ఘమునకు సంయోక్త కార్యదర్శులున్న శ్రీతిక్కర పురామిరెడ్డిగారును వెన్నెలకోటి రాఘవశ్యామరావును మహాత్ముని పూజాధికారిఒక (ఇద్దరు)ములన జచ్చి-దశ్యులను ఇన్వెంటెసిడిగా కొరికి. ఒకటి రెండుమాసములలో ఈసమాజమువారును రాఘవాచార్యులుగారును కలసి ప్రదర్శించి కల్పిన ద్రవ్యమునిచ్చుట వాగ్దాసముచేసిరి. మరియి ఏలూరు, కాళినాడ, చిత్రూరు, కడప, తెనాలి, నర్సాపూర్ మొదలగు అనేకసమాజములవారు దానధర్మములకు నాటకములు ప్రదర్శించిపుడు సహాయ్యులుగా ఈ సమాజములలోను ముఖ్యములగు వెల్లి ప్రదర్శనములలో పాల్గొనినచోయూజేసిరి. నింతిరమును ఇట్లెవరోజులు జేయుచుండగట్లు జేపుని సహాయముచేయ ప్రార్థించెదను.

వెల్లూరు }
2-5-24 } వాకాటి వీరరాఘవరెడ్డి.

నారాయణవరములోని శ్రీ గాంధీపంచమనేత పాఠశాల (3వ ప్రకటన)

పంచమనేత పాఠశాల గ్రామములో నుండటాడదనే మతములో చేసిన బ్రాహ్మణనాయకులలో కొందరు గ్రామములో నుండు బ్రాహ్మణజేతరులముల నెద్దలను విలవనంపి 16-4-24 వ తారీఖున నొకరహస్యమైనసభను సలిపిరి. ఆసభలో బ్రాహ్మణులు యాదిగువసిన తీర్మానమును పుష్పపాదించి బ్రాహ్మణజేతరులను ఆమోదించవలెనని కోరిరి.

శ్రీయ్యత. పి. వి. రంగంశ్రేష్ఠిగారు పంచమనేత పాఠశాలను గ్రామములో నుండి లేవనెంచున వారిని, వారికి సంబంధించిన శ్రీ హనుమద్గ్రంథాలయము, ఉచిత పఠనమందిరము, రాత్రి పాఠశాలయను బహిష్కరింపవలయును. బహిష్కారము నకు యోగవైనను విారినయెడల నూరు రూప్యములు జూల్కానా తీయువరకు వారిని కులములో చేర్చుకోకూడదు. ఆయాకులము వారందరగు మాట్లాడనిదే వైవిధ్యంధకు ఒప్పుకొనుట సాధ్యము కాదని బ్రాహ్మణజేతరనాయకులు చెప్పిరి. మరియి వారికి గిరోజులు వ్యవధియిచ్చి యీయేర్పాటులకు కులసభలలో తీర్మానింపవలయునని బ్రాహ్మణులు చెప్పిరి. ఆలూరు బ్రాహ్మణజేతరులే స్వరూప చేతులేగా. బ్రాహ్మణులు మాత్రము ఒక సభచేసి వై తీర్మానముల చేసిరి ఆ సేవకు ఒక బిడంబడిక గ్రామముని బ్రాహ్మణులందరిని చేబ్రాలుచేయమని చెప్పిరి. నలుమడు బ్రాహ్మణులు మాత్రము సంకముచే గాలేరు. ఒక బీదబ్రాహ్మణులను, దేవాలయపు నాకరియగు శ్రీయ్యత తిరుగంబనం మూడధూషి శ్రీనివాసాచార్యులను రాత్రిపాఠశాల ప్రధానోపాధ్యాయ పదవికి రాజీకామయ్యకుట్టు నిష్పంధపించిరి. వారు భయపడి పాఠశాలకు రావడము ఆపివేసిరి. మంగలిరి, చాకలిని, పాలువెరుగు యచ్చువారందరను, చెత్తితోనే ఒక ముసలయ్యును రంగం శ్రేష్ఠిగారి వద్దకు పోకూడదని తెలియచుచున్నారు. పరిస్థితులకు కనుగొనుటకు శ్రీయ్యతులు మాడధూషి శేషచార్లు గారు, జిల్లా కాంగ్రెసు కమిటీ కార్యదర్శులగు కడిగలం. రాజగోపాలాచార్యులుగారు, ఆంధ్రా ప్రదేశ్ బాతియోగసంఘకార్యదర్శి యగు ఆయ్యదేవర కాశీశ్వరరావుగారును, చిత్రూరు కళిం అగు మాడధూషి అనంతేశయనంగారును, బెజవాడ కాంగ్రెసు సభ్యులగు కొటయ్యగారు, గ్రామమునకు విచ్చేసిరి. విరుదవత్తు బ్రాహ్మణ నాయకులలో మాట్లాడిరి. గ్రామములోని ఆందోళనమును చాల మట్టుకు తగ్గించిరి. (పి. వి. రంగంశ్రేష్ఠి)

పల్నాడు తాలూకాలో
ఖడ్గ రభివృద్ధి

గుంటూరుజిల్లా పల్నాడు తాలూకాలో ఖడ్గరవు తీవ్రత చాల నవకాశములు గలవు. మేము పల్నాడు తాలూకాలో కొన్ని గ్రామములను చూచివచ్చితిమి. మేముచూచిన గ్రామములలో, ఖడ్గరవుప్రభుత్వములు, నూలు యెక్కువగా తయారగుచున్నవిగాని పాశ్చాత్యవాగరికముతో విశేషప్రభుత్వములు వాడుట కొంతవరకు అలవాటు పడుచున్నది. మొత్తముచూచిన గ్రామములలో నూటికి 70 వంతున, తమగృహములలో తయారైన నూలుతో వస్త్రములు నేయించుకొని వాటిని ధరించెదరని దేవులవచ్చును. మేముచూచిన గ్రామములలో ఖడ్గరవుప్రభుత్వముల యాక్రందివిధముగ నున్నవని తెలియజేయుటకు సంశయము చున్నాము.

బ్రాహ్మణవర్ణము:— రైతులగృహములలో మూడు 800 రాటములు గలవు. చేరువనున్న కామేపల్లెలో మూడుగ్రామములవారికి నూలుయిచ్చి, వీరు వస్త్రముల తయారు చేయించుకొనెదరు. ఈ గ్రామములలో రైతులసంఖ్య హెచ్చుగానున్నది. వీరు చాలభాగము వీరేవస్త్రముల ధరించుచున్నారు. రైతులు తమస్వంతమునకేగాక, యెక్కువనూలు తయారుచేసి విక్రయించెదరుని చెప్పియున్నారు. చాలమంది రైతులకు స్వంతమున దూదిపంటగలదు.

దాసవర్ణి, గురజాల:— రైతులగృహములలో రాటములు పనిచేయుచున్నవి. దూదిపంటగలదు. ఈ రెండును పెద్దపట్టణము లగుచేతను, పాశ్చాత్యవాగరికత గలవాటితో సంబంధముండుచేతను, విశేషవస్త్రధారణ హెచ్చుగానున్నది. ఈ రెండు గ్రామములలో ఖడ్గరవుబోర్డు తీరపుర ఖడ్గరవు హాకర్ల సేర్పాటు చేయుచున్నది. తెలిసికొంటిమి.

రెంటుదొంగ:— ఈ గ్రామము ఖడ్గరవు వర్తకమునకు కేంద్రస్థానముగా పరిగణింపబడుచున్నది. ఇచ్చట కొందరు వర్తకులు ఖడ్గరవునొంది గుంటూరు వచ్చిరా స్థలములకు యెగుమతిచేయుచున్నారు.

రైతులు స్వంతమున నూలు తయారుచేసికొని వస్త్రముల నేయించుకొనెదరు. వర్తకులవారు రైతులకు వస్త్రములనేని యిచ్చుటయేగాక, వర్తకులగుడ ఖడ్గరవుప్రభుత్వముల తయారు చేసియిచ్చుచున్నారు. మూడు 400 రాటములు పనిచేయుచున్నవి. ఈ గ్రామములో మేముక విచారకరమైన విషయము గమనించుట తలపించినది. విరుకొండ తాలూకా ముప్పాళ్ల గ్రామములో బిల్లునూలుతో తయారైన వస్త్రములను తెచ్చి, యీ గ్రామములలోను చుట్టుపక్కల గ్రామములలోను విక్రయించుచున్నారు. ఈ వస్త్రములను వీరులు కొనెదరటం. గ్రామ కాంగ్రెసు సంఘమువారు వీరులకు తమ వస్త్రముల తయారు చేయించి, వారికి అందజేయుట విధియొందున్నది.

పాల్వాయి:— ఈ గ్రామములో నూటికి 90 మంది మేగా ఖడ్గరవు వస్త్రములనే ధరించుచున్నారు. 20 మూలగ్రామములు గలవు. వర్తకులవారిలో మాట్లాడితిమి. రైతులవస్త్రములు నేయగా వారికి యితరవస్త్రములు నేయుటకు సావకాశమున్నదనియు, నూలుపట్టుచేసినయెడల వస్త్రములు తయారుచేసి యిచ్చెదమనియు వారుచెప్పిరి. రైతులనూలువలన వారికి మూడు మాసములకంటె యెక్కువవని వుండజాలదు. సంవత్సరము పొడుగున వీరికి పని కల్పింపవలసియున్నది.

తాళ్లపల్లి:— ఈ గ్రామము పల్నాడు తాలూకాలో ఖడ్గరవు ఉత్పత్తికి ముఖ్యస్థానములలో నొకటి. ఇచ్చట 50 సార్వభౌమములు గలవు. పేలుఅంచులతో ఖడ్గరవు తయారుచేయుచున్నారు. మేము వెళ్లినది గ్రామములో ప్రతిక్షిప్తికాను స్త్రీలు గృహముల ముందర రాటములు పనిచేయుటచూడ చాల ఆనందము కలిగినది. ఎక్కువమంది వీరులుగలరు. వారు నూలుతయారు చేసి, వర్తకులవారికి విక్రయించి, కొంతవరకు ప్రురహోషణ చేసికొనుచున్నారు. నేయువారికి గృహములలో నూలు తమస్వంత వస్త్రములకు స్వయముగ స్త్రీలు నూలు తయారుచేసికొని వస్త్రముల నేయించుకొనుచున్నారు. గ్రామములోని ప్రజలు చాలమంది ప్రతిదినము గాంధీచర్యముని స్మరించుచున్నామని చెప్పివారు. నేతనేయువారు అసహాయాద్యమును పొర్రంధమైనది వత్సరములలో తమ పాతముల తీర్చివేసి, కొంతసాము నిలువచేసి వారని తెలియుచున్నది. ఈములలో త్రాసులుగూడ తగ్గినదని తెలియుచున్నది. 400 రాటములుగలవు. దూదిపంటగలదు. రైతుల వస్త్రములు గ్రామములోనే తయారుచున్నది. నూటికి 90 మందికంటెయెక్కువగా ఖడ్గరవుధారణ చేయుచున్నారు.

రెంటాల:— ఈ గ్రామములో 80 వర్తకులు గలవు. ఖడ్గరవు ఖేయుచున్నారు. రైతులు రాటములను పనిచేయుచున్నారు. ఖడ్గరవుత్పత్తికి యీ గ్రామములో కూడ చాల అవకాశములు గలవు.

గుంటూరు } ఇటీవల సూర్యనారాయణ
12.5.24 } మద్ది వెంకట రంగయ్య
కార్యదర్శులు, గుంటూరుజిల్లా ఖడ్గరవు బోర్డు

విశాఖపట్నం జిల్లా కాంగ్రెసుసంఘ
సభ - నూతనసమావేశము

సభ 3-24-28 లేదీని మాడుగులలో ఉదయం 2 గంటలకు సమావేశమయినది. హాజరు సభ్యులు 22.

ఈదినవర్తమానముల ప్రసంగం అంగీకరించడమునది.

తీర్మానము 1:— ఈ సభకు శ్రీయత తరిగొప్పల వెంకట శ్రీనివాసరావు గారిని అధ్యక్షులుగా నెన్నుకొనడమునది.

తీర్మానము 2:— కొంతకాలము విజయనగరపుర జాతీయోపసంఘ కార్యదర్శిగా నుండిన కీర్తిశేఖరం ఉత్పాడి రామమూర్తిగారు భిమునిపట్నం కాంగ్రెసు సంఘకార్యదర్శిగా నుండిన తియ్యాలి భాస్కరరావుగారు విశాఖపట్నం వాస్తవ్యులును, నిర్వాహకార్యక్రమమును గ్రామములలో కొనసాగించినందువలన శ్రీయత వసంతరావు, బాయిన్నపంతులుగార్లు అకాలమరణములకు ఈసభవారు చింతించుచు వారి వారసులుండునులకి సంఘమువారి సానుభూతిని తెలుపుచున్నారు.

తీర్మానము 3:— కార్యదర్శి చదివిన 10-2-28 పెను గొల్లసభ పిలువని 10 తేదీ, ఏప్రిల్ 10 వ తేదీ కార్యనిర్వాహక సంఘసభల కార్యక్రమము అంగీకరించడ మయినది.

తీర్మానము 4:— కార్యదర్శి చదివిన పిలువని 10 తేదీ, ఏప్రిల్ 22 తేదీ, ఏప్రిల్ 10 తేదీల కార్యనిర్వాహక సంఘ సభల తీర్మానముల అంగీకరించడ మయినది.

తీర్మానము 5:— కార్యదర్శి చదివిన సాంవత్సర నివేదికను అనుబంధముగ 10-2-28 22, 23 సంవత్సరముల ఆదాన వ్యయ పట్టికలును ప్రచారమునకు పూర్వము కల్లుపాటల రాజడియ ప్రచారమైనవివ కల్లుపాటల రాజడియ (వీల్డెయ్) సంపాదించి కలిపి ప్రకటింపగలదు అంగీకరించడ మయినది.

తీర్మానము 6:— కార్యదర్శి చదివిన 10-2-28 పిలువని, మార్చి, ఏప్రిల్ మాసముల తాలూకా జవాఖర్చు లెక్కలు తనిఖీదారులతనిఖీకి లోబడి ఆమోదించడ మయినది.

తీర్మానము 7:— 10-2-28 10 తేదీ జిల్లా జాతీయోపసంఘ కార్యనిర్వాహకసభ్యులచే వృత్తిలోనున్న వక్ల విషయమై చేయబడిన తీర్మానము రద్దుచేయడమునది.

తరువాత నూతనసంవత్సరమునకు తాలూకా 10 కి 10 కార్యనిర్వాహక సంఘసభ్యులకు చొ|| మొత్తమున 23 తాలూకా 23 గ్రువ కార్యనిర్వాహకసభ్యులను జిల్లామొత్తముమైన మహమ్మదీయులొక్కరును, కాశ్మీరులొక్కరును, స్త్రీలొక్కరును, క్రైస్తవులొక్కరునుకూడ కార్యనిర్వాహకసభ్యులుగా నుండుటకు తీర్మానించగా సదుప్రకారము 1 అధ్యక్షుని, 1 కార్యదర్శిని, 1 కోశాధ్యక్షుని, కొంతమంది కార్యనిర్వాహక సభ్యులను ఎన్నుకొనగా జిల్లానిబంధనలప్రకారము ఈ ఎన్నికలు జరుగనందున సభ్యుల అంగీకారముమైన జిల్లాసంఘ 10 వ నిబంధనకు బదులుగా ఈక్రింది నిబంధన అంగీకరింపబడెను.

తీర్మానము 8:— ఈసభవారు ప్రస్తుతము అయిదుల నున్న 10 వ నిబంధనకు బదులు ఈక్రింది విషయముగా మార్పుచున్నారు.

“జిల్లా జాతీయోపసంఘ వ్యవహారములు నిర్వహించుటకు గాను 10 గల కార్యనిర్వాహక సంఘ ముండవలెను. ఇందులోనుండి ఒకరిని అధ్యక్షునిగాను, ఒకరిని కార్యదర్శిగాను, ఒకరిని కోశాధ్యక్షునిగాను, ఎన్నుకొనవలెను. అవసరమైనచో ఒకరిని ఉపాధ్యక్షునిగాను, ఒకరిని సహాయకార్యదర్శిగాను, ఎన్నుకొనవచ్చును. కార్యనిర్వాహకములను ఉద్యోగస్తులను జిల్లా జాతీయోపసంఘమువారు ఎన్నుకొనవలెను. కార్యనిర్వాహక సంఘము వచ్చు కాశీలు, మిగిలిన ఇతరకార్యనిర్వాహక సభ్యులు ఉద్యోగులు సహా యెన్నుకొనవలెను.

ఇందుకుఫలితముగా ఇదివరకు జరిగిన ఎన్నికలు రద్దుకాగా ఈక్రిందివారు కార్యనిర్వాహకసభ్యులుగా ఎన్నుకొనబడిరి:—

తీర్మానము 9:— భుమిపాటి చివయ్య నారాయణకర్త గారు, అతరిగొప్పల వెంకట శ్రీనివాసరావు గారు, 3 మల్లార్పుల వెంకటరామమూర్తిగారు, కశీమత్ ప్రతివాదిభయంకర మంత్రి రత్న వెంకటగోపాలాచార్యులుగారు.

24. మల్లిమడుగుల బంగారయ్యపంతులుగారు 2. నిష్టల రామ లింగంగారు 2. దేవగుప్తాపు భాస్కరరావుగారు 3. మార్చి పల్లి రామచంద్రశాస్త్రిగారు 2. దంతురతి పార్వరావుగారు 10. కండాళ సత్యేశ్వరశాస్త్రిగారు 10. ద్వారకా భమిడి పాటి రామదీక్షితులుగారు 10. మంత్రాల లక్ష్మీనరసింహం

గారు 10. కాళ్లకూరి కృష్ణమూర్తిగారు 10. చింతిండి నూర్య నారాయణగారు 10. జయంతి సుబ్బారావుగారు.

ఈక్రిందివారు నూతన సంవత్సరమునకు ఉద్యోగులుగా నెన్నుకొనబడిరి.

1. శ్రీయత తరిగొప్పల వెంకట శ్రీనివాసరావు గారు అధ్యక్షులు 2. భుమిపాటి చివయ్య నారాయణ కర్త గారు కోశాధ్యక్షులు 3. దేవగుప్తాపు భాస్కరరావుగారు కార్యదర్శి 4. మల్లిమడుగుల బంగారయ్యపంతులుగారు కోశాధికారి (ఏక గ్రీవముగ నెన్నుకొనబడిరి)

2. తీర్మానము 10:— ఈ క్రిందివారి చేరుట వివిధశిక్షా సంఘములవారు రాష్ట్రసంఘసభ్యులుగా నెన్నుకొనగా ఈదిన మహాపితా అంగీకరించడమునది. 1 శ్రీయత మార్చిపల్లి రామ చంద్రశాస్త్రిగారు 2 శ్రీవిన్నకోట జగన్నాథ గుప్తగారు 3 మల్లిమడుగుల కోదండరామస్వామిగారు 4 కొట్ర సోమ సుందరంగారు 5 పెమ్మరాజు లక్ష్మీనరసింహంగారు 6 శ్రీమత్ కృషివాదిభయంకర మంత్రిరత్న వెంకటగోపాలాచార్యులు గారు 7 జయంతి వెంకట జగన్నాథ సుబ్బారావుగారు 8 జాతాడగోపాలస్వామిగారు 9 పెనుమత్తసుబ్బరాజుగారు 10 కంకర్ప లక్ష్మీనరసింహముగారు 10 కవికొండల వెంకట సత్య నారాయణమూర్తిగారు 10 పెమ్మరాజు శీతారామ మూర్తిగారు 10 దంతురతి అప్పారావుగారు 10 అనకాపల్లి రామనాయకుగారు 10 దేవగుప్తాపు భాస్కరరావు పంతులు గారు 10 ద్వారకా భమిడిపాటి రామదీక్షితులుగారు.

తీర్మానము 11:— శ్రీయత ద్వారకాభమిడిపాటు రామ దీక్షితులుగారి దరఖాస్తువిషయమై వారినిగారప్రచారకులనుండి వేతనప్రచారకులుగ అంగీకరించుచు దరఖాస్తు గూర్చిన ఇతర విషయములు కార్యనిర్వాహక సంఘమువారికి విడిచిపెట్టియొంచడమయినది.

తీర్మానము 12:— జిల్లాలోని తాలూకాకు నియమింపబడిన ప్రచారకులకు దేశభోగక్ష్యాలు సకాలములో నెప్పటికప్పుడు తెలిసికొని ప్రజలకు కల్పించేయుట ప్రచారకుల ముఖ్య విషయమగుటచే అట్టి కార్యనిర్వాహకమునకై ఆంధ్రదినపత్రికను జిల్లాసంఘమువారు బదిలీయగ నియ్యవలెనని ఈసభవారు తీర్మానించుచున్నారు.

జరుగుదు అయిన ప్రచారకులకు దేశభోగక్ష్యాలు తెలుసుకొనే నిమిత్తము ఆంధ్రపత్రిక తెప్పించుటకు నెల 10 కి 10 లు మించని మొత్తం ఖర్చుచేయుటగాను కార్యనిర్వాహక వర్గమువారికి ఆధికారమియ్యడమయినది.

తీర్మానము 13:— అవసరమయిన కార్యములు వచ్చేజిల్లా సంఘసభ సమావేశములోపున కార్యనిర్వాహకవర్గమువారు నెరవేర్చుటకు అధికారమియ్యడమయినది.

(ఎంతకాలము) అధ్యక్షులు

విశాఖపట్నం } దేవగుప్తాపు భాస్కరరావు
10 మేయి 10-28 } కార్యదర్శి

విశాఖపట్నం జిల్లా కార్య నిర్వాహక సంఘసభ

ఈ నెల 18 తేదీని భిమునిపట్నంమున విశాఖపట్నం జిల్లా కార్యనిర్వాహక సంఘసభ జరుగును.

చర్చించు విషయములు:— 1. ప్రచారకుల ధనసహాయ పుష్కర్పాట్లు 2. కార్యాలయపు ఖర్చులనిర్ణయము. 3. రాష్ట్ర సంఘమువారి ప్రచారమును గూర్చిన సర్క్యులరు. 4. పాత కాలల బిల్లులయో మోదము. ఇతరవిషయములు.— జిల్లాసంఘము వారు విడిచిన ఇతరవిషయములలో కీ విషయములు ముఖ్యమైనవిగాన కార్యనిర్వాహకసభ్యులెల్లరును తప్పక దయచేయవలెను.

దేవగుప్తాపు భాస్కరరావు,
కార్యదర్శి.

విశేష సమావేశము

20 మార్చి 1-2 రు. 0-8-0

రాత్రి యుగమాత్రమే పనిచేసే తెల్లవారి రెండువిశేషములు కాగలవు. వికారము వైత్యము లేదు నేపాళము చేళ్లబడి లేదు.

చుండుకు నూనె

నెల సీసా 1-2 రు 0-8-0 వి. పి. సహా 0-11-0

ఈ నూనెను రాచిన చుండు పొట్టురాలుట, జల గోమను పుండ్లు మొదలగునవి మానును, దీనివలన వెంట్రుకలకు హానిగలుగక చక్కగగ తెరుగ గలదలమృతాంజనం దిహి, మదరాసు - బొంబాయి.

అమృతాంజనము

నక్కన్ దంత చూర్ణము

ఈ చూర్ణము తేలికపడునట్లు తయారు చేయబడినది.
తల్లి సంబంధమైన వ్యాధులన్నిటిని పోగొట్టును.
డబ్బీ 1-కి 2 అణాలు. డబ్బా 1-కి రూ 1-4-0.
టి. ఎస్. న్యూమినాథశాస్త్రి,
? ఎ. ఆంధ్రాపాత్రికి, తిరువల్లికి, వ. రాజు

25 సం॥రములనుండి సాటిలేని దివ్యవధుని పేరుగాంచినది
గుణము లేనిచో వైకము వాడసేయబడును

తాపి ఫోరం

ఇతర చికిత్సలన్నియు నిష్ఫలము లైనచో మూలాపి
ఫోరము కొరకు వాడికి అన్ని పీకులలోను మంచి గుణమిచ్చినది.
ఇందులో రసము చేరుటలేదు, నూతనముగా వచ్చినదానికి 1బుడి
చాటును. బుడి 1-కి ధర రూ 2-4-0 పాస్తా ఖర్చు 0-6-0.

కలకత్తా మెడికల్ కాలేజీలో ఆసిస్టెంటు ప్రొఫెసరు
గావున్న డాక్టరు కె. ఎస్. భట్టాచారి గారి నిర్ణయము "తాపి
ఫోరము ఇతర వైద్యములకు ఎంతమాత్రము తీసిపోవుటలేదు."

MAGBONUM MEDICAL NOOK

77 Day Street., P. O. Serampore (Bengal)

ఎలక్ట్రిక్ పాకెట్టు లాంఛన్	
తూర్తికట్టు 1 కి	2-4-0
తేలు 1 కి	0-120
బజ్జీ 1 కి	0-6-0
సీట్ లైటు స్పింక్ లాంపు 1 కి	1-8-0
చాచిరాడి, ప్రక్కనూర్, రింబి లది	
చెరువుకి రాళ్లు డబ్బా 1 కి	0-12-0

మినియెర్వీక్ స్టోర్సు

83, చీనాబజారురోడ్డు,
మదరాసు.

The Zandu Pharmaceutical Works Ltd..

Elphinstone Road, Bombay.

జాండు పర్మాటికల్ వర్కుసు

లిమిటెడ్, బొంబాయి.

మొదటిరకం చంద్రప్రభా మాత్రలు

ఇది కొలెస్ట్రల్ పోషకద్రవ్యము, మౌలిక ధన్యము,
మొదలగువాటిని చేర్చి శాస్త్రానుసారముగా తయారు చేయబడినది.
చూర్ణములో కలిసిపోవు కుక్కము, మూత్రమునందు
ఉండు ఫీఫి (phosphate), తేలుపు మొదలగు పదార్థములు,
నడుమ నోపియి, వాతకోగము, క్షరములు,
బలహీనత యితర శ్రీసంబంధమైన అంతువ్యాధులు
మొదలగువిధి కష్టక మధరను.

ఒక కుంబము పోషకద్రవ్యముల బుడి 1-కి ధర రూ 1/5/0
3 బుడ్లకు ఒక సారి అర్ధరూప పంపిన ప్యాకెట్టు పోస్టు
ఖర్చులు యివ్వవచ్చు.

మా పోషకద్రవ్యముల వ్యాపారము యివ్వవచ్చుగా మంపబడును

Sole Agents

H. Damodar & Co.,

43 China Bazaar Road,
Madras.

నార్కొమైన బసీనులు

ఈ దిగువ నుదహరించిన మిల్లులో తయారుచేయబడిన బసీ
నులు, హిందూదేశపు మిల్లు నూలులోనున్నా, ఖద్దరునూలులో
నున్నా, హిందువుల పరిశ్రమచేతనున్నా, సకల మైనపట్టు, పుష్పే,
ప్రత్తి, వస్త్రాధారముతోనూ తయారుచేయబడి, బహుసరస
మైనధరలకు. భాగ్యవంతులకు, బీదసాధులకు, మిలుగా యుండే
లాగుననూ, విదేశపు ధరలకంటే వీలైనంత చౌకగా యేర్పాటు
చేసి విక్రయించుచున్నాము.

వర్తకులకు (హోలుకేలు) మొత్తపు బేరమునకు, కం
ట్రాక్టులకు, చాలా వ్యాపారపిల్లు కల్లుకేసినాము గరుక ధరలు
తేలియగోరినవారు యాక్రింది విలాసమునకు వ్రాసినయెడల చార్జీ
లేకుండా ఖరీదులపట్టి పంపెదము. కాంపిలు బసీనులు ప్యాకెట్టు
౧ కి ఖరీదు, పోస్టు ఫ్రీ రూ 6-0-0

మానేజరు:—ఆంధ్ర ప్రహరీమిల్సు,
లెజవాడ, దక్షిణభారతము.

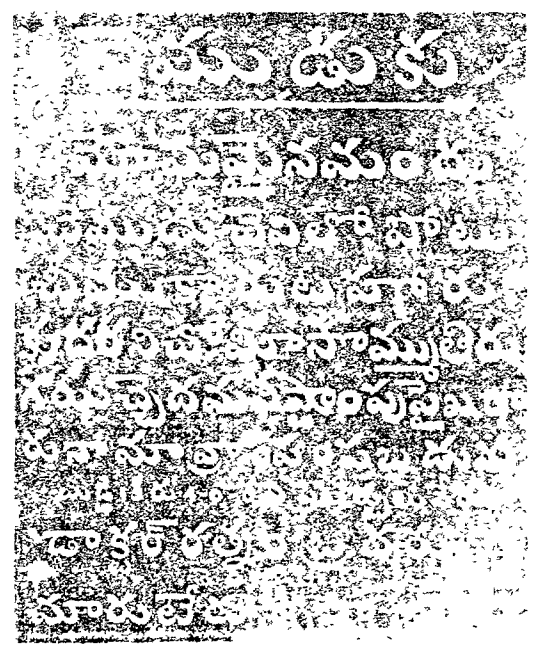
విలువయైన సామానులు యినాం

ఒక రూపాకాడ 2 గ్రాముల బ్లూబాక్ సిగరెట్లను
వంపుచును. (ఒక బ్లెట్టు 2 బుడ్లుసిగరెట్లను) ఒకవిసోదమైన
ఫౌంటెన్ కలము ఒక డ్రాపరు, ఒక క్లిప్సర్, ఒక డబ్బాపాళీలు,
ఒక రిబ్బన్. మొదలగునవి కూడ ఇవామిగా పంపబడును. ప్లాట్
కార్డి గావచ్చుది తక్షణమే ఆర్డర్ పంపుడు.

డిల్వేము ఆంగ్లవాడలో వాడవలెను.

THE INDIAN STORE,

1, Nilmore Mitter Street, CALCUTTA

కస్తూరి మాత్రలు

50 మాత్రల డబ్బీ 1-కి రూ, 0-10 0

ఇవి స్వచ్ఛమగు నేపాళదేశపు కస్తూరి, మంచిగోళిగ
నము, ఆదిపచ్చికాన, పావుదారు, మంచినందువుపువ్వు మొద
లగువాటితో తయారుచేయబడినవి. ఇవి శైత్యము, శైత్యభారము
శైత్యజ్వరము చర్మోమ, సన్నిపాతము, అజీర్ణము, మాద్యము
మొదలగు వాటికి ఉపయోగపడను, చంటిపిల్లల అజీర్ణము
వస్త్రాలను వెంటనే మాన్పును. ప్రతివారును సామాన్యముగ
వాడతగినవి ప్రతిగృహమున నుండతగినవి. ముఖ్యముగ పిల్లలకు
గృహమునందుండగినవి.

అమృతాంజనం డిపో, మదరాసు - బొంబాయి.

అమృతాంజనం డిపోవారి

సుప్రసిద్ధావధల జాబితా.

శిరోవేదన మాత్రలు

20 మాత్రల డబ్బీ 1-కి 0-12-0

ఈమాత్రల నుపయోగించుటవలన శైత్యపు తలనొప్పి, ఒం
టి తలనొప్పి వెంటనే బోవును.

దంతచూర్ణము

డబ్బీ 1-కి వెల రూ. 0-2 0 డబ్బా 1 కి 1-4-0
ఈదంతచూర్ణములో పండ్లతో ముటులన చిగుళ్లు గట్టిపడును.
చిగుళ్లనుండి రక్తము కారకుండును. నోటిగుండ్లంధములేక యం
కను. పండ్లముత్యములకంటే శ్రేష్టగా నుండును.
స్వస్థసామాన్యముగ వాడుటకు దగియున్నది.

గజ్జిక తైలము

వెల డబ్బీ 1-కి రూ. 0-4-0

గజ్జిక, చీడ శరీరమంతట వ్యాపించి ముఖ్యముగ చిన్న కి
ల్లలకు విశేష భాధను గల్గించుచున్నది. ఈతైలమును నాలుగు
పుంటులు రాచిన గజ్జిక, చీడ, చిలుము, జల మొదలగునవి నశిం
చును. తప్పుకపనిచేయును. వెలకన్న పోస్టుఖర్చు లధికముకను
గాన ఇతరమందులతో కలిపి తెప్పించుకొనుట యుక్తము.

చందరి తైలము

డబ్బీ 1-కి వెల రూ 0 8 0 వి. పి 0-13 0

ఒక డబ్బీతైలము విడువక రాచిన ముఖమున ఏగ్గుడు,
మొటివలు మచ్చలుచూడును. ముఖము కాంతివారి, నన్నగా
అద్దమువలె ప్రకాశించును. చర్మము మృదుత్వముకలిగి నానా
కు లేరును.

ఈతైలము మంచినూనాన గలిగి మిగడవలె నుండును.

మోహినీ తైలము

5 తు॥ నూనెల సీసా 1-కి రూ. 0-12-0

శ్రీపురుషులు వాడుటకు యోగమైనది.

ఇది మనోహరత్రయ శేయు విద్యార్థులు, ప్రియార్థులు, శిష్యు
గ్రంథులు మొదలగువారికి సుఖనిద్ర, విశ్రాంతినిచ్చును నుండరల
మోహలావణ్యములకు ప్రాపకు మరులను మనోహరముగ లెం
చి కాపాడును. ఈతైలమునంతకల రమణీయమగు సువాసన
తెప్పవలెకాదు. తలకురాచి దువ్వుకొనిన ఇరుగు పొరుగు వా
లకుమోడ పరిమళము వ్యాపించును తలలోనుండును పుట్టనిన్దు
రు. దీనియందు మనోహరమగు సువాసన ద్రవ్యములను చేర్చి త
యారుచేయించి వేలకొలిది సీసాల విక్రయించి పెప్పుబడసి
యెచ్చును. వేయేలక సాపరీలించిన నిజము తెలియగలదు
అమృతాంజనము డిపో బొంబాయి, మదరాసు.

వాతులు-తాళములు

మం X లి క త్తులు.

అంధసోదలతో చేయబడినది. మొదలగు

తంతులే ధరలకామలానుకూలములు.

వి. వెంకటేశ్వర్లు అండ్ కో గిమిలెడ్

కట్టర్స్ అండ్ లాక్ కేటర్స్ etc.

8081 శివార్లు. (గోదావరికి)

తెలంగాణలో ప్రధాన "ఇండియన్" పత్రికలు